

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Vrhovna

4^{let}
5

40 let

Korošci smo viharniki. To se ve. Zakaj bi bilo skrivnost? Če se praznuje, naj se praznuje. Tudi je treba povedati kar na začetku zakaj bi se dobre stvari vedno »šparale« za konec da smo ponosni na to, kar smo naredili. Uspelo nam je. Zaščititi viharnik!

Viharnik pomeni sicer sleherno drevo, ki živi, životari in vegetira v najbolj nemogočih razmerah (brez prask v prisposodbi) upira se vetru, dežju, toči, snegu, mrazu, suši ... tako ali drugače. Ga obdržati! Negovati! In pustiti zanamcem. Smešna beseda! Tudi mi smo zanamci onih pred nami. Recimo tistih, ki so prvi pred 40 leti krenili na pot. Viharnik je pot. Krčenje ledine. Je pot, na katero kdaj zanese popotnika, trudnega od bivanja, med: gozdarje, kmetovalce, čebelarje, lovce, veterinarje in druge. Znajde se popotnik v življenju, ki ga s tem, ko tako živi, tudi ohranja. Viharnik se bere v pouk in zabavo. V njem je vse. Tudi razvedrilo in humor. Lahko rečemo, da se je revija skozi desetletja spreminjala ali izboljševala? Ni vseeno? Ali ni ostal Viharnik isti tisti, ki kljubuje nevšečnostim in tegobam? In daje človeku misliti? Kako narediti iz človeka spet človeka!

Tisoč in ena stvar se najde v 40 knjigah, ki vsaka predstavlja eno leto. Koliko energije, duha, truda in znanja je vloženo v stvar, v katero se verjame! Drugi gojijo iluzije. A to ni naša stvar. Viharnik ni iluzija! Je tu in zdaj. Ve se, da bi bili brez njega vsi, ki nas zadeva, osiromašeni. Vsaj duhovno ...

Življenjske zgodbe. Izkušnje. Strokovni, poučni teksti gozdarjev, kmetijcev, čebelarjev, lovcev, ribičev, veterinarjev, sadjarjev, vrtničkarjev, gobarjev ... Predstavitve in portreti živečih in pokojnih bližnjih in oddaljenih, zanimivosti ljudi, krajev, običajev, neobičajnosti ... Predavanja, eseji, nasveti, opozorila, vabila ... Ko pogledaš, odpreš in se zalistaš koga zapaziš? Znanca! Glej glej, kako je svet majhen. In res! Kako majhen je svet! Zato ga čuvajmo! In negujmo! Kot Viharnik, ki potrebuje samo razumevanje, pa ne bo klonil ne usahnil. Če je bil doslej in je, bo tudi vnaprej!

Ida Robnik
urednica

Viharnik se je med mesečniki, tedniki, ki so se v teh letih pojavljali in odhajali, z novicami iz koroških vasi, krajev in mest, ves čas ohranjal in se s svojimi 40-letnimi koreninami tudi ohranil.

Gozdarji smo v teh letih družbo informirali o naših pogledih in aktivnostih v gozdnem prostoru, priložnost objave so dobili dogodki, posamezniki, ustanove in skupnosti, ki jih drugi mediji zaradi nepomembnosti ali premajhne publicitete prezrejo, so pa danes trajno zabeleženi in ob določenih priložnostih edini vir kronologije kakšnega posameznika ali skupnosti.

Neobičajno, vendar zelo pozitivno in vzpodbudno je, kako nam je v teh 40 letih ob razgibanem političnem, gospodarskem in družbenem dogajanju ter posledično v vihrovem medijskem boju uspelo ohraniti mesečnik, ki je v zadnjih letih prerasel potrebe sedanjega podjetja GG Slovenj Gradec in je v veliki meri namenjen tudi bralcem, ki nimajo neposredne povezave z gozdarstvom ali GG-jem.

Ljudje, ki so v teh letih vztrajno in večkrat tudi zanesenjaško skrbeli za vsebino, obliko in promocijo Viharnika, so tisti, ki jim pripada slovesnost ob 40. obletnici. Nič ni samo po sebi umevno, ko je vse v najlepšem redu se pojavi nekaj, kar pokvari utečene tokove, kakor bolezen pri človeku, ki prizadene telo ali dušo. Tako je tudi pri časopisu: njegova vsebina je duša, zunanost pa telo, oboje nenehno izpostavljeno zunanjim vplivom, interesom, denarni podhranjenosti ... in samo skrbno delovanje in pozornost ljudi, ki so v teh letih skrbeli za Viharnik, je posledica današnje obeležbe.

V celih treh desetletjih je bilo to breme na ramenih glavne urednice Ide Robnik, ki je s svojo skrbno izbrano ekipo skrbela za popularnost, vsebino in obliko mesečnika. Celotni ekipi čestitke in hvala tudi za promocijo Gozdnega gospodarstva in gozdarstva.

Silvo Pritrznik
direktor

Leta 1968 - 1970

Ustanovljen je bil prvi uredniški odbor: Jurij Šumečnik, Andrej Šertel, Jože Logar, Jože Zorman, Ludvik Kotnik, Ivan Čas, Metod Sekirnik.

Z leve: Jože Logar, Jože Zorman, Jurij Šumečnik, Anica Klavž Kumer, Ludvik Kotnik in Andrej Šertel

Jurij Šumečnik

(J. Šumečnik levo in A. Šertel)

Viharnik je ustanovil Jurij Šumečnik leta 1968. Takrat je bil v vlogi socialnega delavca, še prej pa je vodil revir v Jazbini pri Črni na Koroškem, zato je izredno dobro poznal socialne razmere med delavci v podjetju. Dobro je poznal tudi organizacijo dela na terenu. V njegovi nemirni naravi sta bili želja in potreba po napredku, ki bi ga po njegovem mnenju lahko dosegli, seveda poleg dobre organizacije dela in sodobne tehnologije, predvsem z dobrim kadrom, kadrom z znanjem in informacijami. To je bilo vodilo in pa seveda posluš takratnih vodij oziroma odgovornih v podjetju, da je s pomočjo sodelavcev lahko ustanovil glasilo, ki so ga poimenovali Obvestila. Kot odgovorni urednik je vodil uredniško politiko glasila do leta 1976, ko je predal to funkcijo Mitji Schöndorferju, v uredniškem odboru pa je sodeloval do leta 1987.

Svoje prispevke, predvsem s kadrovskega in socialnega področja, je objavjal v Viharniku vse do upokojitve.

Andrej Šertel

Med pobudniki za ustanovitev glasila koroških gozdarjev je bil tudi Andrej Šertel. Med gozdarji še danes kroži anekdota, da je on napisal prvi članek Vihar nad Olševo že nekaj mesecev pred izidom prve številke.

Bil je član uredniškega odbora, redni dopisnik in glavni urednik vse do leta 1991, kasneje v letih 1993, 1994 in 1995 je vodil odlično

rubriko Dober dan in v njej opisoval življenja koroških, kot se je sam izrazil, »ljudi z zgodbo«.

Imel je izreden odnos do narave, bolelo ga je, ko je živel v okolju, kjer sta bila onesnaženje in uničevanje življenja očitna in občutna. Iz tega obdobja so nastali ganljivi članki. Kasneje smo na to temo odprli rubriko Ekologija.

V svojih člankih se je dotaknil tudi drugih področij, tako iz gozdarske dejavnosti kot iz življenja nasploh. Svoje prispevke je dopolnjeval z odličnimi fotografijami.

Andrej Šertel je pisal tudi izjemne literarne prispevke, pesmi in prozo. Izdal je tudi strokovno knjigo o žganjekuhi, ki je še danes aktualna.

Jože Zorman

»V davnem letu 1968 smo odgovorni v takratnem podjetju Gozdnem gospodarstvu razmišljali, kako bi najbolje in najbolj učinkovito obveščali svoje zaposlene. Ideja Jurija Šumečnika o ustanovitvi glasila nam je bila všeč in začeli smo postopek za izdajo prve številke. Ker sem bil v kadrovskega sektorju odgovoren za pravne zadeve, sem seveda uredil vse podrobnosti s tega področja. Še danes sem vesel, da nam je uspelo, in tudi ponosen, da Viharnik še zmeraj izhaja. Želim, da bi tudi v bodoče prinašal veliko branja za delavce gozdarstva in za vse ostale, ki so nanj naročeni.«

Jože Logar

»Takrat, pred štiridesetimi leti, sem kot mlad gozdar sprejel vsako novo idejo in se navdušil nad njo ter tako tudi podprl začetek izdavanja internega glasila. Povabili so me k sodelovanju v uredniški odbor. Pri delu na terenu sem spoznal ljudi in probleme, o katerih smo potem pisali v takratnem Viharniku oziroma Obvestilih, kot smo glasilo imenovali na začetku izhajanja. Ves čas moje aktivne delovne dobe sem sodeloval s prispevki. Pisal sem o temah, ki so bile povezane z mojim delom, še posebej v obdobju, ko sem vodil TOK Ravne, v kateri so bili organizirani kmetje kooperanti.

Viharnik je do danes ohranil osnovno nit vsebine s področij, ki zanimajo ljudi na podeželju in tudi mene, zato ga sedaj več prebiram, s prispevki pa sodelujem bolj redko.«

Gozdovi in gozdarstvo našega območja v preteklem stoletju

Hubert Dolinšek, univ. dipl. inž. gozd.

Večina bralcev Viharnika je seznanjena s podatkom, da gozdnogospodarsko območje Slovenj Gradec obsega gozdove Mislinjske, Mežiške in zgornji del Dravske doline. Površina vseh gozdov je 60.000 hektarjev in pokriva dve tretjini gozdne površine v Sloveniji. Informacije o gozdovih in gozdarstvu lahko bralci najdejo že v prejšnjih jubilejnih številkah Viharnika.

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec je v pretekli polovici stoletja gospodarilo z državnimi, trideset let pa tudi s privatnimi gozdovi. V tem času se je uveljavilo kompleksno gospodarjenje z vsemi gozdovi ne glede na lastništvo. To je bilo za gozdove z vseh vidikov najbolj prijazno obdobje. Gozdarstvo in z njim povezane dejavnosti so bile po drugi svetovni vojni izpostavljene stalnim reorganizacijskim spremembam.

Pretekla organizacija gozdnega gospodarstva

Kronologijo organizacijskih oblik citiram iz svojega članka v Viharniku ob njegovem tridesetletnem jubileju. V povojnem obdobju so bile najprej organizirane gozdne uprave, ki so bile povezane v Dravsko gozdno gospodarstvo. Šele 1948 leta je bilo z delitvijo mariborske direkcije ustanovljeno Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec z nalogo, da gospodari z državnimi gozdovi na območju. Sestavljale so ga gozdne uprave Mislinja, Slovenj Gradec, Dravograd, Ravne na Koroškem in Črna na Koroškem.

Leta 1950 je organizirano gozdno gospodarstvo opravilo odkazilo in prodalo les na panju lesnoindustrijskemu podjetju oziroma gozdni manipulaciji, ki je posekala in spravila vse gozdne sortimente razen drobnih kolov in hmeljev.

1953. leta je gozdno gospodarstvo ponovno prevzelo izkoriščanje gozdov.

1954. leta je bila ustanovljena Okrajna uprava za gozdarstvo z revirnimi vodstvi po občinah. Gozdno gospodarstvo je operativno izvajalo vsa dela v državnih gozdovih. Okrajne uprave za gozdarstvo so izvajale načrtovanje, odkazilo in nadzor tudi v privatnih gozdovih. Ustanovljen je bil gozdni sklad, ki je bil obvezna oblika zbiranja sredstev za gojitvena in varstvena dela ter za načrtovanje oziroma urejanje državnih in privatnih gozdov.

1957. leta so bila Okrajna uprava za gozdarstvo in njena revirna vodstva ukinjena. Vsa dejavnost v državnih gozdovih je bila ponovno prenesena na Koroško gozdarsko podjetje.

1961. leta se je po pripojitvi Kmetijskega gospodarstva Slovenj Gradec in Kmetijskega

gospodarstva Radlje podjetje preimenovalo v Kmetijsko gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec.

1963. leta se je podjetje preimenovalo v Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec. V tem letu se je kmetijska dejavnost izločila iz podjetja, Gozdnemu gospodarstvu pa se je pripojila gozdarska dejavnost zasebnih gozdov, ki je bila prej organizirana pri kmetijskih zadrugah.

1974. leta, po združitvi gozdarstva in lesne industrije, se je ustanovilo podjetje Lesna gozdarstvo in lesna industrija Slov. Gradec. 1989. leta se je iz Lesne gozdarstvo izločilo in ponovno registriralo kot Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec.

1992. leta so se iz Gozdnega gospodarstva izločili obrati za kooperacijo, ki so do tedaj gospodarili z zasebnimi gozdovi.

1994. leta se je iz sestava Gozdnega gospodarstva izločila javna gozdarska služba, ki je organizirana v Zavod za gozdove Slovenije – Območna enota Slovenj Gradec.

1997. leta je Agencija Republike Slovenije za prestrukturiranje in privatizacijo izdala odločbo o lastninskem preoblikovanju podjetja v delniško družbo.

1998. leta je podjetje registrirano na ime Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.

Lastništvo Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, d. d., si delijo:

- 60 % mali delničarji na podlagi lastninjenja, to so zaposleni, upokojenci in bivši zaposleni,
- 10 % Kapitalski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja,
- 10 % Slovenski odškodninski sklad,
- 20 % Slovenska razvojna družba.

Ivan Čas

V prvi uredniški odbor je bil vabljen tudi Ivan Čas kot predstavnik kmetov. Zastopal je stališče, da bi morali prejemati gozdarsko glasilo tudi kmetje, saj so bili kot lastniki gozdov že takrat povezani z gozdarskimi organizacijami. Ivan Čas je bil tudi sicer zelo aktiven v takratnih organih, ki so odločali o bistvenih pogojih in načinih gospodarjenja na podeželju.

Metod Sekirnik

Med člani prvega uredniškega odbora je bil tudi Metod Sekirnik, dipl. inž. gozdarstva, ki je bil povabljen k sodelovanju kot gozdarski strokovnjak. Kot avtor prispevkov je redkeje sodeloval, veliko pa je prispeval k uredniški politiki.

Karli Dretnik

»Mislim, da smo takrat, leta 1968, vsi gozdarji podprli ustanovitev internega glasila, kot smo ga imenovali. Meni je beseda vedno tekla tako na jeziku kot na papirju, zato sem začel sodelovati s svojimi prispevki. Rad sem razglabljal, eni so rekli tudi filozofiral, ali pa kritično obravnaval stanje v takratnem podjetju. Sedaj sem že dolgo v pokoju, Viharnik pa še zmeraj rad pogledam, saj sem gozdar, gozdarstvo pa je njegova vodilna tema.«

Zgodovina gozdarstva

Iz zgodovine gozdarstva je zanimivo, da je še pred dvesto leti gozd na Slovenskem poraščal le dobro tretjino površine. Ostalo so bili pašniki in druge poljedelske površine. Bilo je manj gozdov in več pašnikov, namenjenih ekstenzivni rabi. Imamo zanimive podatke za območje pod Peco, kjer je bilo leta 1877 samo 16 % površine porasle z gozdom, danes pa ta odstotek dosega številko 67.

Po zemljiški odvezi leta 1848 so kmetje dobili velik del gozdov, ki pa so jih v tedanji stiski prekomerno izkoriščali. Pred drugo svetovno vojno so bili gozdovi izsekani – v mnogih primerih so kmetje prodali les na panju lesnim trgovcem, ki so sekali do sedme cole, to je do 15 cm prsnega premera. Izjema so bile posamezne kmetije, ki so imele žage in gozdov niso prekomerno izsekavale. Tudi veleposestniki so ohranjali svoje gozdove, posest pa so večali z nakupom posameznih kmetij, ki so »šle na boben«.

Naši gozdovi so bili preobremenjeni tudi po drugi svetovni vojni. Šele po letu 1952 so se razmere umirile in sečnje so se znižale na razumno mero. Zadnjega pol stoletja lahko zato upravičeno označimo za zlato obdobje za gozdove in gozdarstvo.

Sonaravno gospodarjenje z gozdovi

Za vse gozdove so bili izdelani 10-letni gozdnogospodarski načrti, ki se stalno obnavljajo. Pritisk politike na prekomerne sečnje je popuščal. Visoko izobraženi gozdarski kadri so postopoma uveljavili sonaravno gospodarjenje z gozdovi, ki temelji na znanstvenih osnovah in celoviti negi gozdov in gozdne krajine. To štejem za kulturno poslanstvo, ki so ga opravili pretekli rodovi v duhu gozdarske etike in

dostikrat v neprijaznih razmerah, zato smo ponosni na dela naših prednikov.

Sonaravno gospodarjenje z gozdovi s svobodno tehniko gojenja gozdov in pretežno naravno obnovo je preraslo v okolju prijazen način gospodarjenja z vsemi gozdovi ne glede na lastništvo.

Sonaravno gospodarjenje v našem hribovitem območju omogočajo tudi gozdne ceste in traktorske vlake. V prvem obdobju petdesetih let je gozdarstvo v našem gozdnogospodarskem območju zgradilo blizu 2000 kilometrov gozdnih cest in prav toliko traktorskih vlak. Velik del gozdnih cest povezuje hribovske kmetije z dolino in so postale del javne infrastrukture. Te gozdne ceste so omogočile razvoj kmetij in celovit razvoj podeželja.

Vlaganje v gozdove

V preteklih desetletjih je gozdarstvo vlagalo nazaj v gozdove eno tretjino vrednosti prodanega lesa. Od tega dobro polovico za gradnjo in vzdrževanje gozdnih cest, ostalo pa za gojenje oziroma nego in varstvo gozdov.

Gozdarstvo je v preteklem obdobju skupaj z uporabniki zgradilo telefonsko omrežje, tako da so danes z njim povezane vse hribovske kmetije.

Bogati in negovani gozdovi

Gozdovi območja so negovani in bogati z lesno zalogo, ki že presega 300 m³/ha. Letni prirastek znaša preko 6 m³/ha in dovoljuje preko 5 m³/ha sečnje. Še vedno pa se del prirastka akumulira in povečuje zaloge naših gozdov. Vse povedano pa omogoča in krepi ekološko in ekonomsko stabilnost vseh naših gozdov. Bogati in negovani gozdovi, kjer ni

Foto: Andrej Šertel

Leta 1971

Jubilant Viharnik je previharil viharje

Bruno Žnideršič

»Sprejel sem vabilo urednice Ide Robnik, ki me je kot dolgoletnega tehničnega urednika povabila, da v jubilejni številki spregovorim o tehničnem urejanju časopisa skozi ta čas. Običajno se reče: Kako hitro je minilo ... Prvi začetki mojega sodelovanja segajo v leto 1968, izzveneli pa so v začetku leta 1997, torej gre za 29 let. Ali ni to lepo obdobje?

Začela sva z Jurijem Šumečnikom, časopis se je imenoval Obvestila. Grafična podoba je bila skromnejša, času primerna. Tehnologija je bila klasična: svinčene premakljive črke za naslove, za besedilo svinčene vrstice »strojni stavek«, za

fotografije uporaba klišejev na cinkovi plošči. A tudi tehnološki napredek se je v tiskarstvu zelo hitro razvijal. Besedilo smo začeli s posebnim postopkom (fotostavek) prenašati na fotopapir, ki je služil tehničnemu uredniku za ustvarjanje posamezne strani časopisa. Prav tako je dobil fotografije na filmu in ne več klišejev. Med tem časom se je časopis predstavil z novim imenom Viharnik. Spreminjala se je tudi vizualna oziroma grafična podoba naslova. Seveda je razvoj grafične priprave bliskovito narasel s pridobitvijo računalništva in digitalne fotografije. To daje tehničnemu uredniku velike možnosti oblikovanja in dizajniranja posamezne revije. Tudi strani v barvah niso več nobena težava. H kvaliteti izdelka pripomorejo tudi raznovrstnost papirja, ki je sedaj na voljo na tržišču (včasih smo imeli veliko pomanjkanje repromaterialov), in kvalitetni tiskarski stroji.

V vsem tem času so se menjali tudi uredniki, s katerimi sem sodeloval. Kot omenjam v začetku prispevka, sva začela z Juretom Šumečnikom (1968), ki se je zavzemal za časopis in uspel, da je začel redno izhajati. Nadaljeval sem z Mitjo Schöndorferjem, ki je imel velik čut za estetiko, saj se je sam

goljav in frat, so naše neprecenljivo bogastvo. Taki visoko produktivni in stabilni gozdovi izpolnjujejo svojo večnamensko vlogo in zagotavljajo varovalno vlogo. Neprecenljiva je hidrološka vloga gozda. Gozdovi varujejo pred erozijo in zadržujejo zaloge zdrave, neonesnažene pitne vode, ki postaja vedno dragocenejša. Kaj pomenijo z gozdom pokrita strma pobočja, lahko vidimo po močnih nalivih, ko že čez nekaj ur naše narasle reke tečejo čiste.

Za zaključek

Zanamcem prepuščamo bogate, negovane, ekološko in ekonomsko stabilne gozdove. Sedanje in prihodnje stiske in težave, ki jih povzročata človek ali narava, bodo tudi v bodoče obremenjevale gozd. Vendar pa bo bogat, negovan, mnogonamenski gozd tudi v prihodnje sposoben prenašati ta bremena. Pomembno bo, da bodo z njim gospodarili visoko usposobljeni gozdarski strokovnjaki na vseh področjih dela z gozdovi.

Viri:

Poldka Bezljaj, oec.: Kronološki razvoj gozdarstva in lesne industrije, Viharnik 1011/1978.

Hubert Dolinšek, Janko Potočnik: 30 let gozdarstva v gozdnogospodarskem območju Slovenj Gradec, Viharnik 1011/1987.

Hubert Dolinšek: 40 let sonaravnega gospodarjenja z gozdovi, Viharnik 12/1993.

Hubert Dolinšek: 50 let Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, Viharnik 12/1998.

Zavod za gozdove Slovenije danes in jutri

Spec. Milan Tretjak

Zakonska in strokovna izhodišča

Zakon o gozdovih, ki je bil sprejet 26. maja 1993, je prinesel slovenskemu gozdarstvu nekatere temeljne spremembe. Pred sprejetjem tega zakona so z gozdovi (državnimi in privatnimi) gospodarila gozdna gospodarstva. Prva temeljna sprememba je ravno v povezavi s tem: s privatnimi gozdovi gospodari lastnik v sodelovanju z gozdarsko stroko, z državnimi gozdovi gospodari Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije. Druga temeljna sprememba je ločitev načrtovanja in usmerjanja sonaravnega razvoja gozdov od izvajanja del v gozdovih.

Zaradi teh temeljnih vsebinskih sprememb so bile v slovenskem gozdarstvu potrebne še bistvene organizacijske, ki so zajemale preobrazbo takratnih gozdnih gospodarstev in nastajanje novih pravnih subjektov: Zavod

za gozdove Slovenije, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, Kmetijsko gozdarska zbornica, gozdarske zadrage, samostojni podjetniki za izvajanje del v gozdovih, strojni krožki itd.

Osnova delovanja vsem pravnim subjektom gozdarstva je bil relativno sodoben, ekološko in naravovarstveno naravnani Zakon o gozdovih iz leta 1993, posodobljen s spremembami v letu 2002. Za načrtovanje in usmerjanje razvoja gozdov ter prostoživečih živali je pristojna javna gozdarska služba v Zavodu za gozdove Slovenije, ki je pravna oseba s statusom javnega zavoda in strokovno skrbi za vse slovenske gozdove ne glede na lastništvo. Vlada Republike Slovenije ga je ustanovila 1. 5. 1994. Gozd je bil in ostaja edina obnovljiva naravna dobrina, les pa najpomembnejša naravna surovina v Sloveniji, zato je večanje proizvodnega in vrednostnega izkoristka gozdnih rastišč strateška nacionalna naloga. Zmerna intenziteta sečenj (dve tretjini prirastka pri iglavcih in polovica prirastka pri listavcih) je bila predvidena po Programu razvoja gozdov iz leta 1996 za obdobje prihodnjih trideset let. Po predvidenih trendih bi se v tem obdobju v Sloveniji lesne zaloge povečale za več kot tretjino, prirastek pa za četrtno.

V letu 2007 sta bila sprejeta Nacionalni gozdni program in novela Zakona o gozdovih. Če ob tem upoštevamo še napovedane spremembe Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, bodo v celoti postavljeni novi temelji strateškega razvoja gozdarstva. Pokrajinska zakonodaja bo gotovo vzbudila skomine po prenosu gospodarjenja z državnimi gozdovi na pokrajinski oziroma regijski nivo. Vse sprejete in predvidene spremembe bodo značilno vplivale na bodočo organiziranost gozdarstva in s tem tudi na bodočo vlogo Zavoda za gozdove Slovenije. Novela Zakona o divjadi in lovstvu

ukvarjal tudi s slikarstvom. Najdalje sem uspešno sodeloval z Ido Robnik, sedanjó recimo kar našo urednico, ki uspešno urednikuje že vrsto let. Skupaj sva si venomer prizadevala ustvariti uspešen časopis. Naš zvesti sopotnik je bil tudi Andrej Šertel, ki me je večkrat vzpodbujal, ko smo bili v tiskarni v časovni stiski. Poseben odnos do izhajanja revije je prispeval Hubert Dolinšek, saj smo skupaj z urednico večkrat premlevali, kako bi časopis ohranili. Zanimalo ga je tudi moje tehnično urednikovanje.

Spreminja in posodablja se tehnologija, prihajajo novi sodelavci, menja se oblika in menjajo se ustvarjalci izdelka. Predstavljam si lahko, da sem v 29 letih kot zunanji sodelavec dober spoznal življenje gozdarjev in prebivalcev v tem delu Koroške. Življenje teče dalje, ljudje v današnjem času želijo biti čim bolj informirani. Viharnik je previharil viharje, Viharnik ostaja v regiji.

Hvala vsem, ki ste sodelovali z mano. Čestitam k jubileju in ustvarjalcem želim še veliko uspešnega informiranja. «

Leto 1973

Imenovan je bil nov uredniški odbor v sestavi: Hubert Dolinšek, Boris Iglar, Tone Levč, Tone Modic, Janko Potočnik, Andrej Šertel in Bruno Žnideršič. V mesecu juniju se jim je pridružil še Marjan Baškovič. V tem obdobju so tekale intenzivne priprave za združitev podjetij Gozdnega gospodarstva in lesarskih organizacij Koroške v Lesno Slovenj Gradec.

Leti 1974 in 1975

Imenovan je bil nov uredniški odbor: Jurij Šumečnik, Andrej Šertel, Marjan Baškovič, Anica Klavž, Ivan Štrucl, Saša Pirkmajer, Bruno Žnideršič in od decembra dalje še Greta Jernej.

je bila sprejeta v februarju 2008.

Spremembe v tem zakonu so povečale pristojnosti Zavoda za gozdove Slovenije na področju načrtovanja. Vloga Zavoda za gozdove Slovenije kot načrtovalca in usmerjevalca razvoja prostoživečih živali je na tem področju trdno in dolgoročno zasidrana.

Pomembnejše dejavnosti Zavoda za gozdove Slovenije so:

- zagotavljanje javnega interesa nad gospodarjenjem in rabo vseh gozdov ter gozdnega prostora,
- načrtovanje in usmerjanje razvoja prostoživečih živali,
- usklajevanje interesa z lastnikovimi interesi v mejah, kjer gozd deluje kot ekosistem,
- svetovanje lastnikom gozdov pri gospodarjenju z gozdovi,
- terenska naravovarstvena služba (v bližnji prihodnosti).

Pomembnejše naloge Zavoda za gozdove Slovenije:

- strokovno načrtovalne, usmerjevalne in nadzorne naloge,
- zbiranje podatkov o stanju in razvoju gozdov,
- izdelava gozdnogospodarskih in lovskoupravljaljskih načrtov,
- načrtovanje gradnje in vzdrževanja gozdnih prometnic,
- izobraževanje in prosvetljevanje lastnikov gozdov in javnosti,
- naloge po javnem pooblastilu itd.

Poleg teh in drugih nalog pripravlja še strokovne podlage za oddajanje načrtovalnih del v državnih gozdovih, nadzira izvajanje in prevzema opravljena dela ter druge pomembnejše naloge na osnovi zakonskih in podzakonskih določil.

Koroški gozdarji ostajamo zvesti konceptu sonaravnega gospodarjenja z gozdovi.

Temeljna načela gozdarske stroke so sonaravnost, trajnost in večnamenskost. Rezultati dolgoletnega dela so bogati, pestri in stabilni gozdni ekosistemi, s katerimi smo lahko vzor marsikateri evropsko razvitejši deželi. Načrtovanje v gozdnem prostoru je v bistvu iskanje optimalnih rešitev med razvojnimi težnjami različnih uporabnikov prostora in med varovanjem oziroma razvojem gozdnih ekosistemov. Iskanje rešitev je izjemno zahtevna naloga, saj se zahteve družbe spreminjajo v prostoru in času. Večjih napak naravni sistemi ne dopuščajo. Največja prednost načrtovanja je v njegovi fleksibilnosti, ki pa mora seveda ostati znotraj naravnih okvirov. Da so imeli povojni gozdarji posluš za razvoj naravnih ekosistemov, ki so ga nadgrajevali z novimi znanji, dokazuje današnje stanje gozdov. Za gozdarstvo ni boljšega in bolj verodostojnega dokaza, kot je samo stanje gozdov.

Lukovo (GGE Mislinja) nekoč

Lukovo (GGE Mislinja) danes rezultat načrtnega dela

Leto 1976

V tem letu je bil prvič imenovan odgovorni urednik Mitja Schöndorfer, ki je uredniško delo opravljal profesionalno. V odboru so bili še člani: Ludvik Kotnik, Ivan Dretnik Ajnžik, Jože Stres, Rok Funtek, Jože Gosak, Andrej Šertel in Bruno Žnideršič.

Mitja Schöndorfer

Viharniku je vdahnil novo podobo in ga popestril z novicami, ki niso bile direktno vezane na delo v podjetju, pa vendar nekako povezane z ljudmi, ki so Viharnik brali. Povečalo se je tudi število strani, naklada in seveda zanimanje zanj. Kot likovnik je skrbel tudi za zgledno likovno podobo po standardih, ki so bili takrat aktualni. Urednikoval je dobra tri leta, potem pa prevzel delo direktorja Koroškega radia.

Ivan Dretnik Ajnžik

Uredniškemu odboru se je pridružil leta 1976, s svojimi prispevki pa je v Viharniku sodeloval že prej. Napreden, izredno pronicljiv kmet je skozi medije, med njimi posebej v Viharniku, sprožil marsikateri problem s področja kmetijstva in postopek za reševanje le-tega. Njegovi prispevki so bili največkrat kritični, a tudi pohvalni, če je pisal o dobrih delih in rešitvah problemov kmetov.

V novi državi Sloveniji se je aktivno vključil v politiko in kot poslanec prve skupščine s Koroške vodil prvo sejo. O svojem delu v skupščini in o aktualnostih s področja kmetijstva je redno poročal v Viharniku.

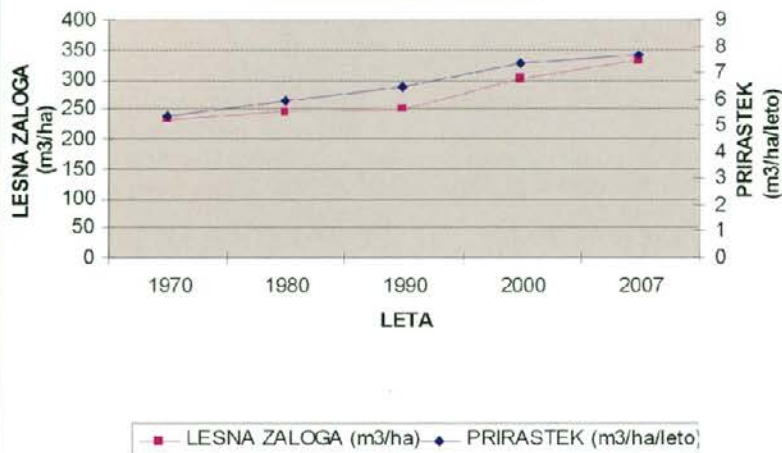
Stanje gozdov in trendi

Površina območja, ki ga pokriva Območna enota Zavoda za gozdove Slovenije Slovenj Gradec, je 88.828 hektarov, gozdov je 60.092 hektarov (državnih 15.873 hektarov, zasebnih 44.219 hektarov). Prevladujejo zasebni gozdovi, ki so v lasti 5.600 gozdnih posestnikov, tako je povprečna velikost posesti 7,62 hektara. Skupna lesna zaloga v koroških gozdovih je 20.000.000 m³ (333,8 m³/ha; iglavcev je 86 %, listavcev 14 %). Vsako leto priraste 465.000 m³ lesne mase, kar pomeni, da zraste vsako uro več kot 50 m³ lesa. V zadnjih tridesetih letih se je lesna zaloga povečala z 235 m³/ha na 333 m³/ha ali za 42 %, tako da imamo za 5.800.000 m³ več lesne mase kot v letu 1970. Proizvodna zmogljivost gozdov bo v naslednjem deceniju naraščala. Po veljavnih načrtih gozdnogospodarskih enot je v letu 2008 v Gozdnogospodarskem območju Slovenj Gradec možni posek 270.000 m³ (iglavci 245.000 m³, listavci 25.000 m³).

Za Koroško je značilna poselitev s celki, kjer je celotna posest (kmetijske in gozdne površine) zemljiško zaokrožena okoli kmetije. Gozdovi so za večino lastnikov gozdov pomemben vir dohodka in predstavljajo pomembno rezervo za večje naložbe na kmetiji. Odprtost gozdov z gozdnimi prometnicami je tudi z vidika poseljenosti zelo dobra. Skupna dolžina cest je 2.573 kilometrov, od tega je gozdnih cest 1.656 kilometrov. Javni pomen je poudarjen na več kot dveh tretjinah gozdnih cest in pozimi jih je potrebno pljučiti preko 1000 kilometrov.

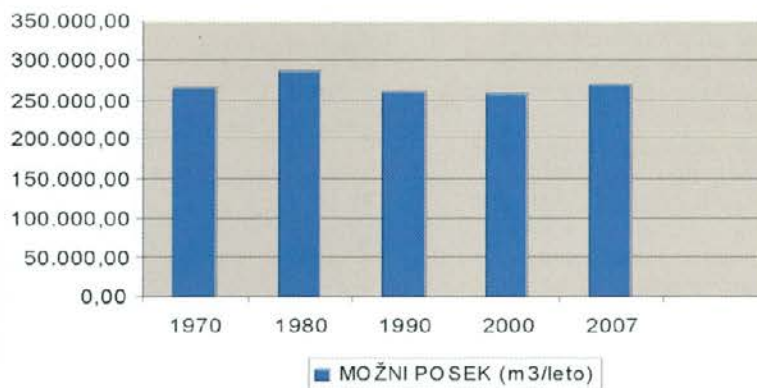
Zavodu za gozdove Slovenije je bila zaupana skrb za uskladitev ekoloških, socialnih in proizvodnih funkcij gozdnega prostora. V tem segmentu stroka presega okvire gozdnega roba in postaja pomemben subjekt načrtovanja ne samo v gozdu,

RAZVOJ GOZDNIH FONDOV GGO SLOVENJ GRADEC

Graf št. 1: Razvoj gozdnih fondov

GIBANJE MOŽNEGA POSEKA (m³/leto) GGO SLOVENJ GRADEC

Graf št. 2: Gibanje možnega poseka

Matevž Čarf

Matevž Čarf je bil »terenski« gozdar, taksator. Imel je izreden posluš, za probleme narave, kar je prenesel tudi na papir in objavil v Viharniku. Poznal je veliko sadnih drevesnih vrst, posebej domačih avtohtonih, ki jih je tudi predstavil našim bralcem. Posebno pozornosti je namenjal naravni in kulturni dediščini v našem okolju, po ustnem izročilu ali iz pisnih virov je zbiral gradivo o koroških domačijah, žagah, mlinih in drugem ter

pisal o tem. Bil je tudi zbiratelj starin, predvsem pa je bil čebelar in zbiralec panjskih končnic.

Njegovi zapisi bodo gotovo ostali našim zanamcem v pomoč pri učenju in študiju.

Vida Gerl

Vido Gerl so gozdarji posebej spoštovali, saj je z lepimi besedami in prijaznim odnosom v kolektivu vplivala na prijetno delovno razpoloženje. Taki so bili tudi njeni prispevki v Viharniku. Vido pa smo poznali tudi po njenem literarnem ustvarjanju. Pisala je pesmi, ki jih je njena hčerka uredila in izdala v drobni knjižici. Gozdarji jo hranijo v trajen spomin.

Leta 1978 - 1980

Imenovan je bil nov uredniški odbor v sestavi: Ida Robnik, Bruno Žnideršič, Majda Klemenšek, Vida Vrhnjak, Jože Filej, Tone Modic, Ludvik Kotnik, Jože Gosak, Marija Krautberger, Oto Čegovnik, Hedvika Janše, Jurij Šumečnik, Andrej Šertel, Marjan Čuješ, Maks Nabernik.

temveč tudi v gozdni krajini. Vlaganja v gozdove ne dosegajo postavljenih ciljev v Programu razvoja gozdov v Sloveniji, značilna so predvsem letna nihanja, ker Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano zaradi problemov v kmetijstvu in veterini nima posluha za gozdarsko stroko. Posledice prenizkih vlaganj bodo imele v slovenskih gozdovih daljnosežne posledice.

Območna enota ima sedež v Slovenj Gradcu in je organizirana v šest krajevnih enot (Mislinja, Slovenj Gradec, Dravograd, Prevalje, Črna in Radlje), kar omogoča optimalno povezavo z lastniki gozdov, lokalnimi skupnostmi in drugimi uporabniki prostora. V Območni enoti je trenutno 52 zaposlenih. Temeljna celica v organizacijski strukturi je revirni gozdar, ki je zadolžen za neposredne stike z lastniki gozdov, istočasno pa predstavlja pomemben člen pri stikih s strokovnimi in drugimi javnostmi.

Vizija razvoja

Skoraj petnajst let delovanja je za Zavod za gozdove Slovenije pomemben jubilej, vendar ima gozdarska stroka na Koroškem korenine daleč v preteklosti. V strokovnem smislu torej nadaljujemo s profesionalnim razvojem stroke, ki je bila in je cenjena tudi preko naših meja. Po desetih letih obstoja je potrebno razmisliti o razvojni reformi javne gozdarske službe, ki mora predvideti kadrovske prestrukturiranje z vidika razvojnih nalog z ostalih področij, ki še niso v pristojnosti Zavoda za gozdove Slovenije. Poleg opravljanja javne gozdarske službe v prihodnje predvidevamo:

- naravovarstveni nadzor (po že sprejetem Zakonu o ohranjanju narave),
- naravovarstveno upravljanje zavarovanih območij,
- gospodarjenje z divjadjo v gojitvenih loviščih (z večino gospodarji Zavod za gozdove Slovenije že po sprejetem

Zakonu o divjadi in lovstvu v letu 2004), upravljanje državnih gozdov (velik del nalog Zavod za gozdove Slovenije opravlja že po pogodbi s Skladom kmetijskih zemljišč in gozdov),

- izvajanje nalog v javnem interesu pri razvoju podeželja,
- projektiranje cest,
- trženje storitev itd.

Vizija razvoja Zavoda za gozdove Slovenije, ki je že v izdelavi, predvideva razvojno reformo javne gozdarske službe, ki vključuje zgoraj postavljene cilje.

Zaključne misli

Prehrojena pot gozdarske stroke v preteklosti je dobra popotnica po vstopu v EU, na katero je bila gozdarska stroka s svojimi strokovnimi načeli in primerno organizacijo že dolgo pripravljena. Na tem področju se od evropsko primerljivih dežel nimamo kaj naučiti. Predpogoj za objektivne pogoje dela pa mora biti pripravljenost Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da v okviru veljavne zakonodaje in sprejetega Nacionalnega gozdnega programa zagotovi potrebna finančna sredstva za vlaganje v gozdove in za delovanje javne gozdarske službe. Za dobro delovanje služb, ki pokrivajo področje naravnih virov, bi bilo smiselno oblikovati Ministrstvo za naravne vire (kot v nekaterih državah EU).

Zavod za gozdove Slovenije pokriva več kot polovico površine Republike Slovenije, je terensko organiziran in že prisoten v gozdnem prostoru, zato je nadgradnja te službe z dodatnimi nalogami (podobno kot v nekaterih državah EU) relativno enostavna, prav gotovo pa racionalnejša od vzpostavljanja novih oziroma dodatnih služb za sorodna področja (naravovarstvo, upravljanje državnih gozdov, upravljanje zavarovanih območij, gospodarjenje z

divjadjo).

Pri načrtovanju gozdnih ekosistemov nas tudi v prihodnje čakajo pomembni izzivi. Zavedati se moramo, da so potrebe po gozdnem prostoru vedno večje. Z vstopom v EU ne gre samo za zahteve Slovencev, temveč posredno tudi za zahteve članic EU. Različni interesi do gozdnega prostora bodo v prihodnje vse večji, ohranjeni naravni ekosistemi pa vse bolj cenjene in iskane dobrine; še posebej za tiste, ki jih nimajo več. Načrtovanje bo moralo v prihodnje zagotoviti optimalno ravnotežje med razvojnimi težnjami vse hitreje razvijajoče EU in ohranjanjem gozdnih ekosistemov. Napak si na tem področju ne moremo privoščiti, vse preveč jih je zapisala že zgodovina.

Na osnovi postavljenih ciljev in predvidenih nalog predvidevam, da je bodočnost Zavodu za gozdove Slovenije zagotovljena.

Del uredniškega odbora iz tega obdobja s seje v Šentanelu. Od leve stojijo: Oto Čegovnik, Jurij Šumečnik, Ida Robnik, Andrej Šertel, Vida Vrhnjak, Ludvik Kotnik, Marjan Čuješ in Jože Filej.

Vida Vrhnjak Duler

»Moj prispevek pri razvoju Viharnika je bil tako kreiranje uredniške politike kot pisanje prispevkov. Vedno sem bila kritična, pa ne »kritizerska«, saj je s pozitivno kritiko moč marsikaj doseči in spremeniti na bolje. Pisala sem besedila iz mojega gozdarskega področja, o pohodništvu, potopise, kritične prispevke o posegih v zaščitena območja ter pri tem posebej obravnavala Plešivec pod Uršljo goro, Pohorje itd.

Danes, ko sem v pokoju, se posvečam čisto drugi problematiki, o kateri je Viharnik poročal tudi v mojem intervjuju. Viharnik prebiram, vendar se ne strinjam ravno s sedanjo uredniško politiko. Menim, da morda posveča preveč pozornosti dogodkom med drugo vojno z vidika prejšnje oblasti. To je pač moje mnenje.«

Od gozda do hiše GG Slovenj Gradec

Silvo Pritržnik, univ. dipl. inž. gozd.,
direktor GG Slovenj Gradec

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec je delniška družba s sedežem v Slovenj Gradcu. GG deluje na gozdarskem področju v vseh dvanajstih koroških občinah. V Otiškem Vrhu je žagarska primarna predelava lesa iglavcev. V industrijski coni v Radljah sta primarna predelava in obdelava listavcev in proizvodnja lesene embalaže, ki je osnovna dejavnost kapitalno povezanega podjetja GG Inpo. Na tej lokaciji je organizirano pridobivanje toplotne in električne energije iz lesnih ostankov. V Gornjem Gradu je proizvodnja lesenih masivnih hiš, ki se izvaja v okviru podjetja Smreka Gornji Grad. Maloprodajna trgovska dejavnost je locirana v Slovenj Gradcu, Radljah in na Ptuj. Gradbeno dejavnost družba izvaja v okviru podjetja Koroške gradnje s sedežem v Slovenj Gradcu.

Namen družbe je optimalno ovrednotiti les kot obnovljiv in človeku prijazen material ter omogočiti zaposlenim, skupnosti in poslovnim subjektom možnosti nadaljnega dviga osebnega standarda in skupne infrastrukture.

Osnovna dejavnost družbe je pridobivanje in trženje lesa iz državnih in privatnih gozdov. Družba ima sklenjeno dolgoročno koncesijsko pogodbo s SKZG kot lastnikom državnih gozdov za izvajanje del v njihovih gozdovih na področju Koroške. Gozdarska dejavnost družbe je neposredno procesno in tržno povezana s primarno predelavo lesa, ki je dohodkovno največja dejavnost družbe. Gozdarstvo in žagarstvo sta vir pridobivanja gozdnih in lesnih ostankov za proizvodnjo toplotne in električne energije. Strateškim dejavnostim družbe (pridobivanju in trženju lesa iz državnih in privatnih gozdov, primarni predelavi lesa in trgovini) se pridružuje še izdelava masivnih hiš. Tako je GG v letu 2008 odkupilo delež Smreke Gornji Grad, ki je izdelovalec lesenih masivnih hiš z dolgoletno tradicijo. Namen je vertikalna povezava s podjetjem, ki ima znanje, tržišče, kadre in izkušnje na področju izdelave lesenih masivnih hiš, kar je eden izmed projektov, ki ga bomo v GG uresničili v prihodnje.

Trgovina z žaganim lesom in delovnimi pripomočki za delo v gozdu je dejavnost družbe, s katero svoje izdelke in drugo trgovsko blago prodaja neposredno končnim potrošnikom.

Gozdno gospodarstvo je v zadnjih petih letih doživljalo velike spremembe na področju organizacije, vodenja, kadrovanja in si je v zadnjem obdobju pridobilo ugled v poslovnem okolju. Takoj po finančni reorganizaciji je z uvedbo nove tehnologije na področju žaganja lesa iglavcev postalo eden največjih ponudnikov žaganega lesa v Sloveniji. Svoj kapital in razvoj osredotoča na

področje primarne predelave lesa, ki je težišče razvoja družbe z namenom zmanjšanja odvisnosti od gozdarske dejavnosti.

Realizacija družbe je iz leta v leto naraščala in tudi v prihodnje kaže pozitivni trend. V letu 2007 so prihodki od prodaje v delniški družbi znašali 11 mio EUR, skupaj s povezanimi družbami pa 21,5 mio EUR.

Gozdarstvo

Gozdarstvo predstavlja področje delovanja podjetja v zvezi z organizacijo, izvedbo del in s trženjem gozdnolesnih sortimentov v državnih gozdovih ter v gozdovih drugih gozdnih posestnikov. Proizvod gozdarstva je obli les na kamionski cesti. Strategija proizvodov je prilagodljivo krojenje izbranih dreves za potrebe trga in lastne predelave. V letu 2007 je družba iz državnih in zasebnih gozdov pridobila 110.000 m³ oblovine, 70.000 pa jih je predelala v lastni žagarski industriji.

V prihodnje bomo pristopili k uvajanju strojne sečnje s procesorsko tehnologijo na terenih, ki to omogočajo. Del stroke in javnost pri nas zaenkrat takemu načinu dela nista prav naklonjeni, vendar je uvedba strojne sečnje tudi v slovenskem gozdu neizbežna. Takšna tehnologija bo omogočala poleg optimalnega krojenja lesa tudi možnost intenzivnejšega izkoriščanja biomase ter lažje in varnejše delo v gozdu.

Žagarstvo in primarna predelava lesa

Mejni proizvod med gozdarstvom in lesarstvom se vse bolj kaže v žaganem lesu. Uspešnost gozdarske panoge je v neposredni soodvisnosti od uspešnosti primarne predelave in je zelo pomembna za

Majda Klemenšek

V tem obdobju je Viharnik dobil tudi lektorico, ki je skrbela za jezikovni pregled besedil. To poslanstvo je opravljala vse do leta 2000, ko so se v takratnem podjetju in tudi pri Viharniku zgodile velike organizacijske spremembe.

Zlatko Škrubej

Pred leti je uredništvo zasipal s pesmicami, vseh nismo mogli objaviti, tudi krajši prispevki o ljudeh so prihajali, zadnje leto pa objavljamo njegov humor v rubriki Razvedrilo.

Seja uredniškega odbora pri Plodru v Šentanelu. Z leve: Jurij Šumečnik, Nada Černič, Marjan Čuješ, Ludvik Mori, Vida Gerl, Ivan Dretnik Ajnžnik, ostali niso prepoznavni.

ohranjanje cen lesne surovine. Družba se ukvarja s primarno predelavo iglavcev in jo razvija, medtem ko bo razvoj primarne predelave listavcev izvajala preko povezane družbe GG Inpo. Dejavnost je koncentrirana na lokaciji v Otiškem Vrhu s sodobno opremo za pripravo in obdelavo oblovine, naj sodobnejšo opremo za žaganje in z ustreznim skladiščnim prostorom. Enota bo logistični center družbe in bo poleg lesne funkcije organizirala in vodila tudi centralne transportne dejavnosti. V tej enoti je večji del premoženja družbe v obliki strojev, strojne opreme, prevoznih sredstev in proizvodnih linij, zato ima GG v organizirano in vodeno vzdrževanje opreme ter strojev.

Lokacija v Otiškem Vrhu postaja eden največjih lesno predelovalnih centrov v Sloveniji z dobro prometno infrastrukturo. Na tej lokaciji so poleg družbe GG prisotne še Preventova podjetja Žaga Otiški Vrh in Tovarna ivernih plošč ter Imont, ki se prav

tako ukvarjajo s primarno predelavo lesa. Tržne povezave že obstajajo, možnosti sodelovanja na področju partnerstva, kapitalske povezave, skupne naložbe pa so stvar nadaljnjih razgovorov in interesov.

Cilj predelave lesa je optimalno izkoristiti lesno surovino iz naših gozdov, ki smo jo gozdarji vzgojili v nekaj desetletjih s sonaravnim načinom gospodarjenja. Družba ima priložnost logistično povezati gozdno proizvodnjo s primarno predelavo in doseči sinergijo med panogo gozdarstva in primarno predelavo lesa za doseganje skupnih ciljev. Družba ne bo usmerjena v masovno proizvodnjo, ampak v kvalitetno predelavo lesa specialnih dimenzij v manjših serijah. Slovenija je majhna dežela in tudi njeno gospodarstvo je majhno. Naša priložnost je v kvaliteti in ne v kvantiteti. Dolgoročna ciljna proizvodna kapaciteta je 100.000 m³ žaganja oblega lesa letno. Nadgrajevanje proizvodne opreme bo seveda skladno s tržnimi potrebami in zmožnostmi prodaje in oskrbe z lesom. Na koroškem gozdnem območju, kjer se družba pretežno oskrbuje z lesno surovino za predelavo, prevladuje smreka, ki je v svetu opredeljena kot najbolj primerna vrsta lesa v konstrukcijske namene. Poleg tega je struktura iz gozdov pridobljenega lesa takšna, da prevladujejo kvalitetni in debelinski razredi, ki so primerni za nadaljnjo predelavo v konstrukcijski in gradbeni les.

Oskrbovanje trga s konstrukcijskim in žaganim lesom za gradbene namene bo težišče trženja družbe. S tem produktom bo družba konkurenčna dobro tehnološko organiziranim evropskim gigantom. Danes družba ponuja na tržišče surov gradbeni les. Primerno posušen in s skobeljniki površinsko obdelan ter lepljen konstrukcijski les je naslednji korak pri razvoju izdelka. Temu koraku sledi izvedba lesnih masivnih hiš v povezavi s Smreko Gornji Grad. S tem se bo

družba približala končnemu porabniku lesa in izdelku dodala dodatno tržno vrednost.

Vsekakor bodo tudi žagarski ostanki v prihodnje tržno zanimiv proizvod kot surovina za predelavo v plošče, celulozo ter kot surovina za pridobivanje energije, ki kaže tendenco rasti tako v slovenskem kot v evropskem prostoru.

Prevozi in vzdrževanje

Prevozne storitve in vzdrževanje strojev, opreme in vozil bo družba opravljala predvsem za lastne potrebe. Storitve prevoza za zunanje porabnike bo družba prodajala skupaj s prodajo lesa. Servisne storitve za zunanje porabnike bo v prihodnje omejila na porabnike, ki so z družbo strateško povezani.

Trgovina

Področje trgovske dejavnosti predstavlja predvsem trgovanje lastnih in lesnih proizvodov drugih proizvajalcev ter orodij in opreme za delo v gozdu na področju maloprodaje. Družba ima tri maloprodajne enote. Dve od njih, in sicer v Slovenj Gradcu in Radljah, sta specializirani za prodajo specialne gozdarske opreme in zaščitnih sredstev za delo v gozdu ter servisiranje orodja za gozdarstvo. Trgovina na Ptujju ima dolgoletno tradicijo pri prodaji žaganega lesa. Na tej lokaciji bo družba plasirala svoje izdelke iz primarne predelave. Poleg tega bo tržišče oskrbovala tudi z drugimi proizvodi iz lesa za gradbene in mizarske potrebe.

Upravno področje

Upravno področje predstavlja dejavnosti upravnih služb, ki so hkrati tudi podpora

Uredniški odbor z nekaterimi dopisniki leta 1981

Leto 1984

Uredniškemu odboru se je pridružil Ivan Penec. Aktivno je sodeloval v odboru in tudi kot pisec tekstov predvsem s pravnega področja.

Uredniški odbor z dopisniki leta 1989

strateškemu vodenju in odločanju ter vodenju skupnih zadev. Upravna služba obsega področja informacijske tehnologije, človeških virov, financ, računovodstva, pravnih zadev in drugo.

Viharnik je poleg promocije družbe postal vodilni mesečni informator koroškega podeželja.

GG Inpo, d. o. o.

Družba GG INPO je v stoddstotni lasti delniške družbe GG Slovenj Gradec in ima status invalidskega podjetja. Dejavnost družbe je primarna predelava listavcev, izdelava palet ter projektiranje in izvajanje storitev v okviru dejavnosti, ki jih opravlja matična družba.

Narava dela v delniški družbi je takšna, da je možnost poškodb pri delu precejšnja, zato sta pridobitev in ohranitev statusa invalidskega podjetja pomembni za ohranjanje delovnih mest in lažjega zaposlovanja oseb z omejenimi fizičnimi sposobnostmi.

Delniška družba bo preko GG Inpo razvijala primarno predelavo listavcev. Žaganje lesa listavcev s tračno tehnologijo in izdelava pohištvenih elementov je primarna razvojna dejavnost družbe. Posodobitev tehnologije žaganja in ponudba umetno posušenih pohištvenih elementov na tržišče sta naslednja razvojna koraka družbe.

Koroške gradnje, d. o. o.

Zaradi različnih interesov v politiki vodenja smo prekinili partnersko pogodbo z gradbenim podjetjem IGEM Otiški Vrh in ustanovili novo gradbeno podjetje Koroške gradnje s partnerskim podjetjem CMC Celje. Interes GG je posredna povezanost z gradbeništvom zaradi prodaje žaganega lesa

iz primarne proizvodnje, gozdnih gradenj, izkoriščanja mineralnih virov na lokaciji gramoznica Sele, usmeritve na področje gradenj lesenih objektov in pričakovanega dobička pri naložbi v gradbeno dejavnost ob trenutni dobri konjunkturi gradbeništvu v slovenskem prostoru.

Koroške gradnje, d. o. o., je povezana družba v skupni lasti delniških družb GG Slovenj Gradec (30 %) in CMC Celje (70 %). Družba se ukvarja z izvajanjem nizkih in visokih gradenj na območju Koroške.

Družba izvaja pretežno del gradbenih del za potrebe GG Slovenj Gradec in je poleg tega tudi eden izmed kupcev gradbenega lesa. Ima lastno razvojno strategijo na področju gradbene dejavnosti, in sicer želi postati lokalno gradbeno podjetje na področju izvajanja gradbenih del nizkih gradenj vključno z vzdrževanjem gozdnih prometnic ter gradnjo in rekonstrukcijskimi deli na področju visokih gradenj.

Energetika

Skupaj s partnerji smo ustanovili podjetje za energetiko, ki se bo ukvarjalo s proizvodnjo toplotne in električne energije, pridobljene iz lesne biomase. V letu 2008 bomo izvedli investicijo in začeli s proizvodnjo toplotne in električne energije.

Lesene hiše

V osnutku strategije razvoja Slovenije država nima opredeljene strategije na področju izkoriščanja naravnega bogastva lesa ne glede na to, da je Slovenija četrta največja gozdnata država v Evropi in ne glede na to, da je les edina slovenska surovina, da je ekološko sprejemljiv material, ki je tržno zanimiv tudi v dolgoročnem pogledu na tržišču EU.

Kljub temu je vzpodbudno, da so v Evropi nekatere bogate skandinavske dežele z revidiranjem funkcij gozda postavile ekonomsko vlogo gozda na prvo mesto, da tudi dunajska resolucija poudarja ekonomske vidike gospodarjenja z gozdovi, da je sosednja Avstrija druga največja izvoznica žaganega lesa iglavcev na svetu, da sta avstrijsko gozdarstvo in lesarstvo druga največja izvoznika v državi, da le-ta podpira razvoj lesnega gospodarstva, da je sosednja Italija najuspešnejši predelovalec lesa in proizvajalec pohištva na svetu, čeprav skoraj brez lastne surovine.

Gozdno gospodarstvo je razvojno usmerjeno v končni izdelek iz lesa. Glede na naravne danosti in obstoječe tržne in proizvodne zmogljivosti je naslednji razvojni korak v smeri proizvodnje lesenih hiš. V ta namen je GG odkupilo večinski delež podjetja Smreka Gornji Grad, v okviru katerega bo nadaljevalo tradicijo proizvodnje in tehnološki ter tržni razvoj lesenih masivnih hiš.

Zaposleni v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec smo prepričani v razvoj delniške družbe na področju pridobivanja lesne mase iz gozda in v razvoj posredne in neposredne oskrbe ljudi z lesom za njihove bivalne in energetske potrebe. Vizija je realna, jasna in dosegljiva.

V družbi je posameznik še vedno najpomembnejši in edini, ki ustvarja vrednost, zato je pomembna trajna visoka motivacija zaposlenih, za kar so odgovorni vodja, prisotnost pravih in pravočasnih informacij in dobri medsebojni ter delovni odnosi.

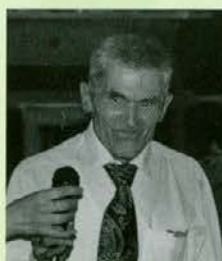
Franc Jurač

»V Viharniku sodelujem s svojimi prispevki od vsega začetka. Veliko se gibljem med ljudmi, kličejo in vabijo me z vseh koncev Koroške pa tudi od drugod in nagovarjajo, da jih poslikam in kaj napišem o njih. Tudi prebirajo najraje kratke prispevke, opremljene s fotografijo, tako mi pravijo, ko jih obiščem. Tudi sam sem mnenja, da so najbolj učinkoviti kratki teksti ob fotografijah, ki tudi same zase povedo veliko. V mojem arhivu je nešteto slik, ki

sem jih posnel in objavil tako v Viharniku kot tudi v drugih medijih, največ v Večeru. Neredko sem naletel na ganljive situacije, ko sem fotografiral priložnostne dogodke, kot so poroke, obletnice, druga slavlja, pa tudi na grozljive prizore ob raznih nesrečah. Najraje fotografiram ljudi, njihovi obrazi vse povedo, pa naravo, ki zna biti čudežna, prijazna ali pa kruta in grozeča. Fotoaparati so moj stalni spremljevalec in bo tudi še naprej.«

Ludvik Mori

Korošci se ga spominjamo tudi po naslovu njegove knjige Pero s pernic, ki je zbir člankov, objavljenih v Viharniku in drugih publikacijah, govorijo pa o ljudeh, njihovih življenjskih zgodbah, posebnostih, družinah, dogodkih, običajih na podeželju, šegah in navadah naših prednikov.

Njegovi prvi prispevki leta 1972 so bili kritični zapisi problemov s področja kmetijstva in kmetijske politike takratnega časa. S tem je veliko prispeval tudi k razmišljanju ostalih, ki so se ukvarjali s kmetijstvom, da so se razmere izboljševale in da se je napredek dotaknil tudi podeželja.

Ludvik Mori je s fotoaparatom posnel tudi prenekateri motiv s podeželja, ki ga je že takrat, kaj šele danes, bilo težko videti v naravi.

**GOZDNO
GOSPODARSTVO**
SLOVENJ GRADEC D.D.

**GOZDNO
GOSPODARSTVO**
SLOVENJ GRADEC D.D.

Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec, telefon: 02 88 43 332, faks: 02 88 42 684

www.gg-sg.si

Smreka, d.o.o.

Bruno Zagode

Zgodovina

Družba Smreka, d. o. o., je bila ustanovljena leta 1955. Natančneje 18. marca 1955 se je v osrčju zgornjesavinjskih gozdov več obrtnih delavnic združilo v samostojni obrat Lesna obrt KZ Gornji Grad. Sprva je štirideset delavcev na enostaven obrtniški način izdelovalo okna in vrata ter preprosto pohištvo. Z ročnim orodjem so tesarji obdelovali les in postavili tudi prve počitniške hišice. Toda kaj kmalu so zaposleni spoznali, da z obrtniškim načinom dela za podjetje ni prihodnosti, da je potrebno vlagati v razvoj. Ker denarja ni bilo, je nekaj delavcev zastavilo svoje premoženje, da so lahko kupili prve stroje. Tako je Smreka vstopila v obdobje sodobne lesne industrijske proizvodnje.

Sredi šestdesetih let je podjetje začelo z moderno serijsko proizvodnjo oken in vrat dalmatinskega tipa, nekaj let kasneje – leta 1971 – pa je bila zgrajena proizvodna hala

za tesarsko proizvodnjo, kar je hkrati pomenilo tudi posodobitev tehnološkega procesa pri izdelavi montažnih objektov. Naslednjih petnajst let, tja do sredine osemdesetih, je bila Smreka v vzponu. Proizvodni program se ni bistveno spreminjal, le dopolnjeval se je, tako da je lahko na trgu tekmoval s čim bolj celovito ponudbo. Obseg proizvodnje se je občutno povečal, število zaposlenih je naraslo celo na dvesto, podjetje se je na trgu močno zasidralo.

Po letu 1985 so se začele razmere na trgu spreminjati in leta 1991 je Smreka izgubila tržišča v Jugoslaviji. V prestrukturiranje tržišč je bilo sicer vloženega ogromno napora, vendar pa je bilo izgubljeno nemogoče nadomestiti in leta 1999 je bila za Smreko uspešno izglasovana prisilna poravnava. Leta je pustila na poslovanju Smreke bistveno večje negativne posledice, kot se je sprva predvidevalo, vendar pa sta se še enkrat pokazali volja in trma zaposlenih, ki so z velikimi naporami in odrekani skozi vsa leta zagotavljali preživetje in uspešno nastopanje družbe na domačem in tujih trgih.

Nekaj osnovnih podatkov o Smreki

- Po organizacijski obliki je d. o. o., ki ima 87 lastnikov. Od tega je 50,05 % lastnik GG Slovenj Gradec, 35,86 % lastnik je ZKZ Mozirje, ostalo pa so manjši institucionalni lastniki in zaposleni ter bivši zaposleni.
- Zaposlenih je 51 oseb, od tega ima 66 % zaposlenih minimalno IV. stopnjo izobrazbe, povprečna starost pa je 38 let. Osnovni proizvodni in prodajni program predstavljajo leseni masivni stanovanjski in počitniški objekti ter proizvodnja vrtnega programa.
- Cca 50 % proizvodnje je namenjenih

zahtevnim trgom EU (dve leti nazaj je izvoz predstavljal 85 %, vendar pa se je delež zaradi povečanega povpraševanja na domačem trgu spremenil). Izvažamo v Avstrijo, Francijo, Hrvaško, Italijo, Nemčijo, Švico, Španijo; naše hiše so postavljene tudi v Angliji, na Cipru, v Grčiji, v J. Koreji in na Japonskem.

- V zadnjih dveh letih smo intenzivno investirali v sodobno tehnično tehnološko opremo za proizvodnjo hiš, še pred tem pa tudi v mizarstvo dejavnost.
- Letno izdelamo cca 45 stanovanjskih in počitniških lesenih objektov (ki pa so vsako leto večji), cca 400 vrtnih hišic, poleg tega pa še več drugih različnih lesenih izdelkov. 90 % hiš je izdelanih na osnovi individualnih načrtov. Letna realizacija znaša cca 2,3 mio.
- V 52 letih obstoja smo pridobili izkušnje na področju projektiranja, konstruiranja in izdelave lesenih konstrukcij ter lesenih masivnih montažnih objektov, kar nam s kakovostno in sodobno tehnološko opremljenostjo, z modernimi tehnološkimi procesi v povezavi z izkušnjami mojstrov lesenega stavbarstva, narekuje vrhunsko delo in kvalitetne proizvode.
- Razvoj je podprt z dolgoletnim znanjem in izkušnjami.
- Ekološki in nizko energetski objekti so naša stalnica že vrsto let.

Vizija

Smatramo, da je program Smreke perspektiven. Po številu zaposlenih spadamo v prostoru EU med večja podjetja, ki so usmerjena v proizvodnjo lesenih masivnih montažnih objektov. Ker se nahajamo v osrčju širših predalpskih gozdov, kjer se ljudje že od nekdaj ukvarjajo s predelovanjem lesa, ima Smreka odlične

Jože Krajnc

Bil je vsaj dve desetletji redni dopisnik Viharnika. V svojih prispevkih je kritično obravnaval pojave in organizacije, ki so nekulturno ravnali v naravi ali skrunili našo kulturno dediščino materialno ali verbalno. Pisal je tudi o dogodkih s področja kulture, saj je na tem področju tudi sam dolga leta sodeloval kot amaterski igralec.

Njegovi prispevki so usahnili z njegovim življenjem.

Leto 1997

V tem letu so v uredniškem odboru sodelovali: Ida Robnik, Majda Klemenšek, Gorazd Mlinšek in Marlena Humek.

Del članov uredniškega odbora med sejo leta 2003. Z leve: Gorazd Mlinšek, Ida Robnik, Silvo Pritrznik, direktor, Marlena Humek, Ludvik Mori.

Uredniški odbor se je enkrat letno sestel izven poslovnih prostorov Gozdnega gospodarstva, izdajatelja Viharnika, pregledal vsebino prejšnjega letnika in sprejel vsebinsko zasnovo za naslednje leto.

možnosti za ekonomsko izrabo tega naravnega bogastva.

Z vse večjo naravno-varstveno in k zdravju usmerjeno osveščenostjo ljudi naj bi se prodaja izdelkov iz naravnih materialov oziroma iz lesa povečevala. Tudi lesenih objektov, ki naj bi v naslednjih letih ostali nosilni program podjetja. Zato je vizija Smreke postati podjetje z ustrezno sodobno tehnološko opremo z razvojem lastnega znanja, skoncentriranega na proizvodnjo objektov, in z visoko produktivnostjo. Kreativnost, inovativnost in prilagodljivost zahtevam kupcev morajo ostati naša prednost pred konkurenco. Pozornost pa bo usmerjena tudi v ohranjanje delovnih mest in v širitev podjetniške kulture v smislu urejenosti in izgleda podjetja, delovnih mest in zaposlenih.

Pročelje poslovne stavbe Smreke z razstavljenimi starodavno tračno žago

Zaključek

Ena od pomembnih aktivnosti do konca leta je med drugim prevetritev srednjeročnega programa, ki smo ga sprejeli maja 2006. V njem smo zapisali zelo smelega načrta, ki smo jih v tem času v enem delu presegle, v drugem pa nekoliko zaostajamo. S spremembo v lastniški strukturi pa smatramo, da je potrebno program revidirati in uskladiti z usmeritvami in pričakovanji novega lastnika. Pri tem pa vsekakor pričakujemo, da bomo z novimi vlaganji zagotovili nadaljnji razvoj podjetja v korist zaposlenih, lastnikov in okolja, v katerem delamo.

Del proizvodnih prostorov, kjer nastajajo hiše

Marlena Humek in Peter Vernik

V letu 1997 je Viharnik dobil novo podobo. Že sama računalniška tehnologija je narekovala spremembe pri načinu priprave revije, hkrati pa so se pojavljali novi oblikovni trendi. Temu je sledil tudi Viharnik. Novo likovno podobo sta prispevala Marlena Humek in Peter Vernik, ki je oblikoval tudi logotip za družbo Gozdno Gospodarstvo Slovenj Gradec.

Marlena Humek je ostala likovna urednica Viharnika še nadaljnjih šest let. S svojim umetniškim pristopom je prispevala nepozabne naslovnice, ki smo jih v letu 2003 strnili v koledar.

V teh letih je uredniški odbor deloval v sestavi, kakršna je na posnetku. Sedijo: Franc Jurač, Tone Potočnik, Silvo Pritrznik, direktor; stojijo: Gorazd Mlinšek, Ida Robnik, Marta Krejan, Jože Repas, Brane Širnik in Davorin Petrovič.

Leta 2005 - 2007

10 let invalidskega podjetja GG Inpo, d. o. o., Slovenj Gradec

Leopold Mori, univ. dipl. inž. gozd., direktor

GG Inpo, d. o. o., je marsikateremu sicer znano kot podjetje, ki posluje v koroškem poslovnem prostoru in je povezano z Gozdnim gospodarstvom Slovenj Gradec, d. d., vendar je prav, da ravno v letošnjem letu to gospodarsko družbo predstavimo podrobneje.

GG Inpo, podjetje za rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov, d. o. o., kot je poln naziv podjetja, je hčerinska družba GG Slovenj Gradec, d. d., in posluje kot invalidsko podjetje. Po zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov ima pridobljen status invalidskega podjetja. Po tem zakonu in pridobljenem statusu ima podjetje predvsem olajšave oziroma oprostitve pri plačilu dela prispevkov in davkov iz osebnih dohodkov, vendar je na drugi strani zavezano zaposlovati minimalno 40 % invalidov ali delovnih invalidov. Kot ena najpomembnejših obvez je poleg

strukture zaposlenih seveda poraba teh odstopljenih sredstev, ki jih država pušča v podjetju, ta pa se morajo nameniti predvsem za razvojne programe, v okviru katerih bo možna zaposlitev delavcev s statusom invalida in delavcev z zmanjšano delovno sposobnostjo. Prav v letošnjem letu beležimo deset let, odkar je podjetje pridobilo ta status in s ponosom lahko ugotovimo, da smo uspeli v zakonskem pogledu, predvsem pa kot podjetje, ki je z lastnimi proizvodnimi in prodajnimi programi aktivno prisotno na trgu.

Zgodovina

Po občutnih posegih države na področje gospodarjenja z gozdovi od leta 1989 (zakon o moratoriju) pa vse do 1996 so se vsa gozdna gospodarstva v Sloveniji znašla pred nalogo, da se organizacijsko in kadrovske prilagodijo novim razmeram. Število zaposlenih je bilo treba prilagoditi novemu obsegu in načinu gospodarjenja v državnih gozdovih, in sicer je bilo potrebno dvotretjinsko zmanjšanje. Ob občutnem zmanjšanju obsega dela je bilo potrebno tudi občutno znižati število zaposlenih, vendar je zaradi zakonske zaščite invalidov in delovnih invalidov bila nova struktura zaposlenih zelo neugodna, delovni invalidi zaradi raznih omejitev po odločbah invalidskih komisij v novih pogojih namreč niso imeli ustreznih zaposlitve. Za rešitev problema ustrezne zaposlitve vseh delavcev je bila že 30. 12. 1996 formalna registracija novega podjetja GG Inpo, d. o. o., v letu 1997 so potekali vsi postopki za vpis podjetja, priprava in sprejem aktov podjetja, pogodb o poslovnem sodelovanju, sporazumov o prehodu delavcev iz matičnega podjetja v novo nastajajoče podjetje in drugi formalno pravni postopki. V času nastanka podjetja se je v njem prezaposlilo 65 delavcev, od tega 32

Jože Repas

Sredi leta 2004 je Viharniku dal novo podobo Jože Repas z dopadljivo naslovnico in kasneje dobil še več svobode v likovnem izrazu z dodanim barvnim vložkom v sredini revije.

Obveznosti, ki jih je prevzel na drugem delovnem področju, so mu onemogočile nadaljnje sodelovanje. Njegov prispevek bo Viharnik gotovo zapisal v spomin kot še eno pomladitev.

Leta 2008

Brane Širnik, Silvo Pitrznik, Franc Jurač

delovnih invalidov, kar predstavlja slabih 50 % zaposlenih.

Kot prvi direktor je bil imenovan Drago Jurhar, ki je tudi izpeljal največji del birokracije in formalno pravnih postopkov ob registraciji in pridobivanju statusa invalidskega podjetja. Za pomoč pri izpeljavi postopkov in poslovanja je bila imenovana skupščina podjetja, ki sta ji predsedovala Leopold Mori in nadzorni svet, katerega predsednica je bila Pavlina Areh. Po dveh obiskih strokovne komisije za ugotavljanje pogojev za pridobitev statusa podjetja za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, je bila dne 5. 2. 1998 izdana odločba o dodelitvi statusa invalidskega podjetja. Z odločbo je ministrstvo v postopku ugotovilo, da je družba GG Inpo izpolnila kadrovske, proizvodne, prostorske in strokovne pogoje za pridobitev statusa s proizvodnim programom: storitve gojenja in varstva gozdov, mehanične storitve, storitve na mehaniziranih skladiščih, vzdrževanje gozdnih cest, storitve varovanja, izdelava lesarskih polizdelkov, recepcija na parkirišču.

Glede na to, da je bil leta 1998 pridobljen status invalidskega podjetja in da letos beležimo 10. obletnico, je prav, da jo obeležimo tudi s krajšo kronologijo in prikazom razvoja, stanja in bodočih usmeritev.

Razvoj podjetja

Z odločbo ministrstva in deklariranim opisom proizvodnih dejavnosti se je seveda »trnova« pot razvoja podjetja šele začela. Prvi hendikep je bila vsekakor velika razseljenost delavcev po celotni koroški krajini od Olševe, Smrekovca, Uršlje gore do Kozjaka pa preko Pohorja vse do Remšnika. V začetkih

delovanja podjetja je bilo zaposlovanje izključno znotraj matičnega podjetja, kjer so delavci invalidskega podjetja opravljali posamezne operacije ali celotne sklope delovnih opravil v gozdarstvu, mehaniziranih skladiščih in mehaničnih delavnicah čim bližje kraju bivanja.

V letih 1998 in 1999 je bilo pridobljeno delo v naravovarstvenem programu v sodelovanju s Skladom kmetijskih zemljišč in gozdov (čiščenje pohorskih planj), vendar so bila ta dela omejena po obsegu in trajanju, prav tako ni uspel poskus proizvodnje palet kot storitev v Mislinji. Še nekaj drugih poskusov z lastnimi programi (parkirišče, embalaranje lubja ...) na žalost zaradi različnih vzrokov ni bilo uspešnih. S temeljito analizo možnosti, ki so bazirale predvsem na znanju in sposobnostih naših delavcev in ki je izhajala iz odločb invalidskih komisij, smo prišli do realnosti zastavljenih programov.

Leti 2000 in 2001 lahko označimo kot prelomni v razvojnem trendu podjetja, prvič beležimo večji obseg poslovanja na trgu z lastnimi produkti in storitvami, predvsem pa začetek lastnih dejavnosti. Kot nove dejavnosti v poslovanju so »projektiva«, »paletarna« in čiščenje poslovnih prostorov. Izpeljali smo postopek za registracijo projektivnega podjetja in preko Inženirske zbornice Slovenije opravili dodatne usposobitve in izpite za pooblaščen projektante ter kupili računalniško in programsko opremo. Za začetek samostojne dejavnosti proizvodnje embalaže lahko označimo čas, ko je naš delavec-delovni invalid Vinko Gotovnik pričel z izdelavo palet na domu in smo z njim sklenili tudi posebno pogodbo o zaposlitvi z delom na domu. Nadaljnji korak je bila izgradnja enote za izdelavo embalaže v Otiškem Vrhu, kjer smo za proizvodnjo deloma uporabili garaže in delavnice v sklopu obrata CLS, za dopolnitev pa zgradili objekt, v katerega smo postavili linijo za krojenje žaganega lesa in s postavitvijo enostavne pnevmatike pričeli z

Davorin Petrovič, Marta Krejan, Tone Potočnik, Brane Širnik in Silvo Pritrznik

Ida Robnik in Gorazd Mlinšek

Uredniški odbor je na letošnji februarški seji sprejel sklep, da dostojno proslavimo štiridesetletnico izdajanja Viharnika.

masovnejšo proizvodnjo embalaže. Z uvajanjem lastnih programov smo tudi takoj začeli zniževati delež delavcev na čakanju na delo doma. Kljub začetnemu odporu po letih tako imenovanega čakanja je večina delavcev nove delovne zadolžitve sčasoma sprejela kot pozitivne, saj je delo oz. zaposlitev ena največjih vrednot za človeka.

Za novo prelomno leto lahko označimo leto 2003, ko smo najprej z najemno pogodbo, pozneje pa z odkupom opreme in dejavnosti od GG Slovenj Gradec v celoti prevzeli enoto melesdecimirnica. S tem prevzemom smo zastavili temelje za štiri dejavnosti, ki so še danes organizacijske enote poslovanja GG Inpo.

Rast podjetja v teh desetih letih ni razvidna iz števila zaposlenih, ki se je vsa leta gibalo okrog številke 60, prav tako vsa leta zagotavljamo zakonsko obvezujoči delež zaposlenih invalidov nad 40 %, rast je predvsem razvidna iz rasti prihodkov, ki imajo od začetka do danes indeks nad 280 % in seveda delež prihodkov v lastnih dejavnostih, ki danes predstavlja že 70 % in le 30 % v obliki storitev za matično podjetje.

Danes

Vsako od prehojenih desetih let lahko označimo kot posebno; nenehno smo gradili organizacijsko, kadrovsko, proizvodno in finančno strukturo podjetja. Prioritetni cilj nam je bil že v samem poslanstvu, ki izhaja iz naziva podjetja, to sta rehabilitacija in zaposlovanje. Vse to smo lahko dosegli z nenehnim iskanjem možnosti, s prilagajanjem razmeram, predvsem pa z upoštevanjem ljudi, želja in sposobnosti zaposlenih in lastnikov. In kakšni smo danes? Zaposlenih je 60 delavcev, od tega 26 invalidov, kar predstavlja 44 %. Na sedežu podjetja, Vorančev trg 1, Slovenj Gradec, so upravne, splošne in skupne službe ter vodstvo podjetja.

Mihaela Lenart

»Že davno so se ljudje navadili, da pišem, rišem in oblikujem razne okrasne predmete, kljub temu da izhajam iz kmečkega okolja. V obdobju, ko so bili otroci še manjši in je bilo dela na kmetiji veliko, sem si kradla nočne urice za te moje hobije. Zdaj je lažje, ko že nekaj let gospodarim sin, jaz pa imam več časa zase. Pišem literarne zgodbe, tudi pesnim. Pred leti sem več teh objavila v Viharniku, kasneje pa sem jih strnila v knjigo Utrinki izpod Uršlje.

Najtežje mi je pisati o pokojnih, ki sem jih poznala ali so mi bili dragi, za kar me običajno prosijo znanci in prijatelji.

Najraje pa rišem. V tem smislu sem bila tudi že predstavljena v Viharniku.«

Družba posluje v štirih organizacijskih enotah.

Dejavnosti:

- proizvodnja – storitve za GG,
- primarna predelava listavcev,
- projektiranje in inženiring,
- proizvodnja embalaže.
-

Proizvodnja – storitve za GG

V tej proizvodni obratni enoti opravljamo predvsem dela v okviru proizvodnega procesa matičnega podjetja. Z našimi delavci opravljamo dela na posameznih fazah gozdne proizvodnje, manipulacije z gozdnimi in lesnimi sortimenti ter v delu primarne predelave iglavcev. Prihodki, ki jih dosegamo pri tem delu poslovanja, predstavljajo cca 30 % skupnih prihodkov, na teh delih storitev pa zaposluje približno 40 % vseh delavcev. Kot je že uvodoma omenjeno, so zelo pomemben del poslovanja storitve; tretjina prihodkov je še vedno vezana na storitve v okviru posameznih enot gozdnega gospodarstva. Delež zaposlenih v matičnem podjetju sicer upada, vendar je precej naših delavcev tudi teritorialno neposredno vezanih na dejavnost matičnega podjetja in je zniževanje predvsem vezano na upokojevanje.

Zaposlovanje delavcev v dejavnostih matičnega podjetja je v tem trenutku še vedno nujno in racionalno. Delavci, ki so razseljeni po koroški krajini, so vključeni v delovni proces gozdnega gospodarstva najbližje kraju bivanja.

Primarna predelava listavcev

Vodilna dejavnost znotraj podjetja je primarna predelava listavcev. Razrez hlodovine in krojenje elementov, katerih

Zlatko Verzelak / Franc Vezela

Viharnik je poleg resnih tem namenil del prostora tudi razvedrilu. Zadnja leta to rubriko polnijo besedila Zlatka Verzelaka, lani letni horoskop, letos pomen imen po mesecih, objavljali smo njegove križanke, rebuse ... Izredni pa so njegovi literarni prispevki, škoda da so nekateri predolgi za objave v Viharniku, ki ima omejeno število strani.

stopnja obdelave se mora dvigniti na nivo polizdelka-izdelka za finalno lesno industrijo, je naš dolgoročni cilj na tem področju dela. Razrez nižje kvalitete hlodovine listavcev, predvsem bukovine, za lastne potrebe opravljamo na lokaciji Spodnja Vižinga s tračno žago Premultini, prav tako pa na tej žagi opravljamo tudi razrez iglavcev boljše kvalitete za tuje naročnike. Trenutna zmogljivost in kvaliteta zaenkrat še zadostujeta, vendar bomo zaradi dotrajanosti morali iskati druge trajne rešitve za opravljanje razreza oziroma zagotavljanja žaganega lesa listavcev za potrebe nadaljnje predelave in za potrebe proizvodnje embalaže. Rezan les bukovine zaradi tehnološkega procesa in predvsem zaradi tehnoloških pomanjkljivosti zračno sušimo in šele, ko je dosežena ustrezna stopnja zračne suhosti, ga damo v nadaljnji proces obdelave, kar obsega skoraj šestmesečni cikel. Po vseh kriterijih sodobne proizvodnje takšna vezava sredstev danes ne zdrži več.

Obrat decimirnice je naslednji v procesu primarne predelave listavcev na tej lokaciji. Z decimiranjem proizvajamo elemente za finalno lesno industrijo, del proizvodnje prodamo na domačem trgu, del pa preko posrednikov izvozimo predvsem na italijanski trg.

V mesecu avgustu smo dokončali investicijo v sušilnice, kjer bomo sušili tako za lastne potrebe decimirnice kot tudi uslužnostno za tuje naročnike. Prav ta investicija nam daje osnovo za nadaljnjo nadgradnjo predelave listavcev.

Problematika pri plasmaju decimiranih elementov je predvsem povezana z našo tehnološko omejitvijo, to je sušenje lesa. Zaradi navedene omejitve zelo težko pridobivamo naročila, predvsem v zimskem času, cene so nižje, kot bi bile pri umetno sušenem, največji negativni efekt se pa kaže v lepotnih napakah zaradi nepravilnega

sušenja, prav te pa finalisti najmanj tolerirajo.

Trg za plasma elementov listavcev je sicer sorazmerno širok, vendar se močno zoži ob ponudbi le polsuhih ali celo surovih elementov. Kupci vedno bolj težijo k dobavam suhih elementov ob točno določenem času, s čimer se želijo izogniti dodatnim stroškom manipulacije in skladiščenja. V bodoče bo trajno možno konkurirati le s suhimi elementi in z višjo stopnjo obdelave le-teh. V letu 2008 načrtujemo zagon sušilnic za pokritje kapacitet decimirnice, potreb toplotne obdelave embalaže in deloma tudi za uslužnostno sušenje, do takrat pa bomo koristili obstoječe kapacitete sušilnic v bližnjih lesnopredelovalnih obratih.

Projektiranje in inženiring

Dejavnost projektiranja in projektivnega inženiringa opravljamo na sedežu podjetja. Opis dejavnosti zajema predvsem projektiranje na področju nizkih gradenj, kar predstavlja projekte gozdnih, občinskih in drugih javnih cest, vključno tudi projektiranje zahtevnejših objektov, kot so rondoji, mostovi in podporni zidovi. Projektiranje zajema tudi zunanje ureditve in parkirišča v naseljih ali ob večjih poslovnih centrih. Projektiramo tudi kanalizacijske in vodovodne sisteme za individualno gradnjo in kompleksne zazidalne projekte. Za celovite rešitve zazidave naselij ali poslovno industrijskih con nudimo tudi komplet inženiring do gradbenega dovoljenja. V sklop dejavnosti poslovne enote sodi seveda tudi gradbeni nadzor pri izvajanju gradbenih del na objektih. Razpolagamo s sodobnimi programskimi paketi za projektiranje vseh prej navedenih vrst projektov, prav tako se pri terenskih izmerah poslužujemo vseh najsodobnejših instrumentov, ki nam

omogočajo izdelavo vrhunskih projektov.

Proizvodnja embalaže

Proizvodnja embalaže predstavlja vedno pomembnejšo vlogo v poslovanju invalidskega podjetja. V deležu zaposlitev predstavlja v tem trenutku približno eno tretjino glede na okvir lastne dejavnosti podjetja. V poslovni enoti zaposlujeemo pretežno delavce z omejitvami po odločbah invalidskih komisij, zato je v preteklosti bila v tej enoti še večja skrb namenjena prilagoditvi posameznih del in opravljanju delavcev z omejitvami. Predvsem te tehnološke izboljšave so pripomogle, da lahko tudi delavci s priznanim statusom invalida dosegajo normalne učinke in s tem ugodne rezultate poslovanja. Pretežni del predstavlja proizvodnja

Martina Sušec

Zadnji dve leti polni rubriko Veterina z aktualnimi prispevki s tega področja. Posebej čutno in pozorno se posveča zdravju malih živali in o problemih le-teh preko Viharnika obvešča javnost. Seveda pa ne prezre aktualnih problemov, ki obdobje planejo na plan, kot so razne epidemije in bolezni posameznih vrst domačih in divjih živali.

Davorin Petrovič

Davorin Petrovič ni samo komercialist v ZIP centru Ravne, ampak tudi aktivni sodelavec Viharnika, saj redno sodeluje pri planiranju letnika, predvsem z vidika doseganja rokov, stroškov in priprave za tisk. Vedno rešuje probleme strpno in z dobro voljo in na koncu smo vsi zadovoljni z izdelkom, ki ga družno pripravimo.

ZIP center, d.o.o.
Ravne na Koroškem
Tiskarna

kontejnerske embalaže, to je embalaže, namenjene transportu predvsem strojne in elektroopreme in tehnoloških sklopov raznih procesnih linij v predelovalni industriji. Dopolnilni proizvodni program kontejnerski embalaži so še lažji zabojniki in predvsem razne vrste palet, ki zaradi boljših izkoristkov vsekakor zelo dobro dopolnjujejo osnovni program proizvodnje.

Delež proizvodnje embalaže v prihodkih podjetja se zadnja leta giblje okoli ene četrtine. Ob dejstvu, da je za vsak transport potrebna embalaža, in vedno bolj specifičnih zahtevah naročnikov lahko pričakujemo, da bo ta del dejavnosti podjetja ob pravilnem pristopu pri tehnološkem razvoju še naprej uspešno posloval. Za zagotavljanje uspešnega dela te enote je potrebno še nadalje posvečati veliko skrb vlaganjem v tehnološke izboljšave in s tem doseči razbremenitev delavcev in nadaljnje povečevanje učinkovitosti dela.

Usmeritve in cilji

Osnovna usmeritev podjetja ostaja enaka kot v preteklosti, ko nam je bil podeljen status invalidskega podjetja, to je usposabljanje in zaposlovanje invalidov z upoštevanim dopustnim deležem zdravih delavcev. Zaradi vse večjih apetitov države in posredno EU po zmanjševanju bonitet in pravic invalidskih podjetij je predvsem pomembno, da s tehnološkimi izboljšavami in vlaganji naredimo našo proizvodnjo primerno za vse delavce in vsem prijazno, ne glede na nekatere omejitve, da bomo tudi brez bonitet konkurenčni na trgu dela in proizvodov.

Tudi bodoča programska usmeritev ostaja usmerjena v štiri osnovne proizvodne dejavnosti: proizvodne storitve, primarna predelava listavcev, inženiring in projektiranje ter proizvodnja embalaže.

Soproizvodnja elektrike in toplotne energije

Leopold Mori, univ. dipl. inž. gozd., direktor

Tudi gozdarji se vključujemo v procese zagotavljanja energije z uporabo obnovljivih virov energije. Vedno pogosteje se tudi v vsakdanjem življenju srečujemo s problematiko zagotavljanja energije in vse pogosteje slišimo za učinke tople grede oziroma za ogrevanje ozračja zaradi izpustov toplogrednih plinov in ozračje. Poraba energetskih virov je vedno večja in tako prihajamo do upravičene zaskrbljenosti, kako dolgo bodo ti najpogosteje uporabljeni energetski viri, tako imenovana fosilna goriva (nafta, zemeljski plin, premog), še na razpolago. Za stalno zagotavljanje potrebne energije je v bližnji prihodnosti nujno potrebno iskati druge možnosti pridobivanja energije predvsem v obnovljivih virih (biomasa, biopljin, deponijski plin). V novembru lanskega leta smo ustanovili podjetje Energetika biomasa, d. o. o., družbo za soproizvodnjo in

distribucijo električne in toplotne energije. Ustanovitev podjetja bazira na osnovi partnerstva zainteresiranih subjektov, večinski lastnik podjetja je GG Slovenj Gradec, d. d., manjši pa GG Inpo, d. o. o., ECO POWER CEA, d. o. o., in nekateri člani kolegija. Obenem z ustanovitvijo podjetja je bil izdelan poslovni načrt, kjer smo začrtali cilje družbe:

- proizvodnja toplotne energije z uporabo lesne biomase,
- proizvodnja električne energije s kogeneracijo in uporabo lesnih sekancev,
- distribucija in prodaja toplotne energije,
- prodaja električne energije,
- pridobivanje in proizvodnja lesne biomase,
- trgovina z lesno biomaso,
- inženiring na področju tehnologij in uporabe biomase za pridobivanje energije s pomočjo kogeneracije.

K ustanovitvi novega podjetja, ki se bo ukvarjalo predvsem s proizvodnjo in trženjem energije, so privedle potrebe po toplotni energiji v GG Inpo, hčerinskem podjetju Gozdnega gospodarstva. Pri proizvodnji elementov za pohištvno industrijo v decimirnici GG Inpo v Spodnji Vižingi smo zaradi zagotavljanja in ohranjanja kvalitete lesa morali pristopiti k izgradnji sušilnic. Za ogrevanje sušilnic smo iskali ustrezne vire predvsem v žagarskih ostankih pri razrezu lesa na lastni tračni žagi in pri izdelavi embalaže in tako smo prišli do možnosti uporabe teh ostankov v obliki sekancev v biomasnem kotlu ali z uplinjanjem v reaktorju, kjer z ustreznim procesom soproizvodnje pridobimo potrebno toplotno in električno energijo.

Soproizvodnja toplote in električne energije (krajše kogeneracija) je proces istočasnega pretvarjanja energije goriva v toplotno in

Igor Senekovič

Likovno podobo jubilejni izdaji ob štiridesetletnici Viharnika je dodal Igor Senekovič.

Alja Zorman

Jubilejno številko je pomagala urejati Alja Zorman.

Stanko Hovnik

Je dolgoletni sodelavec Viharnika. Njegovi prispevki so pretežno razvrščeni v rubriko Ljudje in dogodki. Prisoten je na skoraj vseh prireditvah in aktualnih dogodkih na Koroškem in o tem vedno pripravi kratek zapis ter ga opremi s fotografijo. Tudi za rubriko Prgišče zgodovine večkrat pripravi kakšen članek z vsebino iz obdobja druge svetovne vojne. Svoje spomine iz tega obdobja je strnil tudi v knjigi Pohorske poti 1941-45... da ne bi pozabili.

Beseda uredništva

V štiridesetih letih se je pod besedila podpisalo več kot šeststo dopisnikov, ki so prispevali bogato zgodovinsko in kulturno pisno dediščino, strnjeno v štirideset vezanih knjig. Lepa dediščina. Hvala vsem, ki ste kar koli dodali k temu.

električno energijo. Za proizvodnjo električne energije uporabimo generator, ki ga poganja plinski motor.

Gorivo za pogon plinskega motorja zagotavljamo z uplinjanjem lesne biomase, toploto, ki se sprošča pri zgorevanju goriva, zajamemo pri hlajenju motorja in na izpušnih sistemih, ter jo koristno uporabimo za daljinsko ogrevanje ali v našem primeru za ogrevanje sušilnic.

Sodobni sistemi soproizvodnje dosegajo zelo visoke skupne izkoristke (tudi do 90 %). Pri ločeni proizvodnji električne energije se približno dve tretjini vhodne energije goriv porabi za pokrivanje toplotnih izgub, pri soproizvodnji pa to toploto zajamemo in koristno uporabimo. Prav tako pomembno je, da z uporabo obnovljivih virov (lesne biomase) s soproizvodnjo dosežemo manjšo obremenitev okolja, torej je proizvodnja tudi ekološko naravnana.

Po izdelanem investicijskem programu smo pristopili k postopkom za izgradnjo energetske postaje na lokaciji Spodnja Vižinga, kjer imamo proizvodne dejavnosti invalidskega podjetja GG Inpo, d. o. o. Po izdelanih projektih smo pridobili gradbeno dovoljenje v avgustu 2007, z gradbenimi deli pa pričeli v novembru.

Projekt energetske postaje je zastavljen fazno, in sicer:

- prva faza: izgradnja objekta, v katerem bodo kotlovnica s kotlom na lesne sekance moči 500 kw toplote, toplotna postaja in 1. modul kogeneracije moči 150 kw elektrike in 230 kw toplote;
- druga faza: 2. modul kogeneracije moči 150 kw elektrike in 230 kw toplote in daljinsko ogrevanje;
- tretja faza: 3. modul kogeneracije z močjo nad 400 kw elektrike in 600 kw toplote.

V sklopu prve faze smo do danes realizirali izgradnjo objekta energetske postaje in za sam objekt pridobili uporabno dovoljenje, prav tako sta zaključeni izgradnja kotlovnice in postavitve biomasnega kotla ter izveden priklop in toplovodna povezava sušilnic, v katerih že sušimo žagani les za potrebe GG Inpo in Gozdnega gospodarstva ter seveda za trg. Zaključek prve faze je predviden do konca meseca septembra, ko je načrtovan zagon prvega kogeneracijskega modula.

Proizvedeno elektriko bomo preko kabelskih povezav s transformatorsko postajo oddajali-prodajali v elektrosistem Slovenije.

Z realizirano prvo fazo bomo pridobili tudi licenco kvalificiranega proizvajalca električne energije in s tem pravico do subvencionirane cene prodane elektrike. Država v skladu z usmeritvami o spodbujanju proizvodnje energije iz obnovljivih virov takšni proizvodnji namenja določena sredstva za subvencije, ki so pa glede na druge evropske države še vedno zelo skromne.

Naši politiki pač pri obljubah dajo največ in v raznih govorih so vodilni v Evropi; no, upajmo, da bodo vsaj del obljub tudi izpolnili. Časovna opredelitev druge faze, ki predstavlja vključitev drugega modula, je predvidoma do konca letošnjega leta, saj je velik del tehnološkega postrojenja za pripravo in transport lesnih sekancev izveden že v sklopu prve faze.

Ker je pri proizvodnji elektrike stranski produkt toplotna energija, smo vsekakor načrtovali tudi maksimalno izrabo proizvedene toplote. Pri obratovanju dveh kogeneracijskih enot bomo proizvedli več toplotne energije, kot je bomo potrebovali za ogrevanje sušilnic, zato je v projektu načrtovano tudi daljinsko ogrevanje. S toploto obeh kogeneratorjev in s toploto, proizvedeno v biomasnem kotlu, bomo ogrevali proizvodne prostore GG Inpo in v končni fazi tudi proizvodne in poslovne prostore drugih podjetij na lokaciji poslovno-industrijske cone Spodnja Vižinga.

Tretja faza je pravzaprav še raziskovalno-

načrtovalna. Skupaj s podjetji, ki delujejo na področju razvoja sodobnih tehnologij pridobivanja energije in s Fakulteto za strojništvo v Ljubljani, želimo v tej razvojno investicijski fazi vgraditi najsodobnejše tehnologije, ki se v tem času intenzivno razvijajo. Podjetje se zaveda, da je doseganje čim boljšega transfera znanja med različnimi nosilci ključnega pomena za doseg želenih ciljev.

Z realizacijo prve in druge faze načrtujemo letno proizvodnjo električne energije preko 2 milijona kw in preko 3 milijone kw toplotne energije, z realizacijo tretje faze bi letna proizvodnja lahko dosegla 5 milijonov proizvedenih kw elektrike in 7 milijonov kw toplotne energije.

Na koncu naj poudarim, da je vsekakor pomembno, da se gozdarji, ki posredno upravljamo z velikimi energetske resursi, vključimo v sodobne tehnologije pridobivanja in distribucije energije. Podjetje, ki je zasnovano, bo delovalo predvsem na področju smotne rabe energije, saj tehnologija omogoča visoke energetske izkoristke. Postavitve energetskega sistema bo omogočala izrabo dela odpadne lesne biomase za soproizvodnjo električne in toplotne energije.

V prihodnjih petih letih si podjetje želi utrditi položaj na trgu predvsem na področju izkoriščanja in distribucije lesne biomase, ki je v tem trenutku tako v regiji in širše še neizkoriščena, na tej osnovi pa zasnovati še dodatne lokalne sisteme za pridobivanje energije.

Vizija družbe je postati zgled na področju racionalne rabe energije in nosilec razvoja tehnologij izkoriščanja lesne biomase za soproizvodnjo električne energije in toplote.

Viharniška razmišljanja

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. gozd. inž.

Letošnje leto je v primerjavi s prejšnjimi vremensko bolj viharniško. Zaradi klimatskih in drugih sprememb se pogostost naravnih katastrof povečuje. Iz meteoroloških zapisov zadnjih štirideset let je razvidno, da so se neurja v našem območju pojavljala vsakih nekaj let, vendar površinsko v manjšem obsegu kot drugje po svetu. Da nam narava prizanaša in samo v manjšem obsegu vrača udarce za človekove negativne posege v naš življenjski prostor, je odvisno tudi od orografskih razmer, gozdnosti in več kot pol stoletja načrtnega gospodarjenja v gozdovih koroškega gozdnogospodarskega območja.

Načrtno delo je v gozdnem prostoru odvisno tudi od osveščenosti strokovne in druge javnosti in gozdarji smo od že nekdanj poklicani, da na najrazličnejše načine izvajamo to poslanstvo. Najprej, že pred 50 leti, je bilo potrebno dopoljevati in preverjati znanje gozdarjev in gozdnih delavcev na terenu (strokovni izpiti, interni tečajji o delu v gozdu). Slovenski gozdarji so izmenjavali in utrjevali svoje znanje o gozdnih ekosistemih na gozdarskih študijskih dnevih in seminarjih, kar počnejo še vedno. Povezani pa smo tudi z gozdarji v Evropi (Prosilva - organizacija za sonaravno gospodarjenje z evropskimi gozdovi, ustanovljena pred 20 leti v Sloveniji; razne druge projektne skupine v okviru EU) in drugje po svetu (IUFRO svetovna organizacija za gozdnogospodarsko raziskovanje). Izobražujemo, predvsem pa osveščamo lastnike gozdov na raznih strokovnih predavanjih, tečajjih in strokovnih ekskurzijah. Javnost seznanjamo s pomenom gozdnega prostora za naše boljše preživetje in o delu v gozdu na raznih gozdnih učnih in drugih poteh, ob pomoči drugih uporabnikov gozdnega prostora pripravljamo razne delavnice, organiziramo novinarske konference in druge osveščevalne aktivnosti (gozdna pedagogika). Med njimi so zelo zanimivi in koristni

24. 12. 2007

31. 3. 2008

Biomasi kotel, 500 kw, 21. 4. 2008

Sušilnica za sekance, 21. 4. 2007

Transporterji in sejalnik, 15. 7. 2008

Energetska postaja, zalogovnik za biomasni kotel, 23. 6. 2008

Postaja, sušilnica Katres, 23. 6. 2008

Kogeneracijski modul P = 150 kw, 4. 6. 2008

študijski krožki. V veliko pomoč so nam razni mediji. V koroškem prostoru ima zelo pomembno vlogo prav revija Viharnik.

Rojstvo Viharnika je tesno povezano z viharjem, kateri je med 20.00 in 22.00 uro 4. novembra 1966 divjal na Zadnjem travniku na Olševi. V Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec so že vrsto let čutili potrebo po boljšem informiranju o poslovnih in drugih dogajanjih v gozdnogospodarskem območju. Vihar na Olševi, ki je polomil in izruval skoraj 40 000 m³ drevja na površini 130 ha gozda najrazličnejših starosti, je bil povezan z nastankom gozdarskega glasila. Sanacija vetroloma (posek, izgradnja gozdne ceste, spravilo in transport lesa, obnova, varstvena dela, razne strokovne raziskave, drugo) je trajala kar nekaj let. Večji del vetroloma je bil izdelan v letu 1967. V kronoloških zapisih ni bilo omenjene tako obsežne gozdne ujme v preteklosti, zato so v prvem glasilu GG Slovenj Gradec, imenovanem Obvestila, objavili prvo obširno obvestilo o dogajanjih na vetrolomni površini pod grebenom Olševe. V nadaljnjih številkah novo nastalega gozdarskega glasila so bile poleg tekočih operativnih zadev podane informacije o naravnih in drugih

dogajanjih v gozdnogospodarskem območju Slovenj Gradec, katerega še danes varujejo številna globoko zakoreninjena drevesa, imenovana viharniki. Novo glasilo je kot vihar prenašalo številne novice med zaposlene, lastnike gozdov in drugo javnost. V Viharnik preimenovana Obvestila že 40 let kljubujejo najrazličnejšim gozdarskim spremembam in političnim pretresom. Revija je postala javno glasilo Koroške.

Danes Viharnik v enostavni pisani besedi obvešča, osvešča in povezuje številne uporabnike gozdnega prostora v koroški regiji in izven nje. Pri ustvarjanju Viharnika upoštevamo tudi načela sproščene tehnike gojenja gozdov, med katerimi je zelo pomembno načelo trajnosti in prilagajanja danim razmeram. V Viharniku se zbirajo najrazličnejše zanimivosti in kronološki pregled dogajanj v gozdovih med Pohorjem, Kozjakom nad Dravo, Uršljo goro, Peco, Smrekovcem in Olševo. Viharnik je mozaik številnih literarno in strokovno usmerjenih ustvarjalcev, ki jim ni vseeno, kaj se dogaja z zelenim varovalnim plaščem dreves in grmovja. Je glasilo, kjer podajata najrazličnejše informacije izvajalsko podjetje GG Slovenj Gradec in javna gozdarska služba ZGS, OE Slovenj Gradec.

Družba Koroške gradnje, d. o. o., gradi objekte

Bogdan Kutin, univ. dipl. inž.

Kot je bilo predstavljeno že v aprilski številki Viharnika, je GG Slovenj Gradec, d. d., skupaj s CM Celje, d. d., ustanovilo novo gradbeno podjetje z imenom Koroške gradnje, d. o. o. V podjetju je zaposlena ekipa, ki je s svojim znanjem že v preteklosti dokazala svoje sposobnosti. Zaposleni izhajajo iz gradbenega podjetja, ki je v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec delovalo od samega začetka.

Družba ima lastno razvojno strategijo na področju gradbene dejavnosti in postati želi lokalno gradbeno podjetje na področju izvajanja nizkih gradenj ter na področju visokih gradenj. Dela pridobivamo na javnih razpisih za občine koroške regije, za razne družbe, individualne naročnike, v prihodnosti pa se nameravamo posvetiti še gradnji objektov za trg s predhodnim nakupom zemljišč.

V letu 2008 družba v naši okolici izvaja več projektov:

- stanovanjski blok Pameče,
- poslovni objekt Vezoder v Mislinji,
- poslovni objekt Megalogos v Pamečah,
- prenova sanitarij in garderob Metal Ravne na Koroškem,
- prenova poslovnega objekta Primafoto Slovenj Gradec,
- rekonstrukcije cest v MO Slov. Gradec,
- rekonstrukcije cest v občini Radlje ob Dravi,
- izgradnja igrišča Stari trg,
- izgradnja igrišča Legen,
- ureditev mestnega jedra Ravne,
- gradnja in vzdrževanje gozdnih prometnic ...

Z ustanoviteljema smo zadovoljni. Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec kot dobro in prepoznavno podjetje na Koroškem nudi podporo v okviru sodelovanja in povezovanja na lokalnem nivoju, CM Celje pa nam kot eno najboljših slovenskih gradbenih podjetij nudi podporo predvsem na strokovnem nivoju.

Upamo, da bomo s soglasjem lastnikov lahko podjetje razvijali in delovali naprej še boljše kot danes ter bomo našim investitorjem in dobaviteljem zanesljiv pogodbeni partner.

Poslovni objekt Megalogos

Stanovanjski blok Pameče

Metal Ravne

Ostanimo zvesti našemu Viharniku še nadaljnjih 40 let in ga še naprej bogatimo z gozdarskimi informacijskimi storžmi in drugimi zanimivimi viharniško obarvanimi prispevki!

Bil sem član prvega uredniškega odbora

Ludvik Kotnik

»V čast mi je, da se lahko štejem med soustanovitelje Viharnika v tistem davnem letu 1968. Kot mlad gozdarski inženir sem se poleg stroke zanimal še za marsikatero drugo področje, kot so informiranje, jezik, šport, kasneje tudi politika in drugo. Navdušen sem bil nad povabilom, da sodelujem kot pisec in tudi kot član uredniškega odbora. Tako sem imel možnost vplivati na uredniško politiko takratnega glasila Obvestila, kasneje

Viharnika. Moje področje je bilo šport in obvezal sem se, da bom redno poročal o takrat zelo razgibani in aktivni

športnorekreacijski dejavnosti zaposlenih in kmetov. Posebej občutljiv pa sem bil vedno na jezik. Tako sem komentiral tudi druge prispevke v tem smislu, posebej so me bodli dolgi in nerazumljivi stavki pravnikov. Moje načelno mnenje o pisanju za širši krog različnih struktur bralcev je bilo vedno: razumljivost pisanja z uporabo čim manj tujk. O še eni temi, ki je redno prisotna v Viharniku se nikoli nisem mogel opredeliti, in sicer o spominskih zapisih o pokojnih. Ne rečem tu in tam, včasih pa se mi je zdelo, da jih je preveč.

Zadnja leta svoje aktivne delovne dobe sem delal v politiki kot poslanec prve skupščine v novi državi Sloveniji. Časa za pisanje je bilo manj, sem pa vseskozi spremljal Viharnik in njegov razvoj. Sedaj sem že petnajst let v pokoju in se ukvarjam s čisto z drugimi stvarmi; nič več politike, tudi v stroki nisem več aktiven razen sodelovanja z osnovnošolci, ko sem jih animiral za izgradnjo sprehajalne poti na Grubarjev vrh, če temu lahko rečemo strokovno delo. Zelo rad šahiram, hodim na izlete, se udeležujem srečanj upokojenih gozdarjev, doma pri hiši pa je tudi vedno kaj postoriti.

Viharniku pa želim še dolgo življenje.«

PSO Vezoder

Oporni zid Reš v Radljah ob Dravi

Naš novi bager

Koroško gozdarsko društvo nas povezuje

Jerneja Čoderl, univ. dipl. inž. gozd.

Koroško gozdarsko društvo je naslednik Društva inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva. Preimenovanje smo izvedli na občnem zboru društva v letu 1997. Osnovni dokument, ki določa okvire delovanja društva, so Pravila Koroškega gozdarskega društva. Ker smo v našem društvu povezani gozdarji, lesarji in vsi, ki so jim gozd, lesna predelava in narava Koroške v najširšem smislu blizu, res lahko rečemo, da nas društvo povezuje.

Koroško gozdarsko društvo je član Zveze gozdarskih društev Slovenije. Ker so v naših vrstah včlanjeni tudi lesarji, ki na Koroškem nimajo svojega društva, se vključujemo na nivoju Slovenije tudi v Zvezo lesarskih društev Slovenije. Namen in naloge našega društva so široko zastavljeni. Člani se izobražujemo na področjih gozdarstva, lesarstva in ekologije. Skrbimo za prenos najnovejših strokovnih dosežkov v operativo. Prizadevamo si za popularizacijo gozdov, gozdarstva in lesarstva. Povezujemo se z drugimi društvi in navezujemo stike z drugimi strokami.

Razvijamo družabne, športne in kulturne dejavnosti. Število članov Koroškega gozdarskega društva se v zadnjih letih giblje med 70 in 80. V svojih vrstah smo posebej veseli upokojenih članov, ki se v okviru društvenih aktivnosti srečujejo in ohranjajo medsebojne vezi, s svojimi izkušnjami in idejami pa bogatijo delo celotnega društva.

Med izvedenimi aktivnostmi Koroškega gozdarskega društva v zadnjem obdobju bi izpostavila nekaj prireditvev. V letu 2007 smo oživili prekinjeno tradicijo večdnevne ekskurzije društva in smo v sodelovanju s Podravskega gozdarskega društva obiskali Italijo. V letošnjem letu nas je podobna pot peljala v Francijo, tokrat smo avtobus zapolnili sami. V aprilu 2007 smo izvedli posvet z naslovom "Poraba lesa sredi gozdov", na katerem so sodelovali predstavniki gozdarjev in lesarjev. Posebej smo bili veseli podanega referata prof. Nika Torellija z Gozdarskega inštituta Slovenije. Za letošnjo jesen načrtujemo posvet o uporabi lesa v energetske namene. Osvetliti bomo poskusili tokove lesa in bilance lesa. Z upokojenimi člani društva smo se v zadnjih štirih letih podali na tri gozdne učne poti in na spoznavanje dela severnega Pohorja. V letošnjem letu smo kljub dežju osvojili vrh Grašin nad Muto, ki je najvišja točka na tamkajšnji gozdni učni poti. Vztrajnost naših upokojenih članov je zavidljiva in vredna posnemanja.

Druženje s splavarji na reki Dravi in ob njej v letu 2006 je bilo časovno kratko, razšli pa smo se dobro razpoloženi in s prijetnimi vtisi. Podobno srečanje smo v jeseni 2007 imeli v Koprivni, ko smo odšli do izvira reke Meže. Tudi zaplesati nekateri naši člani še znajo in hočejo. Ker udeležba na društvenem plesu ni najboljša, ples ni več izveden vsako leto, za letošnjo jesen pa je v planu. Udeležba članov Koroškega gozdarskega društva na najrazličnejših športnih prireditvah je vselej

Glasilu Viharnik ob visokem jubileju

Mag. Jože Pratnekar, univ. dipl. ing. agr.

Moji spomini na prva srečanja z Viharnikom segajo na sam začetek njegovega izhajanja. Kot mlad agronom s precejšnjo mero strokovnega znanja in tudi praktičnih izkušenj, saj izhajam iz kmečke družine, sem že pred štiridesetimi leti z neizmerno željo pomagati našim kmetom pričel v Viharniku pisati strokovne nasvete.

Prva leta mojega službovanja so bila vse prej kot prijetna. Veliko pomanjkanje hrane na eni, predvsem pa odklonilen odnos politike do kmeta na drugi strani sta bili v tistih časih grenki spoznanji. Na kmetijah ni bilo kmetijskih strojev; konjske in volovske vprege so bile na marsikateri domačiji glavna »kmetijska mehanizacija«. Posledice pomanjkanja mineralnih gnojil, zaščitnih sredstev za varstvo

rastlin in strokovnega znanja so se kazale pri slabih pridelkih in nizki prireji mleka ter mesa.

Zaradi pomanjkanja hrane na trgu in v zahtevah po večji kmetijski pridelavi pa se je v kmetijstvu pojavila potreba po strokovnem izobraževanju kmetov. Pospeševalna služba v okviru takratnih kmetijskih zadrug je v določeni meri opravljala tudi strokovne naloge, a njeno glavno delo je bilo osredotočeno na kooperacijske in komercialne odnose med kmetom in zadrugo.

Z izločitvijo pospeševalne službe iz zadrug v letu 1990 v samostojno svetovalno službo v okviru kmetijskega ministrstva in pozneje zbornice je ta služba postala samostojna institucija z eno osnovno nalogo: strokovno izobraževati slovenskega kmeta. Že od samega začetka mojega službovanja je prevladovalo spoznanje, da je znanje osnova za napredek in razvoj. Bil sem zelo vesel novice, da bo na Koroškem pričelo izhajati glasilo, ki bo namenjeno našim kmetom in gozdarjem. Že v prvih številkah Viharnika sem pričel objavljati strokovne članke predvsem iz področja prehrane domačih živali, rabe

zagotovljena, za kar ima največ zaslug Hinko Andrejč, ki v okviru društva pokriva športno področje.

Koroško gozdarsko društvo lahko deluje tudi po zaslugi sponzorjev, med katerimi sta pomembnejša Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec in Pahernikov sklad.

Če kdo želi v naše vrste, zmeraj dobrodošel med člani Koroškega gozdarskega društva!

Spomini in delovanje Kluba upokojenih koroških gozdarjev

Jože Logar, predsednik odbora

Predsednik Kluba upokojenih koroških gozdarjev na vsakem srečanju nagovori nekdanje sodelavce.

Prepričani smo, da je kolektiv koroških gozdarjev bil in je še zmeraj vzgled Koroške. Ob formiranju Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec leta 1946 so bile naloge v gozdarstvu izredno zahtevne. Novo domovino – Jugoslavijo je bilo potrebno postaviti »na noge« z izrednim posekom lesa vse do strokovne angažiranosti za čim hitrejšo izboljšanje stanja predvsem grofovskih gozdov, v katerih je bilo preko 30 % golosekov. Kmetje so bili prizadeti z obveznimi oddajami lesa vse do leta 1950.

Še posebej so bili šokirani nad zakonom, ki je določal razlastitev gozdov, večjih od 60 ha. Na protest Prežihovega Voranca se je odzvalo ministrstvo in je spremenilo zakon, ki je nato določal razlastitev nad 100 ha površine gozda. Tudi pri samem delu v gozdu je bilo veliko težav in naporov. Oprema je bila skromna, podiralo se je z ročnimi žagami, nakar se je les spravljal

ročno po grapah in drčah. Cest ni bilo, prevoz lesa se je vršil s konji vse od Črne do Dravograda. Tudi življenjski standard je bil skromen.

Šele leta 1955 so se začele stvari obračati na bolje tako na gospodarskem kot v življenjskem smislu. Delavsko samoupravljanje je postajalo vsak dan odločnejše s ciljem imeti lepšo prihodnost. Prihajalo je do raznih reorganizacij, ki so vzpodbujale boljše gospodarjenje tako z državnimi kot s privatnimi gozdovi. Posebna skrb je bila namenjena razvoju podeželja. Izpostavljen je bil kmet z vso prepotrebno infrastrukturo – elektriko, cesto, telefonom, protipožarnimi napravami (strelovodi, gasilni aparati) ter z osebnim standardom – stanovanjske hiše itd.

Po letu 1960 so se delovni pogoji ter osebni standard delavstva izredno izboljšali. Zapele so prve ročne motorne žage za posek lesa, začela se je izgradnja cest ter motorizirani odvoz lesa. Leta 1975 smo začeli razmišljati o združitvi z lesno industrijo, ki je tudi uspela. Prizadevali smo si pridelati čim bolj kvaliteten les. Toda žal so se časi spremenili. Vse te težke, izredno delovne pa tudi vesele dni smo preživeli bivši uslužbenci Gozdnega gospodarstva oz. Lesne. Poudariti je vredno složnost, ki je obstajala v kolektivu. Izpostavljen je bil tovariški odnos med vsemi sodelavci, od delavcev do delovodij in med delovnimi obrati, s katerimi smo izredno dobro sodelovali. Skratka ponosni smo na naša leta na Gozdnem gospodarstvu.

Naša generacija se je začela poslavljati leta 1985. Po osamosvojitvi Slovenije smo se upokojenci zopet združili, si podali roke in podprli obstoj GG. Zbrali smo kar 150 certifikatov ter jih vložili v matično podjetje. Iz te pripovedi izhaja, da se bivši delovni tovariši kljub upokojitvi nismo mogli in se ne moremo pozabiti. Tako se nas je nekaj sestalo in dogovorilo, kako se organizirati, da ostanemo še naprej prijatelji. Leta 1992 je

travinja, selekcije, smotrne rabe mineralnih gnojil in podobne. Upam, da so padli na plodna tla.

V teh letih je kmetijstvo na Koroškem doseglo hiter razvoj. Zgrajeni so bili novi moderni hlevi za govedo, kmetje so kupili sodobne kmetijske stroje, prireja mleka in mesa sta se zvišala za večkrat. Posamezne kmetije se po produktivnosti in proizvodnji lahko primerjajo s kmetijami v Zahodni Evropi. Pri tem pa je potrebno poudariti, da večina koroških domačij spada med hribovska in gorska območja, kjer so pogoji kmetovanja vse prej kot ugodni. Strma pobočja, ostre podnebne razmere in visoka nadmorska višina na večini kmetij onemogočajo pridelovanje žit in okopavin. Dane pa so ugodne možnosti za rejo goveje živine in drobnice, zato je tudi večina strokovnih nasvetov, ki so bili objavljeni v Viharniku, namenjena temu.

Ob visokem jubileju, ki ga te dni praznuje glasilo Viharnik, gre pohvala Gozdnemu gospodarstvu Slovenj Gradec, ki je vsa ta leta finančno in kadrovsko podpiralo njegovo izhajanje. Pomembno je, da so prispevki pod »eno streho« obravnavali gozdarsko in kmetijsko problematiko. Na Koroškem sta namreč

ti dejavnosti ozko povezani, saj gozd predstavlja pomemben vir dohodka večini kmetij. Zato lahko trdimo, da je tudi Viharnik pomemben prispevek pri povezovanju kmetijstva in gozdarstva, kar je mogoče posebnost v slovenskem merilu.

Vsekakor lahko z veseljem ugotovimo, da si je Viharnik v teh letih pridobil veliko število zvestih bralcev, da je za marsikatero kmečko družino to edina pisana oblika izobraževanja. Vsa ta leta je prinašal vesele, včasih tudi žalostne spomine ljudi, ki so bili nekoč med nami, pa so odšli.

Želim si, da bi Viharnik tudi v bodoče pisal o uspehih v gozdarstvu in kmetijstvu, o naših domačijah in poštenih ljudeh, ki tu živijo.

Uredništvu glasila Viharnik ob visokem jubileju iskreno čestitam!

Srečanje 2003 – omizje sodelavcev nekdanjih skupnih služb

Pri Dularju na Selah

Še eno prijetno srečanje

bil dogovorjen in potrjen iniciativni odbor v sestavi Jurija Šumečnika, Janka Potočnika, Jožeta Logarja in Jožice Šavc. Odločili smo se, da ustanovimo Klub upokojenih Koroških gozdarjev, v katerega naj bi se včlanili vsi upokojeni koroški gozdarji, lesarji, administrativni uslužbenci, vsi, ki so bili kakor koli povezani s podjetjem Gozdno gospodarstvo ter vsi kmetje, ki želijo ostati naši prijatelji.

Imenovan je bil tudi izvršni odbor kluba: predsednik Jože Logar, podpredsednik Janko Potočnik, tajnica Jožica Šavc in informativni dopisnik Jurij Šumečnik. Predlagan je bil tudi odbor, ki deluje na področju celotne Koroške, njegova pglavitna naloga pa je kontaktiranje z vsemi člani društva. Sprejet je bil predlog pravil kluba s predpostavko, da delujemo amatersko, brez kakršnih koli stroškov. Delovanje kluba je usmerjeno predvsem v povezovanje in druženje ljudi. Vsaj enkrat letno naj bi se srečali in se

poveselili, običajno se zlasti ob novem letu in obdarujemo s simboličnimi darili. Posvetimo se tudi bolnim članom in počastimo spomin na pokojne. Članarine v klubu ni, stroški pa nastajajo predvsem za novoletna darila in programe srečanj, kar pokriva z donatorskimi sredstvi in s poslušom matičnega podjetja in ostalih simpatizerjev.

Leta 1993 smo organizirali prvo srečanje na Ivarčkem jezeru v Kotljah. Vseh upokojencev nas je bilo takrat nekaj čez 300, prireditve se nas je udeležilo 250, s čimer smo dokazali, da je druženje zelo zaželeno. Številčna udeležba nas je spodbudila, da smo z delom kluba nadaljevali vse do današnjih dni. V zadnjih desetih letih nas je včlanjenih od 480 do 500 upokojencev, srečan pa se nas udeležuje od 250 do 320 članov. Srečanja so popestrjena s kratkim kulturnim programom in splošno zabavo. Vrstijo se po različnih krajih, ker smo prepričani, da ljudem to najbolj odgovarja. Od prvega do petega srečanja smo se dobivali na Ivarčkem jezeru, nato dvakrat v Dravogradu, dvakrat na Selah pri Dularju, v Podgorju pri Rogini in v Črni v Jazbini. Srečali smo se tudi na občinskem prazniku v Mislinji, Radljah ter letos v Slovenj Gradcu.

Od članov dobivamo priznanja za uspešno zastavljeno in opravljeno delo. Zahvala gre celotnemu odboru dvajsetih članov, ki pokriva celotno Koroško. Izredna zahvala gre Gozdnemu gospodarstvu in Zavodu za gozdove Slovenije za finančne prispevke, brez katerih srečanj ne bi bilo. Zahvala gre tudi uredniškemu odboru *Viharnika*, ki nam omogoča razne brezplačne objave. Ob njihovem visokem jubileju jim priskrbo čestitam z željo, da s tako dobrim delom nadaljujejo še v bodoče. V Klubu upokojenih koroških gozdarjev pa si želimo in upamo, da bodo naša prijateljska srečanja še naprej tako priskrba in da bo odnos z matičnim podjetjem še naprej tako trden in prijateljski.

Jože Krevh, dipl. iur.

»V ponos in čast mi je, da sem z Viharnikom že 40 let; kot redni bralec, naročnik, v obdobju 1982–1990 pa tudi soustvarjalec. Glasilo sem spoznal že v začetku izdavanja, saj sem ga redno prelistal že kot osnovnošolec ob obisku svoje mame na delovnem mestu takratne gozdne uprave v Slovenj Gradcu.

Službena pot me je v letu 1979 vodila v Koroško kmetijsko zadruzo Slovenj Gradec. Tu sem spoznal, da gre za delovno

organizacijo, ki ji lahko upravičeno rečemo, da je največja tovarna na Koroškem, pa še ta v večini opravlja dejavnost na prostem. Medsebojnega sodelovanja gozdarstva in kmetijstva v koroški regiji je bilo po letu 1960 v Sloveniji za vzorec, skupni gospodarski cilji za hitrejši napredek kmetijstva in gozdarstva

ter krajev v Mislinjski, Mežiški in Dravski dolini pa so obema bilo vodilo, zato sta kmetijstvo in gozdarstvo združila svoje moči, sredstva, delo in znanje v našo skupno korist in razvoj koroškega podeželja.

Usklajeno delovanje obeh organizacij je bilo tudi poziv uredniškega odbora *Viharnika*, ki nas je povabil k sodelovanju v glasilu koroških gozdarjev, lesarjev in gozdnih posestnikov.

Obliko informiranja smo določili z izdajo Priloge za kmetijstvo, ki sem jo urejal skupaj z Rokom Gorenškom. Prva številka priloge je izšla februarja 1982. Vsebinsko zasnovano smo opredelili po posameznih temah. Pisali smo o kmetijskih gospodarskih zadevah, o poslovanju združenih organizacij, kreditnih pogojih, pravnih nasvetih in zakonodaji. Predstavljali smo delo, življenje in vsakodnevne probleme na kmetijah in v združenih kolektivih.

Izdajanje in oblikovanje priloge mi je bilo v veselje in razvedrilo, prijetno in korektno je bilo sodelovati s člani uredniškega odbora *Viharnika*. Spoznal sem tudi tehnično plat izdaje ob vsakomesečni korekturi v ČGP Večer Maribor. Po šestih letih

Lesna in industrija Lesne v 15 letih delovanja

Tone Potočnik, univ. dipl. inž. gozd.

Leta 1974 sta se Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec in Lesno industrijsko podjetje Slovenj Gradec združili v Lesno, podjetje, ki je temeljilo na sprejeti strategiji razvoja in je bilo hkrati usklajeno z zakonom o podjetjih, ki je takrat veljal.

Za združitve smo se odločili po predhodno skrbno pripravljanih analizah. Ugotovili smo, da smo ekonomsko upravičeni do združitve gozdarske z lesno industrijo v koroški krajini. Do združitve je prišlo s samoupravno opredelitvijo vseh zaposlenih v gozdnem gospodarstvu in lesnoindustrijskem podjetju v Slovenj Gradcu s 1. 1. 1974. V novem združenem podjetju Lesna Slovenj Gradec so se oblikovale naslednje družbe: Žaga Otiški Vrh, Žaga Mislinja, Žaga Vuhred, Žaga Mušenik, Tovarna ivernih plošč Otiški Vrh, Tovarna pohištva Pameče, Tovarna vrat Prevalje, Tovarna oken Radlje in Nova oprema Slovenj Gradec. Naj podam kratko utemeljitev združitve: obe panogi imata stično točko v prodaji in nabavi

gozdnih sortimentov. Gozdarstvo je pri dani razvojni stopnji s svojimi proizvodi primeren končni izdelek za lesno predelavo, lesni industriji pa je oblovin najdragocenejša in osnovna surovina. To so velike tehnične prednosti in glavne značilnosti razvoja Lesne.

Lesna s svojimi temeljnimi organizacijami se mora opredeliti za specializirano proizvodnjo rezanega lesa in tako so že nakazane glavne značilnosti lesarske dejavnosti. Lesna bo proizvajala rezan les, iverne plošče, stavbno in oblazinjeno pohištvo in tako na podlagi lastnih surovinskih osnov zagotavljala nadaljnje pravilno in boljše vrednotenje lesnih surovin. Perspektivni razvoj, ki izhaja iz tradicije in izkušenj preteklosti, iz sedanjega dela in poti bodočnosti, temelji na trdno zastavljenih ciljih, trajnem gospodarjenju z gozdovi, varčnem in ekonomičnem izkoriščanju lesa in je usmerjen k večji finalizaciji, stalni modernizaciji proizvodnih zmogljivosti, dokončanju predvidenih naložb ter uresničitvi novih ter k visoki kakovosti končnih izdelkov.

Posodobitev lesnih obratov, gospodarnejši

narez in delne koncentracije obdelave dvigujejo v primarni predelavi lesa odstotek izkoriščanja lesa za potrebe nadaljnje finalizacije prilagojenim specializiranim narezom.

Združena Lesna je s svojimi plani začrtala svoje usmeritve skupnega poslovanja, in sicer z letnim planom ter s srednjeročnimi planoma za leta 1976-80 in 1981-85.

Ni moj namen, da tukaj prikazujem vsakoletne poslovne uspehe v združenem podjetju, temveč da poudarim velik vzpon predelave v tem obdobju ob posameznih težavah, ki so jih imele občasno posamezne družbe (ob upoštevanju faktorja inflacije). V devetih temeljnih organizacijah lesne predelave, kolikor jih je takrat bilo v vseh štirih občinah koroške krajine, je bilo skupaj zaposlenih 1628 ljudi, od tega 951 moških in 677 žensk. V obsegu proizvodnje v primarni žagarski proizvodnji smo v tem obdobju dosegli proizvodnjo z 10,36 % žaganega lesa v Sloveniji. Tovarna ivernih plošč pa je v tem obdobju pričela s

Tako so sprejeli sklep o združitvi gozdarskih in lesnoindustrijskih podjetij v novo podjetje Lesna leta 1974.

izdajanja priloge pa smo nehali. Razlog je bil nerešen način financiranja priloge. Odgovorni na zadrugi in v takratni delovni organizaciji Lesna Slovenj Gradec niso hoteli ali znali poiskati rešitve pokrivanja stroškov in dogovor je bil ponovno dosežen konec leta 1988, tako da je bila januarja 1989 priloga zopet na voljo. Decembra 1990 pa smo s tiskanjem priloge dokončno prenehali. Razlog je bila ukinitve skupnih služb Koroške kmetijske zadruge, čeprav temeljne združene organizacije v tem času niso imele pogojev za organiziranje samostojnih zadrug, to so lahko opravile šele 30. junija 1992.

V osemletnem izdajanju Priloge za kmetijstvo je izšlo 96 številka na 400 straneh formata glasila. Mnenja sem, da gre za obsežno knjigo, ki na enem mestu in celovito nudi bralcu prikaz ustvarjanja in življenje kmetov in delavcev v kmetijstvu koroške krajine.

Ob zaključku tega članka izrekam priznanje in zahvalo izdajatelju Viharniku. 40 let neprekinjenega izdajanja glasila ob korenitih gospodarsko-statusnih in političnih spremembah lahko uspe le tisti delovni sredini, ki se zaveda odgovornosti in ima posluš za informiranje in obveščanje.

Viharnik seveda nima značaja delavskega glasila, ampak je revija, ki prinaša vse vrste sporočil, ki zadovoljijo še tako zahtevnega bralca.«

Rok Gorenšek

Tudi Rok Gorenšek je prispeval nešteto strani besedil v Viharniku v obdobju vsaj tridesetih let. Njegovi področji sta bili kmetijstvo in varstvo pri delu v času, ko je bil še zaposlen. Bil je sourednik Kmetijske priloge. Že takrat pa je pripravljaval tudi prispevke z drugih področij, največ za rubriko Ljudje in dogodki. Kasneje, ko se je upokojil, je slednjim temam posvetil vso pozornost. Predstavljaval je svečane dogodke ljudi iz hotuljskega okolja. Izčrpani so bili njegovi nekrologi, ki jih je pisal za svoje sokrajane in jih objavljaval v Viharniku. Zapustil jih je kar za celo knjigo. Njemu so ga napisali drugi.

Proizvodnja panelnih plošč v TP Pameče leta 1978

TSP Radlje-Podvelka leta 1985

Proizvodnja vratnih kril v TP Prevalje leta 1988

proizvodnjo v štirih izmenah in proizvedla 100.000 m³ ali 42,8 % več in tako vseskozi pozitivno poslovala. V tem obdobju pa je v bila tovarni ivernih plošč povečana za 100 % tudi proizvodnja oplemenitenih plošč in je dosegla proizvedenih 250.000 m² le-teh.

V tem obdobju je bila izvršena tudi posodobitev z razširitvijo obratov, ki izdelujejo različne vrste stenskih in stropnih oblog, vrat in vratnih kril in oken. V tem času so te temeljne organizacije dosegle v SR Sloveniji z oblogami in ladijskim podom (na žagah) 21,24 % delež, s furniranimi in klasičnimi podboji 16,82 % delež in s proizvodnjo furnirskih in klasičnih vratnih kril 20,82 % delež. V tem času je bila zaključena tudi gradnja povsem novega obrata v Spodnji Vižingi v Radljah in obnovljena proizvodnja obrata v Podvelki, ki spada pod tovarno v Radljah. V Podvelki je bila organizirana proizvodnja oken in izolacijskega stekla. Poleg proizvodnje najsodobnejših oken po načelu varčevanja s toplotno energijo je bila tu tudi proizvodnja senčil in termo-izolacijskega stekla. S proizvodnjo intro in izolir oken s primerjalnimi podatki iz leta 1982 v Sloveniji predstavljajo 10 % delež.

Proizvodnja vzmetnic, oblazinjenega pohištva, stolov in foteljev (v Novi Opremi Slovenj Gradec) spada v sklop proizvodnje pohištva in je ena najvažnejših faz lesne obdelave, in sicer znaša v Sloveniji 25,83 % delež vzmetnic, 3,88 % delež oblazinjenega pohištva in 4,03 % delež oblazinjenih stolov in foteljev.

Omeniti moram še obnovo dotrajanih sklopov v Tovarni ivernih plošč, kjer bi s posodobitvijo lahko povečali kapaciteto za 30.000 m³ ivernih plošč, in pa že dalj časa prisilno idejo o organizaciji proizvodnje masivnega pohištva. Kljub neugodnemu položaju nekaterih proizvodov Lesne smo v tem obdobju dosegli pomembne poslovne rezultate.

Fizični obseg proizvodnje se je v lesnoindustrijski dejavnosti povečal za 18 % na leto. V tem času je bil dosežen izreden napredek lesarske dejavnosti. Večja realizacija navedenih prednosti pa bo možna le s posodabljanjem obstoječih tehnologij in z usmerjanjem večjega deleža lesarske proizvodnje našega področja v nadaljnjo finalizacijo izdelkov iz Lesne.

V letu 1989 so gozdarji izrazili željo, da bi bili, tako kot je vsa ostala gozdarska dejavnost v Sloveniji, samostojni. Tako so se začele priprave, da to željo uresničijo. Lesna industrija Lesne je bila postavljena pred obširne nove naloge. Predlagana sprememba organiziranosti v podjetju je bila, da naj bi se vsa ta dejavnost v koroški krajini oblikovala v posamezne TOZD-e. Lesna industrija je obdržala ime Lesna, vse dejavnosti pa je nadaljevala z delom v enajstih temeljnih organizacijah. Gozdarski organizaciji, ki je v skupni organizaciji Lesne, sta se pridružili še dve samostojni družbi, to sta Poslovodni odbor in družba Trgovine-inženiring. Za vse enote so morale biti pripravljene temeljne naloge poslovanja in začrtane smeri nadaljnjega razvoja brez gozdarstva. Sprejeti so morali biti vsi novi samoupravni akti in vse kar je bilo potrebno za novi način poslovanja od prikaza poslovanja v združeni Lesni do izdelave strategije Lesne za bodoče poslovanje. Razprave so tekle v letu 1989 in proti koncu leta je prišlo do razdružitve.

Dosedanji poslovni rezultati – ekonomska in finančna moč obeh delov Lesne so bili dobri. Napredek Lesne in višja strojna predelava lastne surovine, realne, tržne in izvozne možnosti so rasli. Tehnični in tehnološki razvoj ter skupni cilji so bili realizirani. V bodoče želimo vse te naše nadaljnje cilje uresničevati ter uvajati nove kvalitetnejše programe po ločenih poteh. Želimo krepiti Lesno in vse njene družbe, menimo pa, da mora naše podjetje ostati trden in pozitiven člen.

Izbiram teme, ki so mi blizu

Milena Tretjak

"»Ena izmed dejavnosti, ki me zanimajo, je tudi pisanje, poročanje o dogodkih s področja kmetijstva, posebej konjereje, lovstva in drugih dogodkov iz okolice, kjer živim in delam. V Viharniku sem začela dopisovati leta 2001.

Svoje prispevke pišem v vsem razumljivem jeziku. Kljub temu da marsikdaj izbiram strokovne teme, jih prikažem tako, da so razumljive in zanimive ne samo za tiste, ki se z dotično dejavnostjo ukvarjajo, ampak

tudi za druge bralce. Tako mi povedo, ko prebirajo moje prispevke.

Viharniku želim še veliko uspešnih informativnih let. K njegovemu življenju bom vsekakor pridala še kakšen zanimiv prispevek.«

Ekološko kmetijstvo pri nas in po svetu

Martina Cigler, abs. agr.

»V preteklih letih sem obiskala kar veliko ekoloških kmetij, a še precej mi jih je ostalo, danes pa bom povzela nekaj splošnih opredelitev, kaj ekološko kmetijstvo sploh je, kakšni so standardi in kako se je vse skupaj začelo.

V novi organiziranosti so družbe Lesne pričele poslovati s 1. 1. 1990. Na referendumu je bilo sprejeto, da se Lesna oblikuje v naslednje samostojne družbe: Lesna žaga Otiški Vrh, Lesna žaga Vuhred, Lesna žaga Mislinja, Lesna žaga Mušenik, Lesna tovarna ivernih plošč Otiški Vrh, Lesna tovarna pohištva Pameče, Lesna tovarna vrat Prevalje, Lesna tovarna oken Radlje, Lesna Nova oprema Slovenj Gradec, Lesna trgovina-inženiring in Lesna Poslovni inženiring Slovenj Gradec.

Razvoj in organizacija se bosta morala v prihodnje sproti prilagajati razmeram na trgu. Poslovno moč Lesne sestavljajo ljudje, programi, razvojno-tehnična dejavnost, tržišče, inovacijska dejavnost itd.

Imeli pa smo tudi skupno strokovno glasilo Viharnik, ki je širšo javnost redno seznanjal o našem delu. Ob tem lahko ugotovimo, da je bilo delovanje Viharnika ves čas vzorno in da mu ob njegovi 40-letnici obstoja izražamo vse priznanje in tudi v bodoče želimo obilo uspehov.

Lesna Tovarna ivernih plošč Otiški Vrh, d. d.

Barbara Gašper

Zgodovina Lesne Tovarne ivernih plošč sega v leto 1973, ko se je v Šentjanžu pri Dravogradu pričela predelava manjvrednega lesa in lesnih ostankov v iverne plošče. Prvi koraki proizvodnje so obsegali proizvodnjo navadnih ivernih plošč in oplemenitenih ivernih plošč. Začetna tehnološka zmogljivost tovarne je bila proizvodnja 70.000 m³ navadnih ivernih plošč in ca. 1.000.000 m² oplemenitenih plošč letno. Prva stiskalnica je bila 7-etažna in je za takratne razmere predstavljala višek tehnologije.

Potrebe pohištvene industrije so narekovala povečanje porabe pohištvenih plošč in v letu 1978 so proizvodnjo oplemenitenih plošč s postavitvijo dodatne linije za oplemenitenje podvojili.

V zgodovini tovarne so bile prisotne tako številne tehnološke posodobitve kot tudi organizacijske preobrazbe. Z reorganizacijo v letu 1979 je postala samostojna družba z omejeno odgovornostjo in v svoj sestav prenesla službe, ki so prej zanjo delale na sedežu Lesne v Slovenj Gradcu. V letu letih 1979/80 je v njej delalo 174 delavcev, kasneje pa se je število zaradi organizacijskih sprememb in povečanja kapacitet povečalo zvišalo na 235.

V sklopu organizacijskih sprememb je prav gotovo veliko prelomnico predstavljalo leto 2001 in z vstopom Lesne TIP v skupino Prevent. S spremembo lastništva se je pričel odvijati pomemben investicijski cikel, ki je omogočil obstoj tovarne in nadaljnje poslovanje. Že v letu 2002 smo uspeli

zaključiti investicijo v nov, sodoben rotacijski sušilnik. Z energetske varčnejšim in predvsem z vidika požarov varnejšim sušilnikom smo dosegli večjo kapaciteto proizvodnje, enakomernejše sušenje ter kvalitetnejšo iverno ploščo.

V tem obdobju smo uspešno prestali tudi uvedbo sistema vodenja kakovosti po standardu ISO 9001 in v letu 2002 prejeli certifikat ISO 9001. Sistem vodenja kakovosti smo v dveh letih nadgradili s sistemom ravnanja z okoljem in v letu 2004 prejeli še certifikat ISO 14001. Investicijski cikel se je nadaljeval z razširitvijo skladišča gotovih izdelkov in s posodobitvijo odpreme, montažo dodatne, novejšje linije za oplemenitenje, ki je bila leta 2004 predstavljena iz tovarne ivernih plošč Meblo v Gorici na lokaciji Šentjanž, ter izgradnjo najsodobnejše, računalniško vodene linije za proizvodnjo ivernih plošč – kontinuirane stiskalnice v letu 2007. S tehnološkimi posodobitvami in modernizacijo, ki je bila za obstoj tovarne neizogibna, so se kapacitete povečale na 300.000 m³ navadnih ivernih plošč in na 8 mio m² oplemenitenih ivernih plošč letno, kar pomeni, da bo poraba lesne biomase poskočila tudi do 500.000 m³. V zadnjih šestih letih je bilo v tehnološko posodobitev vloženi skupaj preko 20 mio EUR.

S ponovnim zagonom proizvodnje bivše Lesne Pohištvo na lokaciji Prevalje in Pameče smo v letu 2006 proizvodni program razširili tudi na proizvodnjo notranjih vrat, in prevzeli v upravljanje Lesno Žago Otiški Vrh. Da si podjetje prizadeva za okoljsko osveščenost in varovanje okolja poleg okoljskega certifikata ISO 14001 dokazuje tudi prejete nagrade v l. 2003 za okolju prijazen postopek sušenja in predelave lesa in v letu 2006 za 'energetsko učinkovito podjetje 2006'.

Lesna TIP se aktivno vključuje tudi v mednarodno dejavnost, saj je leta 2003 postala aktivna članica evropskega združenja

Pogled nazaj

Začetki organiziranega razvoja ekološkega kmetijstva pri nas segajo v drugo polovico osemdesetih let, ko je skupina mladih zanesenjakov začela z ekološko pridelavo v Pomurju. Skupina, znana kot Mikrokozmos, je v praksi na lastnih in najetih njivah pridelovala zlasti žita po biodinamičnem načinu ekološkega kmetovanja (katerega začetnik je bil antropozof Rudolf Steiner, ki je l. 1924 predstavil biodinamični koncept kmetovanja). Znanje so pridobivali v tujini in posevke dali v ekološko kontrolo. V tistem času so naleteli na nerazumevanje okolice in tudi v kmetijski politiki še ni bilo poslušna za ekološko kmetovanje, čeprav so tedaj bila tovrstna gibanja v Evropi zelo znana.

V začetku devetdesetih let so bila tudi v Sloveniji vse številnejša predavanja o zdravi prehrani (o živilih, pridelanih brez kemije, o makrobiotiki, širiti se je začel vegetarijanski način prehranjevanja). V tem obdobju so predavanja o biodinamičnem kmetovanju pripravile različne nevladne organizacije (običajno društva vrtničkarjev) in tudi kmetijsko svetovalna služba (npr. zimsko izobraževanje za kmete je bilo na

kmetijskem zavodu Maribor, takoj po l. 1990). Leta 1992 je bilo ustanovljeno društvo Ajda, ki se je zavzemalo za uveljavitev biodinamičnega kmetovanja.

Slovenska ekološka gibanja so navezala mednarodne stike in se včlanila v IFOAM, to je mednarodna zveza za ekološko kmetijstvo, njene smernice pa so naslednje:

- pridelati hrano z veliko prehransko vrednostjo,
- delati z naravnimi sistemi, v katerih človek ne sme prevladovati,
- spremljati in dolgoročno povečati rodovitnost tal,
- uporabljati lokalne vire kmetijskega sistema,
- delati predvsem znotraj sistema s poudarkom na organski snovi in kroženju hranil,
- omogočiti živalim primerne življenjske razmere,
- preprečevati vse vrste onesnaženja, ki so posledice kmetijske dejavnosti,

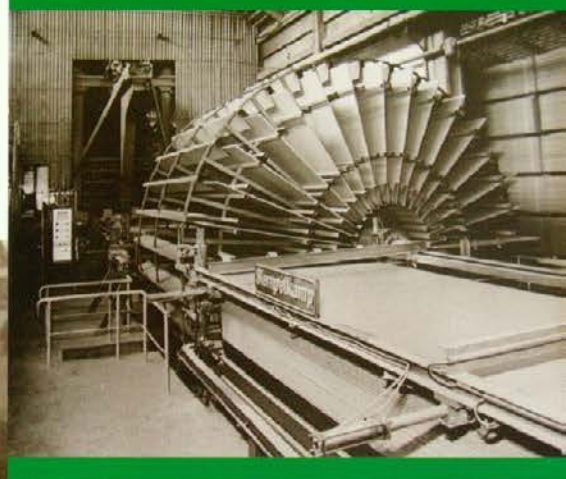
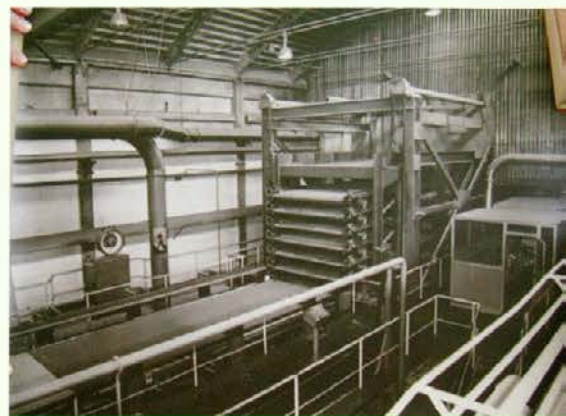
proizvajalcev plošč – EPF (European Panel Federation). Prizadevanja za smotrno ravnanje z lesom so prisotna tako na evropski ravni kot tudi v Sloveniji. V Lesni si vseskozi prizadevamo za ustrezno ločevanje lesne biomase na energetsko in industrijsko uporabno, ter državno subvencioniranje s strani države le tiste lesne biomase, ki ni uporabna za industrijsko rabo. To je praksa, ki se uveljavlja tudi v Evropi, kjer imajo izdelane standarde, ki ločujejo les na industrijsko in energetsko uporabnega. Slovenski lesarji vseskozi opozarjamo na smotnejše ravnanje z lesom in na izpolnjevanje evropskih zahtev po zmanjševanju toplogrednih plinov s poudarjanjem drugih virov energije – hidro, vetrna, sončna, geotermalna energija in ne zgolj z energetsko izrabo lesne biomase, ki je osnovna surovina slovenske primarne dejavnosti – lesne industrije.

Zavedamo se, da ima les v svojem življenjskem ciklu veliko vlog, precej in veliko pomembnejših, vlog kot je vloga kuriva. Les je zagotovo vsestransko uporaben material za izdelke in pomemben skladiščnik CO₂ in iz njega je mogoče narediti veliko več, kot pa ga le sežgati.

V Lesni TIP vidimo v lesu strateško prednost, ki jo je potrebno izkoristiti kot prednost regije in Slovenije, zato bomo v naslednjih letih nadaljevali poslanstvo in vizijo podjetja. Pomembnejši strateški cilji, ki smo si jih zadali v naslednjih petih letih, so med drugim:

- postati prepoznavno in ugledno največje lesnopredelovalno podjetje v Sloveniji, z izdelavo kakovostnih izdelkov z visoko dodano vrednostjo,
- nadaljevati letno rast prodajne realizacije in si prizadevati za zagotavljanje celovite kakovosti poslovanja,

- krepiti položaj na slovenskem trgu in razvijati tržne pozicije tudi na trgih EU in JV Evrope, ter in si obenem si prizadevati za čim boljše povezovanje s kupci in dobavitelji in ter povrnitev ugleda lesnopredelovalni industriji,
- usmeriti prizadevanja v promocijo uporabe lesa v izdelkih, saj je proizvodnja teh izdelkov okolju prijaznejša, energetsko najmanj potratna ter zagotavlja ponor CO₂,
- krepiti vertikalno povezovanje primarne in finalne proizvodnje od proizvodnje žaganega lesa, ivernih plošč in stavbnega pohištva, ter povečevati učinke sinergije,
- vzpostaviti strateške povezave s podjetji na področju stavbnega programa in z drugimi podjetji (npr. invalidsko podjetje),
- tudi v prihodnje sodelovati s krajem in podpirati tako lokalni kot tudi regionalni razvoj.

- ohraniti genetsko različnost in varovati preživetje vrst,
- kmetijsko pridelavo vrniti v okvire do okolja prijazne dejavnosti,
- doseči socialno in ekološko sozvočje v pridelavi na kmetiji, saj naj bi ekološko kmetovanje spremenilo tudi način življenja kmetov.

Kaj je ekološko kmetijstvo?

Ekološko kmetijstvo je način trajnostnega kmetijstva, ki temelji na ravnovesju tla-rastline-živali-človek in v sklenjenem kroženju hranil v njem.

Pogled v prihodnje

Možnosti za ekološko kmetijstvo v Sloveniji so zelo dobre, vendar pod pogojem, da se bo enako hitro razvijal trg ali pa da bo možen izvoz ekoloških pridelkov na tuje trge. Ekološka pridelava je še zlasti zaželena na vseh okoljsko občutljivih in varovanih območjih, pri nas pa imamo tudi območja, ki zaradi industrijskega onesnaženja niso primerna za ekološko kmetijstvo.

Na koroškem je bilo v letu 2007/08 182 ekološko usmerjenih kmetij, od tega 35 samo v Dravogradu, kar je 810 % od vseh, število pa še narašča, saj je ekološko kmetijstvo zdaj perspektiva in tudi same subvencije so višje.

Sama sem se lotila pisanja o ekoloških kmetijah zaradi čistega veselja do ohranjanja narave in naravnega okolja, ekološki kmetje pa dosegajo popolno sožitje z naravo. Do zdaj sem v Viharniku predstavila okoli 40 ekoloških kmetij in še kar veliko mi jih je ostalo; potrudila se bom, da bom obiskala vse. «

Vir:

Bavec Martina: Ekološko kmetijstvo. Založba Kmečki glas, Ljubljana 2001.

Zakaj ravno čebele?

Janez Bauer

»Ko se ozrem nazaj, na skoraj 30 let mojega čebelarjenja, se vprašam, zakaj. K temu me nikakor niso vodili ekonomski dobički. Pri čebelah so potrebna kar precejšnja vlaganja, če hočeš imeti svoje čebelarstvo urejeno in čebelji rod zdrav in razvit. Prav tako vsi čebelji piki ne odtehtajo pridobljenega medu. Vse kaj drugega je treba za uspešno čebelarjenje.

Moj dober prijatelj, sedaj že pokojni Alojz Skutnik, me je velikokrat povabil k svojemu čebeljaku v Dovže. Nekoč, ravno v dobi rojenja, pa me je presenetil: »A bi imel ene čebele?« Nisem si dal dvakrat reči. Pohitel sem v čebelarstvo trgovino, kupil panj in ga nesel do Lojza. Seveda sem nato moral še po satnice in okvirje, pa vse skupaj »zažičiti«. Čez dva dni me pokliče: »Pridi pogledat!« Moj panj je stal ob njegovem čebeljaku in iz njega so veselo izletavale čebele. Močan roj mi je kar sam stresel v panj in tako sem postal ponosni lastnik prve čebelje družine. Tako se je vse skupaj začelo.

Čebelja družina je rasla, radovedni Janez pa je »špegal« med sate, dodajal satnice in štel zaležene celice. Z matico sem ravnal še posebej spoštljivo, saj je kraljica in gospodarica v panju. Kmalu se je z medom napolnilo tudi medišče in pričakoval sem prvo točenje. Tisto noč pred točenjem kar nisem mogel spati, tako sem bil nestrpen in radoveden, koliko medu so prinesle moje čebelice. Bilo ga je več kot 10 kg in kar razganjalo me je od ponosa. Postal sem čebelar.

Čebelar brez znanja pa ni pravi čebelar. Včlanil sem se v čebelarstvo društvo, se naročil na revijo Slovenski čebelar, v

Razvoj kmetijstva in zadružništva na Koroškem

Mirko Tovšak, oec.

Ko ocenjujemo razvoj kmetijske dejavnosti na Koroškem, ne moremo mimo tega, da ne bi vzporedno s tem predstavili tudi zgodovine zadružništva na tem območju. Letos zadružniki v Mislinjski, Mežiški in Dravski dolini praznujejo 60-letnico svojega povojnega delovanja, zato smo se odločili, da v okviru jubileja našega časopisa predstavimo tudi zgodovino zadružništva, hranilništva in kmetijstva v tem obdobju na sploh.

Čprav štejejo leto 1948 kot leto pričetka organiziranega kmetijskega zadružništva na Koroškem, segajo korenine povezovanja kmetov v organizirane oblike medsebojne pomoči daleč nazaj v 19. stoletje. Tako obstajajo dokumenti, ki dokazujejo, da je

bila v Dravogradu ustanovljena prva hranilnica in posojilnica že leta 1888, v Šentilju pri Mislinji leta 1900, dve leti kasneje pa v Slovenj Gradcu. Kot odgovor naprednih kmetov na splošno gospodarsko krizo v obdobju pred drugo svetovno vojno, ki se je še posebej odražala v slabem ekonomskem položaju kmetov, so se kmetje pričeli interesno povezovati v različne oblike zadrug. Tako je na območju Mežiške doline že pred drugo svetovno vojno nastala lesno-prodajna zadruga s sedežem na Prevaljah. Ohranjeni dokumenti pričajo o tem, da so ob ustanovitvi zadruge kmetje zbrali dva vagona tesanega lesa in ga odpeljali v Vojvodino, kjer so ga zamenjali za koruzo. Tako je nastala prva kmetijska zadruga v Mežiški dolini, ki je kmalu razširila svojo dejavnost na prodajo gradbenega materiala, kmetijskih strojev, orodja in drugega

reprodukcijskega materiala za potrebe kmetov. V Mislinjski dolini je med obema svetovnima vojnima prav tako delovala živinorejska zadruga s sedežem v Slovenj Gradcu, ki je upravljala s pašnikom Graška gora. Še danes je ohranjen izvorni dokument – dnevnik paše in opravljenih prostovoljnih del na tem pašniku, ki ga hranijo na sedežu sedanje Zadruge v Slovenj Gradcu. Leta 1934 so napredni živinorejci Mislinjske doline v Slovenj Gradcu ustanovili lastno mlekarino na prostoru sedanje tržnice. Leta 1937 je bila kot nadaljevanje dela te mlekarne ustanovljena nabavno-prodajna zadruga po vseh zadružnih pravilih z obveznim članstvom, z vplačanimi deleži in jamstvom ter možnostjo delitve dobička. Zadrugo je vodil upravni odbor, predsednik zadruge pa je bil znani povojni zadružnik Pavel Gams iz Starega trga. Ta zadruga je

Povojni razvoj zadružništva je zahteval veliko dogovarjanj in sestankov.

knjigarni pa sem pokupil vso čebelarstvo literaturo. Kar nisem dobil v knjigarni, imajo v knjižnici, zato sem postal tudi tam stalni odjemalec tovrstne literature. Pričel sem spoznavati močno povezanost med čebelami in naravo. Pravzaprav so čebele del narave, in to njen zelo občutljivi del. V prvobitni naravi so čebele zavzemale svoje mesto v naravnem okolju in so bile pomemben del naravnega ravnovesja. Z intenzivnim vstopom človeka v naravno okolje pa so se pogoji za čebele pričeli slabšati. Naravno ravnovesje se je začelo podirati, ker je človek pričel posegati po kemiji, škropivih in gnojilih, da je intenziviral pridobivanje hrane, in to ne glede na posledice. Tako početje se je hitro poznalo na čebelah, zato so se razmere za preživetje čebel in razvoj čebelarstva v preteklih 30 letih bistveno poslabšale. Danes v teh razmerah čebela samostojno ne bi več mogla preživeti! To pa boli. Ni mi vseeno, ko vidim, da namesto marjetic na travnikih cvetijo silažne bale, ko se v gozdovih sušijo smreke in ko jemo čudovito lepa jabolka, ki pa so prevlečena s plastjo škropiva, ker bi drugače zgnila.

Odločil sem se, da bom vedno in povsod ljudi opozarjal, kam drvimo v boju za čim več. Moj trud je usmerjen k ohranjanju

bila za tiste čase zelo odmevna in je bila močna konkurenca takratnim trgovcem, saj je svojim članom dobavljala trgovsko blago in reprodukcijski material po znatno nižjih cenah, kot ga je bilo možno dobiti pri zasebnih trgovcih. Tudi v Dravogradu beležimo različne oblike povezovanja kmetov že pred drugo svetovno vojno. Tako je delovalo več specializiranih zadrug: živinorejska, pašniška, bikorejska in lesna.

Po drugi svetovni vojni je v začetku leta 1948 takratna oblast z veliko politično motiviranostjo na celotnem področju Slovenije pričela ustanavljati splošne kmetijske zadruge. Namen teh je bil, da bi se kasneje izvedla kolektivizacija celotnega kmetijstva po vzoru vzhodne Evrope, kjer je bil po 2. svetovni vojni vzpostavljen komunistični režim. Pričele so se politične aktivnosti za ustanavljanje teh zadrug. Prvotne oblike obdelovalnih zadrug (t. i. KOZ-e), nabavno-prodajne zadruge (t. i. NAPROZE-e) in lesno-predelovalne zadruge (LEPROZE-e) med kmeti niso našle zadostne podpore, saj takim oblikam povezovanja in kolektivizacije kmetijskih posestev niso zaupali. V Mežiški dolini so v tem obdobju nastale nekatere KDZ (Kmetijsko delovne zadruge), in sicer: KDZ-Lubas Kotlje, KDZ Holmec in KDZ Stražišče (Meležnik). Kasneje, ko je prišlo do organiziranja splošnih zadrug, so kmetje te sprejeli za svoje in so male, razdrobljene zadruge, ki so bile ustanovljene domala v sleherni vasi, postale gonilo razvoja kmetijstva v slovenskem prostoru. V tem obdobju so bili zgrajeni številni zadrugi domovi, ki niso služili samo za potrebe združnikov, pač pa so se v njih odvijale tudi številne družabne in kulturne prireditve. Zadruge so bile takrat organizirane po načelih združništva, torej medsebojne pomoči združenih kmetov. Imele so upravnik, upravni odbor, občni zbor in članstvo na prostovoljni osnovi z vplačanim članskim deležem. Zadrugam je bilo zaupano celotno poslovanje z zasebnimi

V Starem trgu je dolga leta obratovala zadruga farma.

kmeti in so se tako ukvarjale z odkupom kmetijskih pridelkov, lesa, s prodajo reprodukcijskega materiala v kmetijstvu in s sklepanjem pogodb o proizvodnem sodelovanju (t. i. kontrahaža). Prav tako so skrbele za modernizacijo in napredek kmetijske proizvodnje. V ta namen so poleg upravnega odbora delovali še pospeševalni odbori, kot so npr. odbor za živinorejo, odbor za poljedelstvo, za sadjarstvo in drugi. Kljub temu da je bila ustanovitev teh zadrug predvsem politično motivirana, pa so se kmetje nanje navezali. Radi in aktivno so sodelovali v njenih organih. Tudi finančno so si te zadruge hitro opomogle, saj so že v prvem desetletju svojega obstoja skoraj vse zgradile tudi svoje zadrugne domove. Nekatere so organizirale tudi druge oblike delovanja in gospodarjenja. Tako je znan primer Kmetijske zadruge Dolič, ki je poleg kmetijskega združništva pričela tudi z izkoriščanjem apnenca v hribu nad Doličem in z žganjem apna, imela je svojo cementarno za proizvodnjo betonskih cevi, imela je svojo transportno skupino itd. Zadrugi dom v Doliču, ki je bil zgrajen v

tem obdobju, je bil za tiste čase vzor gradnje skupnih družbenih prostorov, saj sta bili v tem objektu poleg trgovine in gostinskega lokala tudi kinodvorana in prva zobozdravstvena ambulanta. Takoj po vojni je kmet Franc Tovšak iz Šentilja ustanovil tudi oskrbno zadrugo Konzum, ki pa se zaradi političnega nasprotovanja ni obdržala in je bila nacionalizirana.

Na območju Mislinjske doline so takrat nastale vaške zadruge v Doliču, Šentflorjanu, Mislinji, Šentilju, Dovžah, Turiški vasi, Šmartnu, Pamečah, Starem trgu, na Selah, v Podgorju in v Šmiklavžu. V Mežiški dolini so v tem času nastale zadruge v Črni, na Prevaljah, v Šentanelu, Mežici, Kotljah in na Ravnah (KZ Tolsti vrh). Na območju Dravograda so takrat delovale KZ Dravograd, KZ Šentjanž in KZ Trbonje. V tem času je bila formirana tudi Okrajna zveza kmetijskih zadrug – OZKZ, ki je povezovala vse zadruge s področja Mislinjske, Mežiške doline in Dravograda, imela pa je sedež v Dravogradu.

čiste narave, ohranjanju naše domače čebele kranjske sivke in pogojev za njeno preživetje. Zato sem izredno hvaležen urednici Viharnika, ko mi je pred par leti ponudila možnost, da kaj napišem tudi o čebelah. Tako vsak mesec preberete kaj o naši domači avtohtoni kranjski sivki, o našem domačem medu in o skrbi za izboljšanje naravnega okolja. V tem vidim tudi smisel svojega življenja.

Pred par leti ob uvedbi nove denarne enote, evra, se je razvil kar velik boj, kateri lik bi najbolje predstavljal našo državo Slovenijo. Na našo kranjsko sivko so kar pozabili, čeprav je Slovenija njeno avtohtono nahajališče. Kot druga najbolj razširjena vrsta čebele na svetu je za promocijo Slovenije naredila več, kot si lahko mislimo. Zato bi si zaslužila mesto na bankovcu za 500 EUR, toliko dobrega je naredila za naš slovenski rod.«

Spomini

Nada Kadiš, dipl. med. sestra v pokoju

»Spomini mi sežejo tri desetletja nazaj, ko sem kot mlada, nadobudna višja medicinska sestra, zaposlena v Zdravstvenem domu na Ravnah, sprejela izziv postala sem prva koordinatorica organizirane zdravstvene vzgoje na Koroškem. Moja naloga je bila zdravstveno prosvetliti in vzgojiti koroško prebivalstvo, izboljšati kvaliteto življenja, dvigniti zdravstveno kulturo in posledično izboljšati zdravje Korošcev oz. zmanjšati njihovo obolevnost.

Korošci smo se pričeli ukvarjati z organizirano zdravstveno vzgojo med zadnjimi v Sloveniji, čeprav po statističnih podatkih o obolevnosti nismo bili v nič kaj zavidljivem položaju, poleg tega smo imeli zelo slabo gospodarsko rast, največ brezposelnih, zelo slabo izobrazbeno strukturo in tudi naša prehrana je bila precej slabša od slovenskega povprečja. Za nameček smo ugotovili, da so naši osnovnošolci (po rezultatih sistematskih pregledov osnovnošolskih otrok v Sloveniji) najbolj umazani, da imamo največ ušivih otrok, izstopali pa smo

Trideset let zadrugištva smo dostojno proslavili.

Leta 1960 je takratna oblast pričela veliko politično akcijo združitve vseh kmetijskih zadrug v skupne zadruge, ki bi imele sedeže v večjih mestih Mislinjske, Mežiške in Dravske doline. Večina kmetov se je temu upirala, vendar je v letu 1961 kljub temu prišlo do združevanja malih vaških zadrug. Tako so bile v Mislinjski dolini vse zadruge združene v skupno KZ Slovenj Gradec, razen zadruge Podgorje, ki pa je kasneje zaradi slabega gospodarjenja zašla v težave in jo je

Začetek gradnje novih poslovnih prostorov zadruge Ledina

preko stečajnega postopka nato prevzela takrat že enotna Zadruga Slovenj Gradec. V Mežiški dolini je takrat nastala skupna zadruga s sedežem na Prevaljah, na dravograjskem območju pa prav tako skupna zadruga s sedežem v Dravogradu. Res je, da so z združitvijo malih vaških zadrug postale združene zadruge gospodarsko in finančno močnejše, vendar je nova organiziranost njihovo delovanje oddaljila od zadrugišnikov. Na nek način je takrat prenehala že utečena domačnost zbiranja kmetov v krogu svoje zadruge. Prej je veliko kmetov v manjših zadrugah sodelovalo v organih upravljanja, po združitvi pa le eden ali dva s posameznega področja.

Leta 1963 je bil zadrugam odvzet tudi promet z lesom, kar je finančno močno prizadelo tako zadruge kot kmete, člane pa razdvojilo na dve različni organizaciji. Promet z lesom je bil takrat v celoti prenesen na gozdna gospodarstva, kmetijskim zadrugam pa je bila prikjučena kmetijska proizvodnja v družbeni lasti. Ta je v večini primerov, z izjemo hmeljarstva, prinašala zadrugam zgolj izgubo v poslovanju, kar je bilo potrebno pokrivati iz dobička, ustvarjenega s poslovanjem s kmeti. Zaradi tega so se kmetje takšni obliki dopolnilne dejavnosti zadrug v večini primerov močno upirali.

Leta 1970 se je odnos države do kmetijstva bistveno izboljšal. Dobro organizirana Hranilno kreditna služba, Zakon o nadomestilu dela obresti za investicije v kmetijstvu kakor tudi oprostitvev plačila prometnega davka za gradbeni material za kmetijske namene, so kmetom omogočali neomejeno najemanje kreditov za investicije in nakup kmetijske opreme. Do takrat oblast kmetom ni dopuščala nakupa traktorjev, saj je bil tak nakup celo z zakonom prepovedan. S to spremembo pa se je začel hiter razvoj kmetijstva in vzporedno s tem kmetijske proizvodnje. Večina kmetov se je vključila v

organizirane oblike odkupa kmetijskih proizvodov preko zadrug, sklenjene so bile številne nove pogodbe o pogodbenem sodelovanju med zadrugo in kmeti. V obdobju od leta 1971 do 1981 pa je bilo samo na območju kmetijske zadruge Slovenj Gradec v celoti preusmerjenih in moderniziranih 560 kmetij. Redke so bile kmetije, kjer niso razpolagali z motorno kosilnico ali s traktorjem. Vzporedno s to modernizacijo pa so rasli tudi tržni viški. Močno se je povečal odkup mleka, zgrajene so bile številne nove zbiralnice mleka, povečal pa se je tudi odkup goveje živine. V tem obdobju se je razširila tudi trgovska dejavnost v zadrugah, obnovljene in na novo so bile zgrajene številne nove prodajalne na podeželju, zadruge pa so se pričele tudi intenzivneje vključevati v oskrbo gradbenega materiala za kmete in druge potrošnike, saj je bila za to obdobje značilna intenzivna gradnja privatnih stanovanjskih hiš. Takrat je bila ustanovljena tudi specializirana zadruga Domačija, ki je imela sedež v Dravogradu in je omogočala nabavo gradbenega materiala za kmete z oprostivjo plačevanja prometnega davka.

Leta 1975 je oblast ponovno posegla v organiziranost zadrugištva in za območje celotne koroške regije, z izjemo vuzeniškega in radeljskega območja, formirala Koroško kmetijsko zadrugo. Vanjo so bile vključene kmetijske zadruge Ledina iz Slovenj Gradca, KZ Odor Dravograd in KZ Trata Prevalje. Področne zadruge so sicer zadržale svojo samostojnost, bile so samostojne pravne osebe, dobile pa so status temeljnih zadrugišnih organizacij po takratnem zakonu o združenem delu. Na skupne službe Koroške kmetijske zadruge so bile prenesene nekatere skupne funkcije (del komercialnih poslov, pravna služba, plan in analize in varstvo pri delu). Takrat je bila iz zadrug izločena mesarska dejavnost, vključno s klavnicami, in ustanovljena je bila Temeljna organizacija združenega dela Mesnina Otiški

tudi po nekaterih posebnostih, povezanih s slabšo kvaliteto življenja oz. neprosvetljenostjo prebivalstva. Vedela sem, da me čaka težka naloga ... Torej, kako začeti?

Z zdravstveno-vzgojnimi vsebinami je bilo potrebno iti med ljudi in pri tem uporabiti vsa razpoložljiva sredstva in metode dela, da v čim krajšem času podamo čim več informacij čim širši množici. Da je delo lažje steklo, smo izkoristili že formirane skupine šolarjev po razrednih skupnostih, učitelje na raznih sestankih, starše na roditeljskih sestankih, celo v župnišče smo šli med krajanke neke lokalne skupnosti po nedeljski maši. Organizirali smo predavanja, razgovore, posvete, demonstracije, priložnostne razstave, informacijske stojnice, degustacije, delili smo zdravstveno-vzgojne letake in podobno.

Kaj pa mediji? Lokalna radijska postaja nas je bila takoj pripravljena sprejeti v program, a kaj ko niti jaz niti ostali zdravstveni sodelavci nismo bili najbolj navdušeni nad mikrofonom ... Časopis. V Večer nekako naši zdravstveno-vzgojni prispevki niso spadali, na razpolago pa sem imela časopis Fužinar v takrat mogočni Železarni na Ravnah in

Viharnik, ki sem ga bila še posebej vesela, saj je izhajal v solidni nakladi, prišel pa na skoraj vsako koroško kmetijo.

Viharnik, sprva bolj skromen, je sčasoma zrasel v zavidanja vredno revijo. Rada sem ga prijala v roke, rada sem sodelovala v njem, še posebej zato, ker so mi bili pri srcu ljudje, ki so ga oblikovali. Naša srečanja v uredniškem odboru so bila pristna, prirska, žal pa vedno redkejša. Zadnja leta smo se le redko sestajali, čeravno sva z urednico Ido redno sodelovali.

Sprva sem izbirala vsebine v zvezi z izboljšanjem osebne higiene in prehrane otrok, dodajala vsebine za izboljšanje zdravja občanov in preprečevanje lokalne patologije, dotaknili smo se socialno-medicinskih problemov (alkoholizem, kajenje), učili smo preprečiti raka in ga zgodaj odkrivati, motivirali smo občane za preventivna cepljenja in redne obdobjne preglede, skratka, propagirali smo zdrav način življenja in dela. Prispevke smo pisali zdravstveni delavci in sodelavci, največkrat zdravniki posameznih področij. Velikokrat sem naletela na težave, ker se pisci niso držali dogovorjenih terminov, oddaja članka pa je časovno vezana na

Zbiralnice so odigrale pomembno vlogo pri odkupu.

Vrh kot samostojna pravna oseba s svojim žiro računom in svojimi samoupravnimi organi. S tem je bila ustvarjena velika razdvojenost med živinorejci in mesarji. Še posebej pa je bil problematičen način financiranja izgradnje skupne klavnice v Otiškem Vrhu, saj za njeno delovanje ni bilo zagotovljenih nikakršnih obratnih sredstev in se je tako ta TOZD vseskozi ukvarjal s problemi likvidnosti. Klavnica je prav tako delovala komaj s 50 % izkoriščenostjo svojih kapacitet (investicijski elaborat je predvideval nabavo manjkajoče živine za zakol iz drugih območij, kar pa se zaradi klavniških kapacitet na teh območjih ni dalo zagotavljati). Če temu dodamo še kadrovske predimenzioniranost, slabo vodenje in neprilagodljivost klavnice novim tržnim razmeram, potem ni nič čudnega, da je klavnica koncem devetdesetih let končala s stečajem.

V tem obdobju so v okviru področnih zadrug TZO-jev še vedno delovali tudi močni obrati lastne kmetijske proizvodnje. V Mislinjski dolini se je pod okriljem Ledine ohranjala živinoreja v hlevih na Dobrovškem gradu in v Starem trgu, poleg tega pa je bila tudi močna lastna proizvodnja hmelja na kmetijskih površinah, ki so bile kasneje prenesene na Republiški sklad kmetijskih

zemljišč in gozdov Slovenije. Ledina je gospodarila tudi s pašnimi površinami pod Plešivcem. V Dravogradu so prav tako v okviru lastne kmetijske proizvodnje pridelovali hmelj in semenski krompir, gospodarili pa so tudi s precejšnjimi površinami gozdov. Podobno je bilo v prevajski zadrugi, kjer je bila enota za gospodarjenje z gozdovi še posebej pomembna. Organiziranost zadrugištv v Dravski dolini je bila nekoliko drugačna, saj je tam do konca meseca februarja 1992 deloval TZO Kmetovalec, od 1. 3. 1992 pa Kmetijska zadruga Vuzenica. Lastno kmetijsko proizvodnjo skupaj s kmetijskimi zemljišči so že pred tem v celoti prenesli na Hmezadovo enoto s sedežem v Radljah. Večina dejavnosti iz tako imenovane lastne kmetijske proizvodnje je bila po letu 1992, ko je bil sprejet novi zakon o zadrugah, ukinjena, saj so morale zadruge v tem obdobju prenesti v republiški sklad kmetijskih zemljišč in gozdov večino

kmetijskih in gozdnih površin. Ko ocenjujemo dosežene rezultate kmetijstva v povojnem obdobju, ne moremo mimo svetovalne službe, ki je najprej delovala v okviru zadrug, kasneje pa se je njena dejavnost prenesla na območne živinorejske zavode. Svetovalci so vseskozi s svojimi strokovnimi nasveti usmerjali delo kmetij, še posebej pa na področju selekcijsko pospeševalne dejavnosti v govedoreji. Rezultati njihovega dela so danes vidni in nanje smo lahko tudi ponosni.

Leta 1992 je bil sprejet zakon o združništvu, ki je temeljil na principih združništva iz Krekovih časov. Tudi združniki na Koroškem so morali slediti določbam tega zakona, zato je takrat prišlo do temeljite spremembe organiziranja kmetijskega združništva. Zaradi racionalnosti in prilagajanja novim tržnim razmeram je bila ukinjena Koroška kmetijska zadruga kot krovna organizacija

Ob 50-letnici združništva je priznanja rejcem podeljeval Zdravko Počivalšek, takratni direktor Mlekarnе Celeja.

tisk. Nemalokrat so bili članki preveč strokovni in za vsesplošno rabo nerazumljivi. Treba jih je bilo prevesti v ljudski jezik, s čemer se nekateri strokovnjaki niso strinjali. Včasih so mi v roke zadnji trenutek potisnili le koncept vsebine, članek pa sem morala napisati kar sama. Spominjam se tudi primera, ko je moj članek romal v Ljubljano na strokovno stomatološko sekcijo, ker sem si dovolila napisati nekaj, kar je sicer logično, kritizira pa slabo opravljeno delo stomatologa. Stroka je moja prizadevanja podprla, češ da o tem še premalo pišemo, stomatolog pa se mi za grde žalitve nikoli ni opravičil. Še in še bi lahko naštevala.

Ob 40. obletnici Viharnika vsem ustvarjalcem časopisa iskreno čestitam in želim še veliko poslovnih uspehov tudi naprej. Hkrati s vami praznuje 30. obletnico delovanja tudi organizirana zdravstvena vzgoja Koroške, vendar se tega jubileja verjetno ne bo nihče spomnil, ker nas je večina tistih, ki smo zaorali ledino in dolga leta dvigovali koroško zdravstveno kulturo, že v pokoju. Izrabljam pa to priliko za zahvalo uredniškemu odboru Viharnika, ki nam je prisluhnil in objavljal naše prispevke in s tem dodal kanček k mozaiku prizadevanj za boljše zdravje Korošcev.

Svoje preventivno poslanstvo sem prenašala tudi na mlade. Z njimi sem organizirala kar nekaj predavanj in informacijskih stojnic.

Nada Kadiš stoji četrta z leve.

Ob praznovanju 60-letnice je zadruga v Vuzenici odprla novo sodobno trgovino. Trak sta prerezala vodja področne zadruge Ana Taljan, poslovodkinja nove trgovine, in župan občine Vuzenica Miran Kus.

zadružništva na Koroškem. Ta je pred tem dejansko opravljala le funkcijo delovne skupnosti za opravljanje nekaterih skupnih zadev, ki pa so se v večini primerov podvajale tudi v področnih zadrugah, kapitalske povezanosti in s tem učinkovitega gospodarjenja s finančnimi sredstvi pa itak ni bilo. Po novem zakonu o zadružništvu so bile tako ustanovljene nove področne kmetijsko-gozdarske zadruge, ki so v večini primerov prevzele tudi odkup lesa od takratnih TOK-ov gozdarstva. V Slovenj Gradcu do prenosa te dejavnosti ni prišlo, tako da se je TOK gozdarstva preoblikoval v specializirano gozdarsko zadrugo. Enako je bilo na območju Ožbalta in Vuzenice, kjer sta še naprej ostali specializirani gozdarski zadruzi.

V na novo organiziranih področnih zadrugah se je kmalu pokazalo, da jim tudi lastna kmetijska proizvodnja ne prinaša dobička, zato je kaj kmalu prišlo do ukinjanja lastnih farm in drugih obratov kmetijske proizvodnje. Ta proces je pospešila ustanovitev republiškega sklada kmetijskih

zemljišč in gozdov, na katerega so bile prenesene vse kmetijske in gozdne površine, s katerimi so poprej gospodarile zadruge, pa jih niso pridobile na odplačen način. Proces ukinjanja lastnih obratov za kmetijsko proizvodnjo pa je imel tudi velike finančne učinke na gospodarjenje zadrug. Te so se namreč naenkrat soočile z velikimi kadrovske presežki delovne sile, za kar so morale zagotavljati tudi primerne odpravnine in druge stroške ukinjanja delovnih mest. Finančni učinek teh procesov je bil najbolj občuten na področni zadruzi Prevalje, kjer so imeli največji obrat za gospodarjenje z gozdovi in je bilo potrebno zagotoviti veliko denarja za ukinitev vseh teh delovnih mest.

Področna zadruga Slovenj Gradec je kljub ukinitvi lastne kmetijske proizvodnje (hlevi v Starem trgu, na Dobrovškem gradu, hmeljarska proizvodnja) zadržala večino

zemljišč, ki so bila prenesena na republiški zemljiški sklad v najem in skupaj z ostalimi lastnimi zemljišči pričela pridelovati krmne rastline in travinje za potrebe svojih kmetov zadružnikov. Tako je bila oblikovana hčerinska firma Poljana, ki še danes gospodari skupaj s pašniki na Plešivcu na cca 100 ha kmetijskih površin.

Velik pretres so zadruge na Koroškem doživele leta 1999. Že v letu 1998 je bila namreč opravljena revizija poslovanja Koroške hranilno-kreditne službe, ki je pokazala velik finančni primanjkljaj v tej instituciji. KHKS je namreč v zadnjih devetdesetih letih prejšnjega stoletja nekontrolirano, brez ustreznega zavarovanja, dodeljevala velike denarne kredite nekaterim posameznikom, ki pa jih kasneje niso vračali. Ta primanjkljaj je skupaj znašal skoraj 500 milijonov takratnih tolarjev, zato je Zveza hranilno kreditnih služb Ljubljana kot krovna

Na proslavi so bili prisotni tudi predstavniki Mlekarnice Celeia in kar dve kraljici – moštna in mlečna.

Viharniku sem dala ime

Anica Kumer

»Sedaj že davnega leta 1968 sem prejela prvo številko glasila Gozdnega gospodarstva Obvestila. Zelo sem se razveselila in pomislila, da bom lahko uresničila svojo strast, pravzaprav dar pisanja. Znano je, da se ljudje, ki imajo skupne interese na določenem področju, najdejo in tako sem se tudi jaz spoznala s takratnim urednikom Jurijem Šumečnikom in začela pisati v publikacijo.

Leta 1973 je bil v Obvestilih objavljen razpis za novo ime glasila in na misel mi je prišel viharnik, drevo, ki zdrži vse vremenske neprilike in vztraja v dolgosti svojega življenja. Poslala sem svoj predlog na uredništvo in kasneje izvedela, da je bil izbran. Že naslednje leto so me povabili v uredniški odbor. Do leta 1976

sem aktivno sodelovala v uredniškem odboru, s pisanjem pa še v naslednjih desetletjih. V zadnjih letih sem pisala redkeje, saj sem svoj čas posvetila družini, predvsem težko bolnemu možu. Sedaj pa, ko je sin prevzel posestvo, bom imela spet več časa za pisanje, posebej pozimi, ko so večeri dolgi.

Prav je, da tisti, ki pišemo in objavljamo besedila v Viharniku, pišemo tako, da je tekst razumljiv, zanimiv, ker le tako ostaja in bo ostal Viharnik še dolgo med nami.

Sicer pa rada tudi pesnim in imam že kar lepo zbirko pesmi. Največ pa mi v življenju pomenijo ljudje, moja družina in mnogi, ki prihajajo v našo hišo kot prijatelji, znanci, mimoidoči, saj mimo naše hiše vodi pot do cerkve sv. Ane, ki varuje znamenito črno Marijo. Sedaj ko imamo pri nas registrirano planinsko postojanko, je obiskovalcev še več in vsakega posebej sem vesela.

Naj bo tako še naprej, Viharniku pa iskrene čestitke in dolgo življenje!»

organizacija hranilništva v Sloveniji zahtevala vračilo tega primanjkljaja od zadrug na Koroškem, ki so bile ustanoviteljice koroške hranilnice in so neomejeno jamčile za njene obveznosti. Dolgotrajni proces reševanja tega problema je zahteval usklajeno delovanje in aktivnosti vseh zadrug na Koroškem, zato se je takrat rodila tudi ideja o kapitalski povezanosti do tedaj samostojnih zadrug v enotno kmetijsko-gozdarsko zadrugo, ki bi nato s pomočjo države in s prodajo nepotrebne premoženja rešila težaven položaj hranilnice in s tem tudi združništvo na našem območju. Skupaj z Zadržno zvezo Slovenije, Zvezo hranilno-kreditnih služb in Ministrstvom za kmetijstvo je bil dogovorjen projekt finančne konsolidacije združništva in hranilništva na Koroškem. Izdelan je bil elaborat o povezovanju kmetijskih organizacij na Koroškem v enotno, kapitalsko povezano zadrugo, ki je poleg finančne sanacije Koroške hranilno-kreditne službe predvideval tudi veliko sinergijskih učinkov, ki bi jih lahko takšna močna zadruga tudi izkoristila. Na občnih zborih so kmetje z veliko večino podprli proces povezovanja zadrug na Koroškem, tako da je koncem leta 2001 prišlo do dokončnega organiziranja in oblikovanja skupne Koroške kmetijsko-gozdarske zadruge s sedežem v Slovenj Gradcu. V skupno zadrugo se ni povezala samo Gozdarska zadruga Slovenj Gradec, ki je obdržala svoj samostojni status, ampak pa so se vanjo vključile vse obstoječe kmetijske zadruge z območja Mislinjske, Mežiške in Dravske doline. Poslovni rezultati v zadnjih letih dokazujejo upravičenost tega povezovanja.

Združitev je prinesla veliko pozitivnih učinkov

Danica Ramšak, direktorica KKGZ

V začetku devetdesetih je združništvo v Sloveniji zajela miselnost, da je vse staro potrebno porušiti in postaviti povsem na novo. Podobna evforija se je širila tudi na drugih delih gospodarstva. Prišlo je do razbitja nekaterih večjih zadrug, ki sicer niso bile kapitalsko povezane. Tako so tudi na Koroškem obstajale majhne zadruge, ki so težko sledile konkurenčnim pritiskom trga in so se pogosto znašle v težavah. Kmetijska politika in zadržna zveza sta pričeli opozarjati na nujnost povezovanja, pričele so se pojavljati prve ideje o združitvi. Nujno je bilo potrebno kapitalsko povezovanje, saj to omogoča bolj suveren nastop na trgu, večja kapitalaska koncentracija pa možnost za nadaljnjo racionalizacijo poslovanja. Ob tem je potrebno omeniti še druge sinergijske učinke, ki jih prinaša takšno povezovanje.

Ideje o kapitalskem povezovanju je pospešilo finančno stanje Koroške hranilno-kreditne službe Slovenj Gradec. Revizija poslovanja KHK Slovenj Gradec je pokazala velik finančni primanjkljaj. Zveza hranilno-kreditnih služb Ljubljana, kot krovna organizacija hranilništva v Sloveniji, je zahtevala od zadrug ustanoviteljic, ki so neomejeno jamčile za njene obveznosti, vračilo tega primanjkljaja. Posamezne zadruge temu zalogaju niso bile same kos, zato je v letu 2001 prišlo do prestrukturiranja združništva na Koroškem. V tem prestrukturiranju se je kapitalsko povežalo pet do tedaj samostojnih zadrug v enotno kmetijsko-gozdarsko zadrugo s sedežem v Slovenj Gradcu. V novo pravno osebo so se povezale: Kmetijsko-gozdarska zadruga Prevalje, Kmetijsko-gozdarska zadruga Dravograd, Kmetijska zadruga Vuzenica, Kmetijsko-gozdarska zadruga Ožbalt in Kmetijsko-gozdarska zadruga Ledina Slovenj Gradec. V proces povezovanja pa se kljub začetnemu sodelovanju ni vključila Gozdarska zadruga Slovenj Gradec.

V letu 2000 smo ustanovili Konzorcij Koroških zadrug, v katerega so bile vključene vse zadruge. Ta je pripravljala material za združitev, skoraj vsak teden smo imeli sestanke, na katerih smo usklajevali interese in pripravljali ustrezno dokumentacijo. Konec leta, natančneje 24. 12. 2001, je bila nova zadruga vpisana v sodni register. Leto 2002 je bilo prvo poslovno leto nove zadruge, čeprav je bilo potrebno narediti zaključni račun tudi za 7 dni leta 2001.

Seveda je bilo v letu 2002 veliko »poporodnih« problemov. Potrebno je bilo vzpostaviti začrtano organizacijsko shemo. Naloge in obveznosti direktorja je prevzel Mirko Tovšak, ki je bil prej direktor na Kmetijsko-gozdarski zadrugi Ledina. Kot je bilo v pravih zadrugah zapisano, je prihajal

Viharnik najina skupna pot

Viktor Levovnik

»Ne spominjam se več točno, kdaj sva začela najino skupno pot, menda v letu 1970, morda že leto prej. Ne zameri, pozabil sem. Nisem pa pozabil, kako sva skupaj iskala teme, ki so bile zanimive za naše bralce. Spomnim se celo naslovov, kot so: Izpoved kmečke matere, Gozdarkin sveti večer, Boštjanova smrt, Starotrški zvonovi in mnogi drugi, da ne naštevam več.

V izrednem spominu mi je ostal prvi urednik Andrej Šertel, pa dopisnik in član uredniškega odbora Ludvik Mori, ki me je ob mojih okroglih obletnicah vedno obiskal. Prišel je vedno z resnimi potezami na obrazu, v roki pa je držal veliko aktovko. Skopo je spraševal, potem pa veliko napisal o človeku. Znal je opazovati. Tudi njegove fotografije so bile posebne.

Zbrane članke, ki sem jih objavljaj, velik del v Viharniku, sem zbral v knjigi Kitice iz moje doline. Pripravljam pa še eno z naslovom Koroški zvonovi. Pisanje mi gre bolj počasi, vendar si prizadevam, da bo tudi ta izšla in prišla v roke bralcev, ki jih bo tematika zanimala.

Sicer pa sem se soočil s svojimi leti, sedeminsedemdesetimi. Rad se sprehajam kljub bolečini v koraku, najraje s pomočjo mojih nordijskih palic.

Viharnik! Spominjam se te z lepimi mislimi in občutki, ostal ti bom zvest, kakor dolgo bom mogel pisati. Ti si vedno mlad, jaz pa ...«

predsednik v prvem mandatu iz Kmetijsko-gozdarske zadruge Prevalje. Tako je naloge predsednika upravnega odbora prevzel Štefan Štrekelj, dotedanji predsednik prevaljske zadruge. Sedež nove zadruge se je registriral v Slovenj Gradcu, kjer je bilo tudi dovolj prostorskih kapacitet za namestitve kadrov združene zadruge.

Po posameznih krajih, kjer so bili prej sedeži dotedanjih zadrug, so še vedno ostale področne zadruge. Tako so si želeli tudi naši člani, saj je pomembno, da lahko v domačem kraju uredijo stvari v zvezi s prodajo svojih tržnih viškov, pregledajo stanje na svojih osebnih karticah, opravijo kompenzacije itd.

Vsi smo si želeli, da se zadruga ne bi odtujila kmetom, zato smo na posameznih področnih zadrugah izvolili tudi področne

upravne odbore, ki svetujejo in dajejo priporočila upravnemu odboru Koroške kmetijsko-gozdarske zadruge. V prvem mandatu nove zadruge je bilo potrebno še veliko postoriti na področju organizacije dela, vzpostaviti enotni sistem računalniške obdelave podatkov in povezati vse informacijske enote, tako da so bili našim članom podatki dosegljivi tudi na področnih zadrugah itd. Nova zadruga je tako začela upravljati s tridesetimi trgovinami, ki so razpršene po celi Koroški oz. po vseh treh dolinah. Nekatere so bile potrebne manjše obnove, največji investiciji, ki smo jih izvedli v prvih štirih letih, pa sta bili izgradnja novega trgovskega centra v Mislinji in obnova skladišča na Prevaljah.

Leta 2006 je potekel mandat prvi ekipi in direktor Mirko Tovšak se je upokojil. Delovno mesto direktorja je prevzela Danica Ramšak,

ki je v prvem mandatu vodila računovodstvo. Mesto predsednika zadruge je po rotaciji pripadalo Dravogradu, člani pa so na občnem zboru izvolili Matjaža Krevha. Tudi v drugem četrtletju nove zadruge je potrebno skrbeti za obnovo trgovinskih prostorov, ki so v veliki meri nefunkcionalni in zastareli. Kupca namreč privabijo le novi, veliki in prostorni trgovski centri. V tem mandatu se je pričela novogradnja trgovine v Vuzenici, v istem objektu pa bodo dograjeni tudi novi poslovni prostori za potrebe področne zadruge. V pripravi je tudi dokumentacija za izgradnjo novega trgovskega centra v Starem trgu, kamor bi premestili manjše trgovine, ki so sedaj razpršene po celotnem območju Slovenj Gradca. Veliko skrb je potrebno posvetiti tudi ostalemu premoženju, ki je v lasti zadruge. Zavedamo se, da moramo največjo pozornost posvečati poslovanju in nadaljnjemu razvoju zadruge, da bodo naši člani z našim delom tudi zadovoljni. Ugotavljamo, da so rezultati šestletnega obdobja skupnega poslovanja dobri. Na kratko rečeno, združitve je prinesla veliko pozitivnih sinergijskih učinkov. Ob združitvi so vse štiri zadruge dosegale bruto promet v višini 23.203.000,00, po petih letih pa ta znaša 32.708.000,00, kar pomeni 40 % povečanje. Seštevek bilanc poslovanja je bil konec leta 2001 negativen, po združitvi pa je bilo poslovanje vsako leto pozitivno. Vsako leto so bili nominalno večji tudi članski popusti. Precej se je zadruga tudi materialno okrepila, saj je kapital leta 2002 znašal 4.738.000,00, medtem ko se je do leta 2007 povečal na 7.386.000,00. V programu o prestrukturiranju zadružništva na Koroškem smo zapisali, da se bo v novi zadrugi zmanjšalo tudi število zaposlenih. Ta proces smo želeli izvesti na mehkejši način, torej z naravno fluktuacijo in prerazporejanjem kadrov. To nam je tudi uspelo, saj je bilo ob združitvi zaposlenih po urah 152 delavcev, konec leta 2007 pa le še 133.

Skupina koroških zadružnikov okoli Mirka Tovšaka ob podelitvi priznanja Zadružne zveze Slovenije leta 2006 za življenjsko delo in njegov prispevek za razvoj zadružništva

Zasuli so me z delom priprave knjig

Aleš Tacer

»Odkar pomnim, mi je bilo v veliko veselje v rokah vihteti pero. To pa je najbrž posledica veselja do branja, saj je šlo skozi moje roke (in najbrž tudi glavo) na tisoče knjig. Zato sem se pred desetletjem končno ojunčil in izdal svojo prvo pesniško zbirko. Tej so sledila prozna dela romani in pravljice za otroke. Tako sem doslej izdal sedem knjig, nastaja pa že osma. Veliko pomagam tudi drugim avtorjem pri izdaji njihovih publikacij (doslej sem uredil že

okrog trideset knjig). Ukvarjam se z lektoriranjem, urejanjem, oblikovanjem in pripravo knjige do tiskarja. V teh knjigah običajno napišem tudi spremno besedo.

Še vedno delujem tudi na pesniškem področju. Okrog 50 pesmi je uglasbenih, pojejo jih razni pevski zbori, pojavljajo se na

kasetah, CD-jih in v treh pesmaricah na Koroškem (v dveh Ota Čeruja z Ojstrice in v eni že pokojnega Albina Krajncja s Poljane).

Med dopisnike Viharnika me je povabila odgovorna urednica Ida Robnik, ko je po nekaj mojih prispevkih ugotovila, da v Dravski dolini po smrti Ludvika Morija nima pravega dopisnika. Nekaj let sem se aktivno oglašal, zadnje čase pa sem se zaradi preobilice dela nekoliko »izgubil«. Obljubljam pa, da se bom spet vrnil s svojimi prispevki na strani našega jubilejnega časopisa. Zatorej, če želite, da se kak zanimiv dogodek zapiše, le pokličite. Vabljeni tudi na mojo spletno stran: <http://home.amis.net/atacer/>«

Kot je bilo že omenjeno, se je za 40 % povečal bruto promet; tako iz prihodkov pri odkupu kot tudi v trgovski dejavnosti. Na odkupu je bil v letu 2002 dosežen v višini 11.599.000,00, v letu 2007 pa že 14.566.000,00. Fizično je odkup mleka porasel s 27 milijonov litrov na 31 milijonov litrov. Število odkupljenih glav živine ob združitvi je bilo 3.500, leta 2007 pa že 4.000. Zelo se je povečal odkup okroglega lesa, saj smo ga ob združitvi odkupili le 16.600 m³, v letu 2007 pa že 36.400 m³. Tudi v trgovski dejavnosti beležimo povečanje prometa za 40 %. Ob združitvi je znašal neto promet 11.690.000,00, v letu 2007 pa že 16.481.000,00. V članstvu zadruga v tem obdobju ne beležimo večjih sprememb, niti bistvenega povečanja, niti izstopov. Uskladiti pa je bilo potrebno obvezne članske deleže, ki danes znašajo 153,39 po članu.

Glede na zgoraj navedene rezultate lahko zaključimo, da nam je združitev prav gotovo prinesla kar nekaj pozitivnih učinkov. Največji so nedvomno v večji racionalizaciji poslovanja. Upamo, da smo s tem utrdili zaupanje naših članov, s tem zagotovili večjo zaposlitveno varnost naših delavcev in da tako dokazujemo, da je bila odločitev o združitvi še kako upravičena. To pa še ne pomeni, da smo z dosedanjimi koraki pri racionalizaciji poslovanja v celoti zadovoljni. Proces racionalizacije se bo moral nadaljevati še naprej, saj novi izzivi globalizacije zahtevajo nenehno prilagajanje na nove razmere. Zadrugi bo moralo v teh procesih najti svojo pot nadaljnega razvoja, to pa bo v prihodnje od vseh nas terjalo nove prijeme in iskanja novih poti znotraj slovenskega kmetijstva.

60 let združništva na Koroškem

Koroška kmetijsko-gozdarska zadruga Slovenj Gradec

V Vuzenici so 14. avgusta 2008 v organizaciji Koroške kmetijsko-gozdarske zadruga potekale osrednje slovesnosti ob praznovanju 60-letnice združništva na Koroškem. Ob tej priložnosti so tam odprli trgovino in poslovne prostore področne zadruga, ki pomenijo veliko pridobitev za kraj, domačine in zaposlene. Slovesno dogajanje se je nadaljevalo z osrednjo prireditvijo pod šotorom, kjer so ob bogatem kulturnem programu udeležence nagovorili Matjaž Krevh, predsednik Koroške kmetijsko-gozdarske zadruga, Miran Kus, župan občine Vuzenica, in Peter Vrisk, predsednik Zadrugne zveze Slovenije. Slavnostni govorniki so poudarili pomen medsebojnega sodelovanja in zaupanja, ki je temelj uspešne prihodnosti, kar združena Koroška kmetijsko-gozdarska zadruga s svojim poslovnimi rezultati in zadovoljstvom članov le potrjuje.

S predstavitvijo kratkega dokumentarnega filma so prikazali rejski napredek v govedorejji, ki je ena najpomembnejših panog na Koroškem. Ob tej priložnosti je bil izdan tudi zbornik z dokumentarnim filmom s predstavitvijo desetih kmetij, ki beležijo največji napredek. Zadruga je za rejski uspeh in sodelovanje podelila priznanja sedmim rejcem, za dolgoletno prizadevanje in uspešno delo pa trem zaposlenim. Peter Vrisk, predsednik Zadrugne zveze Slovenije je podelil zadrugo priznanje gospodu Vladu Gorenšku, namestniku direktorice Koroške kmetijsko-gozdarske zadruga, za njegov neizmeren doprinos k razvoju združništva na Koroškem. Priznanje Zadrugne zveze Slovenije je dobila tudi Koroška kmetijsko-

gozdarska zadruga ob jubileju 60-letnice združništva na Koroškem. Zadruga pa je tudi letošnja prejemnica priznanja Občine Vuzenica.

Koroški združniki s prireditvami ob 60-letnici združništva na Koroškem nadaljujemo v jesenskih dneh.

Matjaž Krevh

V središču pozornosti so bili dobitniki priznanj Koroške zadruga.

Zabeleženo ohranjeno za naše zanamce

Leopold Korat, župnik

»Pred petnajstimi leti sem prišel v podgorsko faro in prevzel župnije Podgorje, Razbor in Sveti Duh. Velika pripravljenost prebivalcev teh krajev za ohranjanje in obnovo sakralnih objektov me je spodbudila, da sem o tem začel pisati v Viharniku; pa ne samo o tem, zelo me zanimata izvor in zgodovina teh krajev, še posebej področij, na katerih delam. Ob tem ne moremo mimo starih običajev, zato spodbujam predvsem mlade, da jih obujajo in ohranjajo in jim pri tem pomagam. Tudi to so teme mojih prispevkov.

V zadnjih letih pripravljam vsakoletno srečanje več desetletij poročenih parov. Ker menim, da je vztrajnost v skupnem življenju kvaliteta življenja posameznika in celotne skupnosti, temu posvetim še posebej veliko časa in o tem naredim tudi zapis v Viharniku.

Poleg teh tem pa najdem še marsikaj zanimivega: od cvetja, ki ga imam zelo rad, do narave na sploh, posebej gora, vse to posnamem in pošljem na uredništvo, prepričan sem namreč, da vsakdo rad pogleda in prebere kaj lepega.

Viharnik bom s svojimi prispevki spremljal tudi v bodoče.«

Jože Potočnik, prof.

S prispevki sodeluje v Viharniku že dobro desetletje, je tudi član uredniškega odbora. V svojih zapisih nam je predstavil ljudi, ki so v svojem bogatem življenju dali pečat raznim področjem dejavnosti v okolju, kjer so živeli. Njegovo področje, kjer je strokovnjak, so zgodovinski zapisi, ki odražajo njegovo pretanjeno natančnost.

Kot zgodovinar hrani neštete vredne dokumente in zapise, iz katerih črpa vsebine, ki jih objavlja v Viharniku in drugih publikacijah.

Hvala za dragocen prispevek k združništvu

Matjaž Krevh, Koroška kmetijsko-gozdarska zadruga

V dneh, ko smo obeleževali 60 let združništva na Koroškem, je Koroška kmetijsko-gozdarska zadruga prejela številne čestitke in priznanja. Kot predsednik UO bi se vsem, ki so nam izrazili dobre želje, iskreno zahvalil.

Zavedamo se, da dober položaj združništva in zadruga ni samo zasluga zdajšnjega vodstva in organov upravljanja, ampak so za to zaslužne tudi generacije združnikov in vodstvenih kadrov v preteklosti. Delovali so v različnih družbenih okoljih in pri delovanju v najboljši meri izkoriščali dane možnosti za razvoj združništva in kmetijstva na Koroškem. Za njihov dragocen prispevek še enkrat iskrena hvala.

Želim si, da bi tudi mi, ki sedaj vodimo to zadrugo, znali odgovoriti na najbolj pereča vprašanja današnjega in jutrišnjega dne. Verjamemo, da je potrebno graditi predvsem na medsebojnem zaupanju in sodelovanju ter še naprej ustvarjati dobre pogoje za zaposlene in člane zadruga.

Dobro počutje živali ob Viharnikovem praznovanju

Ivan Gams, dr. vet. med

O poslanstvu Viharnika bodo zagotovo povedali svoje tisti, ki imajo največ zaslug za njegovo izhajanje in aktualne vsebine, ki so najbrž pogoj, da je dočakal tako visoko starost. Zelo vesel in ponosen sem, da smo več kot dvajset let k njegovi aktualnosti svoj skromni delež prispevali tudi veterinarji.

To je bilo obdobje velikih sprememb v kmetijstvu in še posebej živinoreji. V svojih prispevkih, čeprav največkrat napisanih v časovni stiski, smo skušali biti aktualni in smo s preprostim in razumljivim jezikom obravnavali probleme in teme, ki so bile v danem trenutku najbolj pereče. Teme je torej narekovalo življenje in ne kakšen vnaprej pripravljen scenarij. Nekaj najbolj odmevnih: bolezen norih krav, ptičja gripa, somatske celice, bolezni, ki se lahko od živali prenesejo na ljudi, bolezni hišnih ljubljenčkov, čebel itd. Za nas veterinarje praktike pa z oddajo članka »delo« še ni bilo končano. Velikokrat je bilo potrebno zapisano zagovarjati oz. se o članku pogovarjati z ljudmi na terenu, saj je Viharnik skoraj v vsakem domu na vidnem mestu in na dosegu roke.

Viharnik skozi moje oči

Hedvika Janše

»Zadovoljna sem, da je bil v mojih dvaintridesetih letih dela v gozdarski in lesarski dejavnosti moj zvesti sopotnik in prijatelj tudi Viharnik. V moje življenje je pripeljal lepa doživetja in čudovite ljudi, ki jih ne bom nikoli pozabila.

Na začetnih srečanjih z Viharnikom je bil moj mentor in svetovalec Jure, ki mi je dajal veliko napotkov in poguma za pisanje o pomembnih dogodkih in ljudeh. Začelo se je s poročanjem o delu v novi Tovarni ivernih plošč. Vedno ko smo v tovarni dosegli pomembne

rezultate, sem prijela za pero, z velikim veseljem sem bralcem predstavila sodelavce, ki so po dolgih letih dela odhajali v pokoj ali praznovali pomemben življenjski jubilej.

Naš Viharnik nam je omogočil, da smo bili vsi seznanjeni z večino dogajanj v podjetju. Njegove poti so bile speljane do vsakega kotička Koroške pa tudi drugam po Sloveniji. Na teh poteh smo se srečevali ljudje, ki smo bili popolnoma različni, pa vendar vsi enako zagnani pri njegovem ustvarjanju. Kljub različnim mnenjem in hotenjem posameznikov smo se na sestankih uredniškega odbora, katerega članica sem bila dalj časa, dogovorili za vsebino, ki je bila primerna in sprejemljiva za vsakega: za delavce v gozdu, tovarni, kmete, gozdne posestnike in upokojece.

Štirideset let je dolga doba za življenje glasila, kot je Viharnik. Vesela sem, da sem živela z njim skoraj ves čas. Najprej kot štipendistka pri Gozdnem gospodarstvu, nato kot delavka, pa naprej pri LIP-u in v Tovarni ivernih plošč. Viharnik me je spremljal tudi v blagovnem prometu Lesne in nazadnje v vodstvu Lesne.

Še najbolj pa sem vesela, da me Viharnik ni pospremil na moji »zadnji« službeni poti na Zavod za zaposlovanje. Še sreča, da je ostal v rokah tistih, ki bodo še vrsto let ohranjali njegovo vsebino.«

Sam bog ve, o čem vse bomo pisali v prihodnje. Večjo pozornost bo zagotovo potrebno nameniti dobremu počutju živali. Intenzivne, predvsem tehnološke spremembe v živinoreji in zaostreni ekonomski pogoji dobremu počutju živali niso bili ravno v prid. Mnogi kmetje imajo (imate) veliko raje novo tehniko, nove traktorje (strošek torej) kot pa živali, ki dajejo dohodek ... Živali so vse pogostejše brez imen, marsikdaj se z njimi ravna, kot da niso živa bitja, z njimi se ravna kot s potrošnim materialom, ki ga izmozgaš in zavržeš. To izčrpavanje gre namreč pogosto do te mere, da na koncu žival niti za zakol ni več primerna.

Dobra iztočnica za zgornje razmišljanje je nedavna akcija Veterinarske uprave Slovenije s sloganom »Moja žival, moja odgovornost!« Ker sam slogan in nekaj »jumbo« plakatov po Sloveniji zagotovo ne bo dovolj, bi kazalo na ta problem večkrat opozarjati. Vse dotlej, da bodo rejci (če se omejim na rejne živali) sami spoznali, da dobro počutje živali pomeni večjo proizvodnjo, boljšo plodnost, manj bolezni, daljšo življenjsko dobo ... Dobro počutje živali, tako rečnih kot hišnih in tudi prostoživečih, ne pomeni samo odsotnost surovega ravnanja z njimi, temveč zagotavljanje temeljnih pravic živali, kot so: zadostna količina ustrezne hrane (ali tistim kravam, ki sena praktično ne poznajo več in jih zasipamo z žiti, kot da so prašiči, kratimo njihove pravice?) in vode, skrb za njihovo zdravje (ali kravam, za katere predvsem v hlevih s prosto rejo ugotovimo, da so bolne, šele takrat ko imajo prazno vime in se že opotekajo, kratimo njihove pravice?), obvezna cepljenja, zagotavljanje možnosti gibanja in ustreznih bivalnih pogojev, udobno ležišče, preprečevanje strahu in neugodja, primerna vzgoja in socializacija. Dragi bralci prazničnega Viharnika, naj imajo nekaj od tega slavlja tudi naše živali!

Viharnik, vse najboljše za visok jubilej in še na mnoga leta!

Šoferske zgodbe ob Viharnikovi štiridesetletnici

Marjan Čuješ

Poziv uredniškega odbora, da naj dopisniki tudi ob štiridesetletnici Viharnika sodelujemo s prispevki, me je vzpodbudil, da sem prelistal nekaj starih števil tega glasila. Na straneh Viharnika, ki se je nekoč imenoval Obvestila, so se moji članki pojavili okrog šestdesetkrat, kar za štirideset let izhajanja ni tako velika številka, pa vendar dovolj visoka, da sem šel komu s svojim pisanjem tudi na živce. Temu dejstvu se ni mogoče ogniti, če pišeš o stvareh, ki jih sam doživljaš, in o občutkih, ki te pri tem spremljajo. Lepe so lahko le zgodbe v pravljicah, življenje, ki ga živimo, pa največkrat ni takšno.

Ko sem bil v sedemdesetih letih še aktiven voznik gozdarskega kamiona, sta delavce na terenu k pisanju spodbujala Jure Šumečnik in nepozabni Andrej Šertel, danes pa to počne naša Ida Robnik. Trdila sta, da so strani Viharnika namenjene predvsem obveščanju sodelavcev o vseh problemih, ki

nas tarejo in samo na ta način se lahko marsikaj na zadovoljiv način tudi razreši. Z besednim opravljanjem vodilnih ljudi v podjetju ne bomo veliko dosegli, veliko pa lahko dosežemo z mnenjem, ki si ga bomo upali javno povedati in tudi zapisati. Teh navodil sem se držal, če drugega haska ni bilo, sem si pa vsaj dušo olajšal. Res pa je, da je bilo moje pisanje vedno nekoliko nergaško, ampak zato so bile krive trenutne okoliščine, ne pa kaka osebna nagnjena k temu.

Dokler sem bil še šofer, sem rad opozarjal na težke pogoje dela, slabo pripravo lesa ob cestah, neustrezna zaščitna sredstva itd. Na te težave sem opozarjal tudi pozneje kot referent za prevoze in traktorska dela v gozdu, saj sem vse delovne faze in nevarnosti pri tem v preteklih letih okusil tudi sam. Kdor ima vest, tega ne sme pozabiti, tudi če zamenja delovno mesto. Kakšno pikro pripombo, da poskušam le ugajati, ko opozarjam na težave in nevarnosti, ki jih doživljajo v mrzlih zimskih nočeh pri pluzenju snega osamljeni traktoristi ali posadke na »rolbi«, sem pač preslišal.

Najslabše sem se počutil takrat, ko se nisem znal otresti neljubega predsedovanja komisiji za rekreacijo in počitniške domove. Združitev v skupno podjetje Lesna je namreč povzročala pri razporedu letovanja kar precej težav in očitkov. Ko smo se po nekaj letih končno le ujeli, smo šli pa zopet vsaksebi. Krivice pri teh delitvah so pa mene najbolj bolele, še posebej če je bil pri tem prizadet (navaden) delavec. Še danes me nekateri sprašujejo, kaj imajo od tistih počitniških kapacitet, za katere so se morali nekoč odrekat celo delu letnega regresa, pa četudi nikoli niso letovali. Ampak tako slabo nam pa tudi ni šlo! Kdor je hotel v tistih letih na morje, si je to lahko privoščil, saj je bilo veliko lokacij pa tudi kapacitet, le malo se je bilo treba prilagoditi, kar je pa težje kot

O lektoriranju in še čem

Marta Krejan, prof.

»Sila nehvaležno delo je včasih tole lektoriranje (no ja, marsikatero delo je takšno). Zakaj? Lektoriranje je jezikovni pregled, je svetovanje, je razumevanje besedila, poznavanje sloga in zahteva ustrezno terminološko znanje, hkrati pa mora avtorju pustiti izrazno svobodo. Lektor z avtorjem sooblikuje končno podobo besedila in je sokriv za nejasnosti in napake.

Napakam pa se seveda povsem nikakor ne moremo izogniti, saj dva človeka redko vidita ali razumeta določeno stvar povsem enako. Že če eno besedilo pregledajo trije lektorji, ga ne bodo enako ovrednotili; nekaj zaradi subjektivnega pogleda na samo besedilo, nekaj zaradi osebnega stila, ki nehote sili v ospredje, nekaj pa zaradi določenih pravopisnih pravil, ki so včasih morda ohlapna. Vsekakor pa je prispevke, ki se objavijo v določeni reviji,

potrebno nekoliko poenotiti, da revija sledi svojemu konceptu in je sprejemljiva za čim več bralcev, kar je delno tudi delo lektorja.

Pet let sodelujem pri ustvarjanju Viharnika in moram priznati, da mi je v čast. Malo časopisov se obdrži, kaj šele rase, kar našemu mesečniku vsekakor uspeva. Prispevki, ki jih pišejo ali stalni dopisniki ali tisti, ki s svojo zgodbo, poročilom, pesmijo ali fotografijo doprinesejo nekaj svežine med že poznana imena, so aktualni, zanimivi, informativni, sproščujoči, vznemirljivi ... Skratka, Viharnik je pisana revija, v osnovi gozdarska, ki pa je zaradi prispevkov ljudi »vseh fohov« tudi namenjena ljudem »vseh fohov«. Pohvale vredno je, koliko ljudi objavlja svoje prispevke, s čimer bogatijo revijo in posledično nas vse, ki bivamo v tem okolju in se nas take ali drugačne teme po svoje dotikajo.

Ob jubileju Viharniku želim, da ohrani svojo privlačnost, za kar pa ni odgovorna le urednica oz. uredniški odbor, ampak seveda v največji meri pisci in bralci. Ne glede na morebitne pretirane lektorske posege, ki včasih morda koga odvrnejo od ponovnega pisanja, pozivam vse, ki želijo ali imajo kar koli povedati, naj to le naredijo, saj s tem ubijejo vsaj dve muhi na en mah ...«

Jože Ožbolt pred Generalštabom v Gazi

kritizirati. To pa sam najbolje vem in tisti, ki moje članke prebirajo, menda tudi?!

Bolj težak je odgovor na vprašanje, kaj se je zgodilo z našim Transportom in delavnico v Pamečah. Nekoč tako priznanega servisa ni več! Svojega razočaranja nad tem dejstvom ni mogel skriti moj nekdanji sodelavec Dražnikov Ruda, ko je pri iskanju neke usluge odkril ostanke tega servisa na Žagi v Otiškem Vrhu, v razmerah, kot smo jih poznali pred mnogimi leti. Rudija sem spoznal na Plešivcu, kjer je njegova družina nekoč upravljala zadružne pašnike, in ker očitno brez planin ne more shajati, se je na zrela leta umaknil na sončno Ojstrico. Tukaj mu v krogu svoje družine in številnih prijateljev nič ne manjka. Strinja pa se, da je novo vodstvo nekdanjega podjetja za nas ob odhodu v pokoj kar lepo poskrbelo, zato kakih posebnih zamer ne gojimo. To dejstvo

pa naše množično vsakoletno upokojsensko srečanje le potrjuje. Razmere po razpadu nekdanje skupne države so se pač spremenile tudi v podjetjih ter povzročile kup težav. Mladi so se s tem dejstvom že sprijaznili, mi stari pa ne, zato pa nergamo. Ker so se z odhodom v pokoj pri meni nehali razlogi, zaradi katerih sem se v Viharniku največkrat oglašal, sem presedlal na manj kritične vsebine. Obujanje spominov na šofersko življenje mi poleg vožnje po gorskih cestah še vedno pomeni pravo sprostitve, zato jih bo v opravičilo zgornjega naslova nekaj tudi v tem članku.

Pri vojaki v Skopju sem bil zadolžen za terenski džip, s katerim sem vozil komandirja, sicer sem pa delal v avtoparku kot mehanik. Enako zadolžitev sem imel pozneje tudi v Egiptu. Ko so iskali nadomestno vozilo za komandanta skopskega okrožja, ki je svoje vozilo razbil, so vzeli mojega, ker je bil med vsemi najbolj vzdrževan. Oddal sem ga s solzami v očeh. V zamenjavo sem sicer dobil neko dotrajano »kripo«, ki pa jo je bilo umetnost držati na cesti. Volan je imel skoraj pol kroga praznega hoda, rezervnih delov pa ni bilo.

Podpolkovnik, komandant odreda JNA v El Arišu Jože Ožbolt

Po travnikih s takim vozilom še nekako pelješ, na gladki cesti pa hoče kar po svoje. Ko sem peljal oficirje na neke manevre, sta me dva radi prepočasne vožnje neprestano zbadala. Cesta iz Skopja do Kumanovega se pa vleče. Ker sem se strogo držal desne strani ceste in nisem sekal ovinkov, četudi ni bilo nasprotnega prometa, se je oglašil oficir za menoj: »Da pojedem muda, kad me neko tako vozi!« Bil sem tiho in še bolj pazil, da avto ni poplesaval po cestišču. Pa se čez nekaj časa že oglašil drugi: »Gledaj, kako nezgrapno drži volan!« Ko sem že dobival rdeča ušesa, je bilo pa tudi mojemu komandirju dovolj in je zarenčal: »Pusti mog Slovenca, da vozi kako zna!« On sam je bil odličen voznik, vožnji s tem džipom pa ni bil kos, zato se je pa potegnil zame.

Nevšečnosti z nadrejenimi so me pa spremljale tudi v Egiptu. Po nekem celonočnem dežurstvu sem moral v delavnico namesto v posteljo. Popravljal sem cisterno, ki nam je dovažala vodo iz petdeset km oddaljene Rafe. Ko sem se za silo umil, sem že moral na neko puščavsko postojanko. Iz Beograda je namreč prispela ekipa za snemanje življenja vojakov v mirovnem odredu na Sinaju. Všeč jim je bila vožnja po sipinah, ki so bile očiščene min, zato so hoteli posneti nekaj kadrov reportaže kar z menoj, pa tega oficir, ki nas je spremljal, ni pustil. Motile so ga moje roke, razpokane od sonca, olja in bencina, kot posledica dela v delavnici. Jezilo pa ga je tudi nekaj skoraj nevidnih dlak pod nosom, ki jih nisem utegnil obriti. Užalil me je, zato sem ustavil avto, mu pogledal v oči in pojasnil, da so me za to vožnjo potegnili iz pod pokvarjenega tovornjaka in bi sedaj pri štiridesetih stopinjah in po neprespani noči moral počivati ne pa prenašati žalitve, ki si jih ne zaslužim. Pustili so me pri miru, kajti jezen šofer v bližini minskih polj ni dober šofer! No, filmski igralec v kljub temu nisem postal, iz tiste postojanke, kjer so potem snemali reportažo, sem pa smel takoj nazaj v

Kultura in literatura

Milena J. Cigler

Človek je že v pradavnini ugotovil, da ne bo mogel preživeti, če ne bo komuniciral s sočlovekom. Izumil je znake ali simbole in sčasoma še govorico. Tudi pel je že, saj je spoznal, da se ne živi samo od kruha. Tako se je pričel ustvarjalno igrati z besedami in ugotovil je, da ga to neizmerno veseli. Napisal je pesem, jo narisal ali zapel.

Pred dva tisoč leti oz. že prej je človek iznašel pergament in ni mu bilo več treba pisati po kamnih in lesu. Z iznajdbo papirja

pa je umetnost začela cveteti. In danes, v dobi elektronike, je umetnost tako napredovala, da niti papir skoraj ni več potreben. Vendar si težko zamišljamo, da bi prejeli Viharnik v elektronski obliki in bi ga predvajali na računalniku ali DVD predvajalniku ... Morda pa bo kdaj tudi tako.

Za sedaj pa Viharnik ostaja tak, kakršen je. Od skromnih začetkov v črno-belem tisku se je razvil v imenitno revijo z dobrimi slikami in zanimivimi prispevki na kvalitetnem papirju.

Viharniku daje čar to, da ga ustvarja toliko različnih sodelavcev. Osnovni panogi gozdarstvo in kmetijstvo dopolnjujemo dopisniki s prispevki z vseh drugih področij življenja in dela na Koroškem.

Če se omejim na svoje delo, sem svojčas, ko sem bila še zaposlena kot referentka za kmetijstvo, pisala članke o kmetijah in različnih problemih v zvezi z dejavnostjo. Ko sem pričela planinariti, sem kar dobro desetletje pisala utrinke s planinskih pohodov. Ko sem pričela živeti s Tonijem, sem pisala pesmice o Toniju. In ko sem se upokojila, sem začela pisati o literaturi in predstavljati literarne večere in pesnike na Koroškem in postala sem redna dopisnica z večerov ob Treski Literarnega gledališča Treska Mežica.

Za zaključek pa kratka pesmica, s katero vas želim spraviti v dobro voljo.

Guma, ki bi na nemški avtocesti lahko bila usodna za vso mojo družino.

svoje oporišče. Žalitve in krivice pač bolijo, zato se trudim, da jih zadam čim manj, pa tudi sprejemam jih ne rad. Popolnoma izogniti se jim pa tako ni mogoče. Zgodb z oficirji, pa s tem še ni konec.

Nekoč sem se v večernem mraku vračal iz Gaze, kjer sva bila z nekim poročnikom iz naše čete na nogometnem turnirju. Tam so sodelovali nogometaši osmih narodnosti, ki so takrat z nami zastopale Združene narode v Egiptu. On je sodil finalno tekmo med vojaki iz Kolumbije in Brazilije, naša reprezentanca je bila pa četrta. Med čakanjem sem se oskrbel z vrečo mandarin in te mi je med vračanjem domov lupil poročnik, ko sva prečkala egiptovsko puščavsko kontrolno točko, pa sva pa vlogi na njegovo prošnjo zamenjala. Čeprav še ni imel izpita, sem mu prepustil volan, saj je sicer dobro vozil, na prazni asfaltni cesti sredi puščave pa kake nevarnosti tudi ni bilo pričakovati. Dobro razpoloženje pa naju je minilo tisti hip, ko naju je ustavila vojaška policija, ki je spremljala poveljnika odreda na Sinaju, Jožeta Ožbalta. Ta poveljnik, takrat še polkovnik, pozneje pa general, je bil za nas vojake strah in trepet. Stroga disciplina in

red sta bila njegovo vodilo. Po teh lastnostih slovijo vsi slovenski oficirji, zato jih pa vojaki nimajo radi. Oba prestrašena sva se postavila pred polkovnika. Poročnik ves zardel, jaz pa bled. Zakaj vozi poročnik in ne jaz, je hotel zvedeti najprej od mene, zato sem začel: »Tovariš komandant! Že zjutraj se nisem počutil dobro, nato sem pa ves dan v Gazi pil le vodo iz čutarice, ki je vsa bela od klora in sedaj imam take krče, da ne morem voziti. Prosil sem poročnika če me lahko zamenja, kar pa sprva ni hotel, ker bi kršil predpise, nato pa je le pristal.« Med zagovorom sem se ves čas držal za trebuh. Poročnik me je hvaležno pogledal, zagovarjati se mu pa ni bilo treba in svojega »bolnika« je smel odpeljati naprej v tabor. Na poti so tudi njega zgrabili krči, a le od smeha. Mala laž pa menda tudi po cerkvenih zapovedih ni velik greh, le škodovati ne smeš. Poročnik je bil dober človek, zato nisem imel slabe

vesti, je pa moja laž takrat imela druge posledice. Komandant je kmalu po tem dogodku izdal nalog, da je moral vsak šofer, preden je zapustil tabor v El Arišu, podpisati poseben akt na katerem je pisalo: »Tovariš, ali si zdrav, ali si naspan, ali poznaš pot, ali je vozilo brezhibno, ali imaš predpisano oborožitev itd.« Če katero od teh točk ne bi potrdil, nisi smel na vožnjo. Nekateri, ki so se voženj na puščavske postojanke bali, še bolj pa srečanji z mrkimi komandoski nekakšnimi varuhi puščave, so te pogoje včasih tudi izkoristili. Komandant pa, kot previden Slovenec, se je s temi ukrepi po svoje le zavaroval in imel je prav. Ni bilo lahko odgovarjati za kakih sedemsto vojakov, ki so se dnevno nahajali na oskrbovalnih poteh daleč v puščavi tja do Rdečega morja in bili izpostavljeni različnim nevarnostim, katerih se pa nismo zavedali.

Tabor v El Arišu - moj beli džip in hrvaški prijatelj Jure, ki me je leta 1958 s svojim svetovanjem obvaroval vstopa v partijo, čeprav je bil sam njen vpliven član.

NN:

*Moj dragi vse stvari postavlja na glavo,
tudi sam se večkrat na glavo postavi,
da eni mislijo, da ni čisto pri pravi,
a zame je to edino in čisto pravo.*

*Moj dragi vse stvari hitro pozablja,
a le na mene nikdar ne pozabi.
In ko ga spet dobra volja zagradi,
okrog sebe smejalce privablja.*

Viharnik - moj spremljevalec in prijatelj Rudolf Rebernik

»Viharnik praznuje letos že 40. obletnico svojega izhajanja in obstoja. V teh letih je postal pravi prijatelj in tudi svetovalec svojim bralcem našim upokojencem, delavcem in ostalim prebivalcem oddaljenih in samotnih hribovskih domačij. Od nekdanj je bil nekakšna vez med gozdnimi delavci in prebivalci samotnih naselij in oddaljenih gozdnih delovišč.

Z leti pa se je tudi Viharnik pričel spreminjati z obliko in vsebino. Iz preprostega glasila Obvestila, ki je v začetku izhajanja obsegalo samo 6 do 8 strani v črno-beli tehniki in s svojimi za mnoge preproste »holcarje« težko razumljivimi prispevki, je postal naš današnji Viharnik glasilo, ki izhaja na 32 in več straneh, nekaj tudi v barvni tehniki, ter prinaša vesti o dogodkih naše koroške pokrajine.

Oholim oficirjem se pa tudi v civilnem življenju ni bilo mogoče vedno ogniti. V Črni je bila takrat še kasarna, iz katere so potem pošiljali vojake na razne obmejne karavle. Nekoč smo na cesti, ki pelje v Koprivno, nakladali les, vojaški kamion, na katerem so bili vojaki, pa ni mogel takoj mimo. Kapetan, ki je sedel poleg šoferja, je divje pritiskal na hupo in mahal z roko, da naj se umaknemo, jaz pa visoko naloženega kamiona nisem smel premikati. Stopil sem pred kapetana in ga prosil, da naj samo toliko potrpi, da tovor povežemo, pa me je nesramno zavrnil: »Makni se s ceste, kurac!« Osrmočen pred sodelavci in vojaki na kamionu sem vrnil njegovo nesramnost z isto mero: »Nisam ja kurac, ako ste vi!« Obrnil sem se in odšel nazaj k svojim, kajti razjarjeni mož je segel za pas po pištolo, ustrelil pa, kot vidite, ni. Morda sem se bal, da bi mi ob pogledu na cev zopet kaj ušlo? Spomini na otroška leta in na moje prvo srečanje s partizani so bili namreč še vedno živi. Ko je nekaj trenutkov pozneje rinil kamion mimo nas, sva se gledala kot dva sršena, vojaki na kamionu pa so se pa pritajeno smejali.

Vsa moja delovna leta in šoferske zgodbe v Viharniku, so vezani na cesto, zato bom opisal še eno, ker me ob spominu nanjo še vedno obide tesnoba. Bilo je na avtocesti v bližini Ulma v Nemčiji, od koder sem se s prijetelega obiska pri prijatelju vračal z družino. Ko sem začel pri 120 km na uro prehitovati ogromen vlačilec, mi je razneslo gumo na zadnjem pogonskem kolesu. Prvi hip se seveda tega nisem zavedal, kajti vstric tovornjaka je naenkrat strašno počilo. Sprva sem mislil, da je razneslo gumo njemu in da moj avto zanaša le zaradi vakuuma, ki ga on povzroča. Kmalu pa sem spoznal, v kako veliki nevarnosti smo bili in kakšno srečo smo imeli. Angel varuh mi je tudi tokrat, kot tolikokrat doslej, stal ob strani! Ko sem po nekaj sto metrih vijuganja po treh kolesih končno le pristal ob robu ceste, sem si pošteno oddahnil. Največja sreča je bila v

tem, da tisti hip, ko sem opletal po avtocesti in se boril z volanom, za nami ni bilo kakega tovornjaka, ker nas bi enostavno pomečkal. Za tarnanje pa ni bilo časa. Na tistem ravnem delu cesta nima odstavnega pasu, menjati gumo na samem robu je pa tudi zelo nevarno. Mlajši sin je tiščal varnostni trikotnik na cesto, da ga ni odnesel piš mimo vozečih vozil, iz istih razlogov pa je žena varovala prtljago, ki smo jo iztovorili, da sem prišel do rezervne gume. S starejšim sinom sva zamenjala kolo in opazovala, kako se po cesti mimo nas vrtničijo gumijasti ostanki. Ni veliko manjkalo, pa bi se lahko tako vrtničili tudi mi. O tem sem premišljeval na poti do doma, ko vkljub dolgi vožnji utrujenosti nisem čutil. Res je, da sem bil pri svojem šoferskem delu kar nekajkrat v življenjski nevarnosti, a v taki, kjer bi lahko pogubil vse svoje najdražje, pa nisem bil nikoli, zato je tudi spomin na ta dogodek tako srhljiv. Od takrat pa prav iz teh razlogov pri skupnih družinskih izletih nisem več vztrajal. Kot vidite, teh zgodb, ki jih življenje piše vsakemu izmed nas vsak dan sproti, ne bo zmanjkalo, dokler bodo živeli tisti, ki o tem radi pripovedujejo. Mojih bo konec takrat, ko jih Viharnik ne bo več objavljali ali pa ko se bo obrnil zadnji list v moji knjigi. S temi besedami sem namreč zaključil moj prvi prispevek pred skoraj štiridesetimi leti, na straneh tedanjih Obvestil, ki sem jim ostal zvest preko Viharnika vse do današnjih dni. Druge mojih člankov ne poznajo. Ob rednem izhajanju Viharnika želim uredništvu, bralcem in dopisnikom še mnogo plodnih let, ob praznovanju visoke obletnice pa veselo razpoloženje.

Viharnik in kultura

Mlinšek Gorazd, predsednik KD Gozdar, Črna na Koroškem

Kultura je sestavni del našega življenja. Je rezultat prilagajanja in ohranjanja raznih navad in običajev v določenem okolju skozi čas. Kulturno udejstvovanje je izraženo v sliki, glasbi, plesu, izgovorjeni in pisani besedi. Ohranjanje kulturnih dejanj in običajev je odvisno od zavednosti in identitete posameznih etničnih, narodnih in drugih skupin, predvsem pa njihove volje za aktivno kulturno sodelovanje. Zanimanje za kulturno življenje si pridobi posameznik že v mladosti z vzgojo, s pravilno usmerjenim izobraževanjem in z osveščanjem.

In kako je povezan s kulturo štiridesetletni Viharnik? Prva Obvestila – »Viharnikov dojenček« – so bila v letu 1968 namenjena predvsem obveščanju zaposlenih v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec. Gospodarjenje z gozdom pa ni samo gospodarjenje s posameznim drevjem ali skupino dreves. Je večnamensko mnogofunkcionalno delo, s katerim negujemo gozdno krajino kot sestavni del našega življenjskega prostora. Kmalu se je pokazala potreba po širšem

Moja želja po opisovanju starih dogodkov in zanimivosti sega že tja v otroštvo. Živel sem na samotni domačiji v družini, ki ji je bila ljubezen do branja vsega, kar je bilo v tistih časih na razpolago, prirojena. V prvi vrsti so bile to razne revije in časopisi, predvsem verske vsebine knjig Mohorjeve družbe. Pri nas smo imeli naročen časopis Domoljub, pozneje pa Kmečki gospodar, katerega so Nemci ob svojem prihodu preimenovali v Štajerski gospodar, ki je ostal v slovenščini, vendar pa izključno s ponemčenimi osebnostmi in krajevnimi imeni; na primer naš Razbor je postal Rasswald, Podgorje je bilo Unterbergen, Šmiklavž pa po tamkajšnjih razvalinah gradu Vodriž Wiederdriss. To je ostalo tudi pozneje ime naših občin Razbor, Podgorje, Šmiklavž: Gemeinde Wiederdriss.

Najbolj pa je vzpodbujalo mojo domišljijo branje raznih zgodovinskih in viteških povesti, zgodb o turških vpadih v naše kraje, nadalje o graščakih in tlačanih ter o kmečkih uporih. Vse to sem rad primerjal s časom, v katerem smo živeli in je bilo tudi precej podobnosti v njem.

Redno sem pričel z dopisovanjem in objavljanjem šele po svoji upokojitvi, in sicer najprej z opisovanjem otroških in šolskih let

ter let pred drugo vojno, potem pa sem pisal o odhodu po svetu in srečni vrnitvi ter prvih težkih povojnih letih. Vse to je bila bogata snov za opisovanje in objavlanje v Viharniku. Posebej prva povojna leta v času obnove in udarniškega dela ter pomanjkanja raznih življenjskih potrebščin. Zelo me je veselilo, ko sem v Viharniku videl objavljene svoje prve prispevke s slikami o zgodovini našega kraja Razborja ter o življenju in navadah ljudi v okolici ter o njihovih pripovedih.

Ker je moja celotna delovna doba potekala v gozdovih revirja Plešivec, ki je bil stoletja last Plešivških veleposestnikov, grofov in bogatašev do razlastitve leta 1945, mi je bilo v veselje raziskovati zgodovino nastanka gradu Plešivec in njegovih prebivalcev ter podložnikov v tistih časih.

Najboljša vzpodbuda za pisanje je delo v gozdu, kjer lahko opazujemo dogajanje in spremembe v naravi, najboljši in najlažji način izvedeti nekaj o teh starih dogodkih in življenju pa je razgovor s starejšimi prebivalci v okolici.

Vesel sem, da lahko s svojimi prispevki sodelujem v Viharniku in v zadoščenje mi je, če lahko s tem in z ohranjenimi starimi slikami obudim spomin na naše predhodnike in na naš kraj.«

informiranju o najrazličnejših dogodkih v koroškem gozdnogospodarskem območju. V gozdnogospodarskem območju Slovenj Gradec je načrtno gospodarjenje v vseh gozdovih vplivalo na ohranjanje visokogorskih kmetij, saj so gozdne ceste številne kmetije povezale z dolino. V Viharniku so bile podane novice o otvoritvah posameznih gozdnih cest, katere so bile za določen kraj ali dolino tudi kulturni dogodek. Skoraj na vsaki uradni otvoritvi je svečanemu (politično ali morda pa nepolitično obarvanemu) govoru sledil kratek kulturni program s harmonikarji ali z manjšim pevskim zborom, temu pa ljudsko rajanje.

Cesta je bila že včasih osnova za nadaljnji razvoj posamezne kmetije, zaselka ali vasi. Koroški gozdarji so med prvimi v Sloveniji z načrtnim zbiranjem denarja iz gozda pomagali obnavljati gospodarska in bivalna poslopja, s kmetijsko pospeševalno službo so poskrbeli za dopolnilne dejavnosti, načrtno so razvijali kmečki turizem na posameznih kmetijah in v vasi (Šentanel, radeljski del območja). V turistični ponudbi so bili tudi kulturni programi različnih folklornih skupin, vaških pevskih zborov (Šentanelski pavri),

družinskih pevskih zborov, amaterskih dramskih skupin in frajtonarjev. Mnogo teh skupin je aktivnih še danes.

Kulturno je obujati spomin na pokojne sodelavce in ostale, ki so s svojim delom pripomogli k ohranjanju koroške gozdne krajine. Že v Obvestilih so obujali spomine na pokojne, Viharnik pa je še danes edini koroški časopis, v katerem so objavljeni nekrologi.

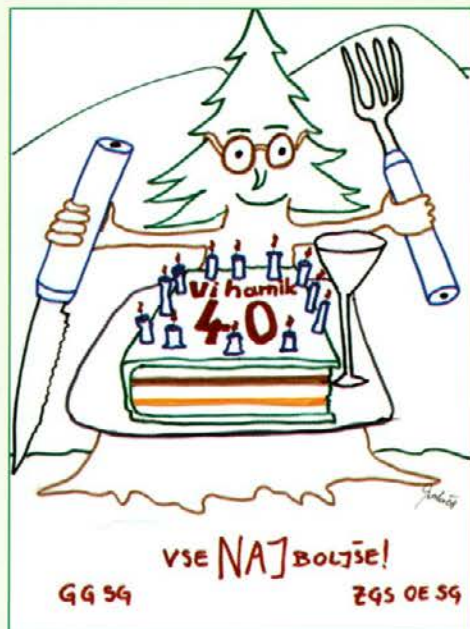
V prejšnjem stoletju (do leta 1990 ali kakšno leto kasneje) je bilo kulturno delovanje tesno povezano s sindikalnim delovanjem. V GGO Slovenj Gradec – TOZD gozdarstvo Črna – so gozdarji pod okriljem črnjanskega gozdarskega sindikata ustanovili KUD Gozdar (moški pevski zbor, harmonikarji, folklorna skupina, recitacijska skupina), katero se je kasneje osamosvojilo in preimenovalo v KD Gozdar. Viharnik stalno spremlja udejstvovanje kulturnega društva na raznih prireditvah v podjetju, na Turističnem tednu v Črni na Koroškem (samostojni nastopi, mednarodno srečanje folklornih skupin »Na gaudi se dobimo«, »Koroška gauda«), na raznih revijah in

prireditvah v domačem kraju ali drugje, na festivalih in prireditvah v tujini, pa tudi na pravih koroških »ohceti«.

Koroški gozdarji so tudi pevsko nadarjeni. V ZGS, OE Slovenj Gradec, že več kot pet let prepeva gozdarski pevski zbor Stezice. Delovanje zbora stalno spremlja Viharnik.

Zadnja leta je v Viharniku namenjeno kulturi vse več prostora. Številni bralci spoznavajo zanimive kulturne ustvarjalce (razne kulturne skupine in posamezniki – ljudski godci, pesniki, pisatelji, slikarji, fotografi, razni ljudski umetniki) in kulturne dogodke v domači regiji in izven. Zelo so zanimivi razni potopisi, opozarjamo pa tudi na ohranjanje kulturnih (tudi sakralnih) in naravnih spomenikov.

V štiridesetih letih se je povečalo število bralcev z različnimi interesi – morda je vzrok za to prav v objavljanju številnih kulturnih dogajanj?.

Odpiram albume in pišem

Štefka Melanšek

»Prispevke, ki sem jih pisala, je uredništvo Viharnika uvrščalo pretežno v rubriko Prgišče zgodovine ali pa v rubriko Ljudje in dogodki. V mojem dolgem življenju so ostali najbolj živi vtisi iz obdobja druge svetovne vojne in iz let po njej, zato sem zapisovala in objavljala ravno te spomine.

V albumih imam tudi precej fotografij iz povojni časov, posebej s krvodajalskih akcij, o katerih sem ravno tako naredila kratek zapis. Ljudje iz okolja pod Uršljo goro, ki radi prebirajo Viharnik, so mi narekovali, kaj naj pišem, in me spodbujali pri tem. Včasih pa kar preprosto odprem album, najdem zanimivo fotografijo iz preteklosti in spomini kar vrejo na dan. Seveda ne zapišem vsega, saj največ pove slika sama.

Viharnik spremljam že od vsega začetka njegovega izhajanja, njegov razvoj in likovne preobrazbe, veseli pa me, da ostajajo glavne teme oziroma rubrike iste, take, ki zanimajo ljudi iz našega okolja.«

Tekmovanja gozdarjev

Tekmovanje gozdarjev v Črni leta 1988.
Foto: Franc Jurač

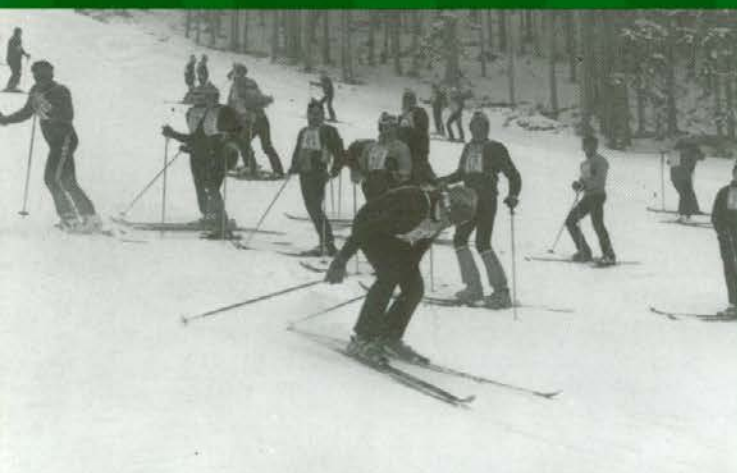

Tekmovanje gozdarjev v Črni na Koroškem leta 1983.
Foto: Alojz Klemenšek

Tekmovanje gozdarjev v Črni leta 1989, disciplina »totranje« hlođa.
Foto: Alojz Klemenšek

Šport in rekreacija

Tekmovanje gozdarjev v veleslalomu na Kopah leta 1985.
Foto: Ida Robnik

Tudi planinarili smo.

Sankaške tekme so bile leta 1983 v Bistri pri Črni na Koroškem.
Foto: Ida Robnik

Sankaške tekme leta 1986.
Foto: R. J.

Iz delovnega okolja

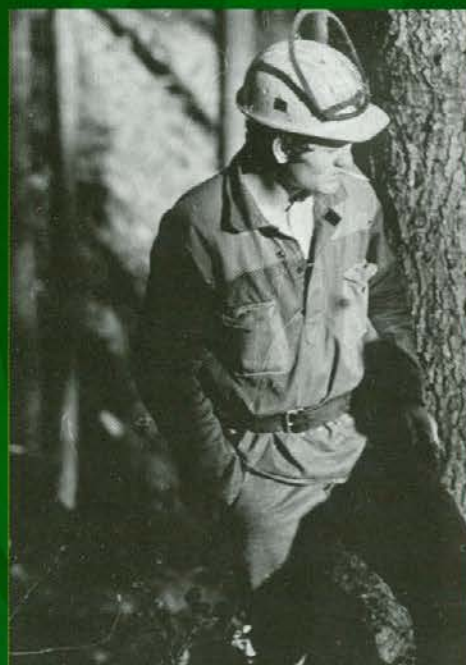
Eden izmed izrednih posnetkov Matevža Čarfa: Burjakova smreka v Topli. Posneto leta 1982

Priprava stelje s stoječega drevesa.
Foto: Alojz Klemenšek

Merilci so bili stalni spremljevalci naših šoferjev.
Posnetek je iz leta 1985

Kratek odmor med delom na Plešivcu leta 1983.
Foto: Alojz Klemenšek

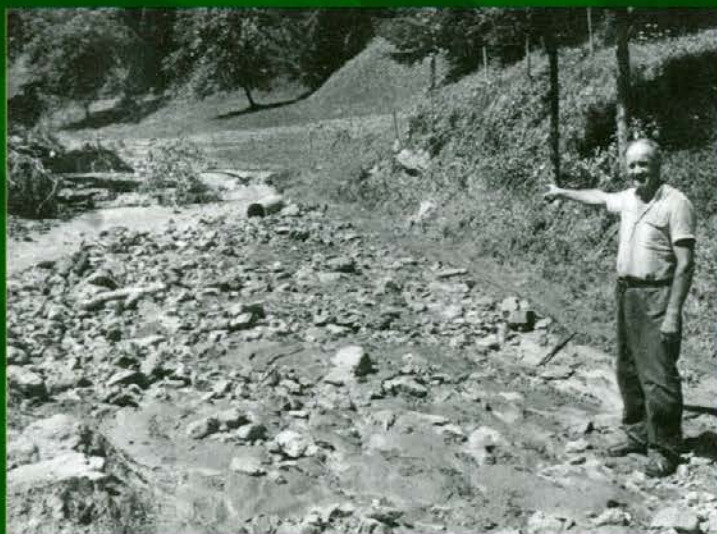

Nakladalec na CLS.
Foto: Franc Jurač

Naši gozdarji so skrbeli za podmladek v gozdu s sajenjem sadik.
V Mislinjskem grabnu je prizor posnel Franc Jurač.

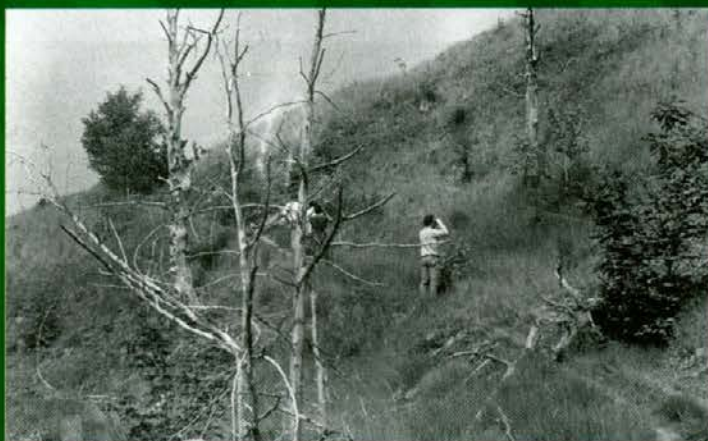
Ekološke katastrofe

Neurja so razdirala naše ceste.
Fotografijo je posnel Franc Jurač v Suhem Dolu.

Gozdni požar. Foto: Franc Jurač

Dolina smrti v Žerjavu leta 1986. Foto: Ida Robnik

Naši nekdanji

Hudokoški olcarji
leta 1962

Naši nekdanji

Zadnja skupina delavcev na žagi v Suhem Dolu leta 1963

Prizor nakladanja na vagon mislinjske gozdne železnice

Plešivški gozdni delavci v letih okoli 1930 - 1935

Razvedrilo

Spust po Dravi s piknika gozdarjev Zavoda za Gozdove, Območne enote Slovenj Gradec

Piknik gozdarjev: vlečenje vrvi

Gradili smo ceste

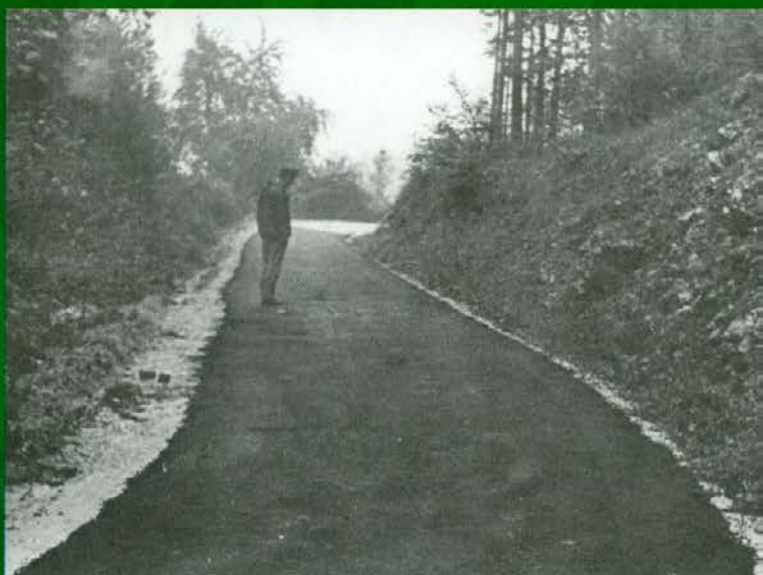
Gradili smo ceste. Priprava (peskanje) cestišča Ravne - Uršlja gora za asfaltiranje leta 1968

Utrjevanj cestišča

Valjanje

Položen asfalt: avgust 1968

Priprava cestišča za asfalt leta 1965

Prvi na Gozdnem gospodarstvu

Prvi kamion na Gozdnem gospodarstvu leta 1962

Najstarejši gozdarski kader na Koroškem

Pogozdovanje leta 1969 na Selah

Prvi gozdarski kamion leta 1965 na Uršlji gori

Sodobno kleščenje z motorno žago »opico« leta 1967 – priprava stoječega, zdravega lesa za bodoče rodove

Kultura

Gozdarski pevski zbor Stezice. Foto: Janez Skrlovnik

Viharnik

**GOZDNO
GOSPODARSTVO**
SLOVENJ GRADEC D.D.

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 43 332

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:

Silvo Pritržnik

Glavna in odgovorna urednica:

Ida Robnik

Uredniški odbor:

Ida Robnik, Brane Širnik, Gorazd Mlinšek,
Jože Potočnik, Marta Krejan, Franc Jurač

Lektorica:

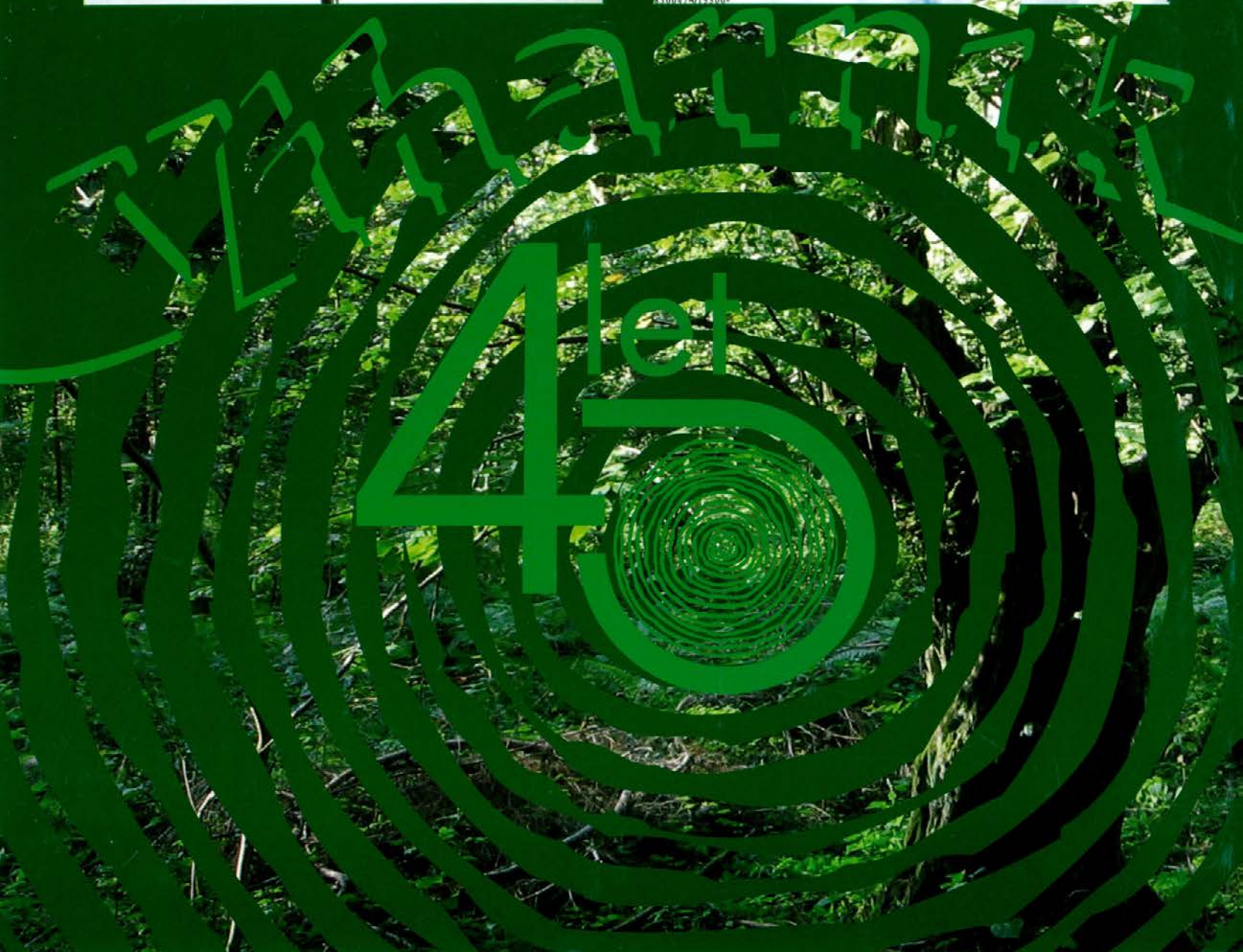
Marta Krejan, prof.

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s.p., Prevalje

Tisk:

ZIP center, d.o.o., Ravne na Koroškem

Viharnik

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

T R G O V I N A

LES

SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA

SLOVENJ GRADEC, Cesta na Štībuh 1, telefon in faks 02/88 21 620
RADLJE OB DRAVI (Dvorec), Koroška cesta 68, telefon in faks 02/88 71 423

NOVOSTI JESEN 2008

Husqvarna®

Husqvarna 235

Enostavna uporaba za zahtevnega uporabnika, ki tudi pri manjših delih zahteva najboljše.
Dolžina meča: 38 cm

Husqvarna 240 e-series

Motorna žaga z veliko rezalno močjo, nizko težo in preprostim rokovanjem.
Opremljena z ročnim napajalcem verige.
Dolžina meča: 38cm

model	ccm	oprema	KM/kW	Cena		akcijska cena
				brez DDV	z DDV	z DDV
235/15"	34,4	X-TORQ	1,7/1,3	215,83	259,--	219,--
240 e-series	38,2	X-TORQ, SmartStart	2,0/1,5	282,50	339,--	289,--
445 e-series	45,7	X-TORQ, SmartStart	2,8/2,1	407,50	489,--	
450 e-series	50,2	X-TORQ, SmartStart	3,2/2,4	432,50	519,--	

Husqvarna 445 e-series

Vsestranska žaga, ki tudi pri občasnem delu garantira maksimalno moč.
Za kmetovalce, tesarje in zahtevne privatne uporabnike.
Dolžina meča: 38 cm

Husqvarna 450 e-series

Motorna žaga, ki se odlikuje z učinkovitostjo, optimirano ergonomijo in posebej enostavnim vzdrževanjem.
Vrhunska tudi pri redni rabi!
Napajanje verige brez orodja.
Dolžina meča: 38 cm

TRGOVINA
LES
SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA

Husqvarna

ZAGRABITE! AKCIJSKI PAKET Z MOTORNO ŽAGO.

Pri nakupu motorne žage Husqvarna 345 ali 350 prejmete praktični **AKCIJSKI PAKET**, ki ga sestavlja

- torba za motorno žago s predali za nadomestno verigo, olje in pribor za brušenje
- 1 l biološko verižno olje Husqvarna
- 100 ml 2-taktno olje Husqvarna
- nadomestna veriga
- dobropis v višini 50,- € za zaščitni paket (glej spodaj)

BREZPLAČNO.

PRI NAKUPU
AKCIJSKEGA PAKETA
NAMESTO 172,- €
SAMO
122,- €

Ob nakupu akcijskega paketa vam ponujamo še **ZAŠČITNI PAKET** ki ga sestavlja

- zaščitna čelada Profi, kpl. z vizirjem, glušniki in prevleko za tilnik
- zaščitne hlače, iz 100 % vezene poliestra
- naramnice, na voljo z usnjeno zanko ali kovinsko zaponko
- rokavice, iz poliestra z usnjenimi ojačitvami

po posebni ceni za samo 122,- €.

Husqvarna

XP AKCIJA

K vsem modelom serije XP prejmete ekskluzivni Husqvarna

TERMO TELOVNIK BREZPLAČNO!

Termo telovnik v novem designu zagotavlja optimalno udobje pri nošenju in je opremljen s številnimi praktičnimi funkcijami.

Reflektivni trakovi poskrbijo za dobro vidnost tudi v zmraku.

Dobavljivo v velikosti S - XXXL. (velikost navedite ob naročilu)

GRADBENIŠTVO

HUDOVERNIK

ŠTAJER LES PODJETJE ZA
TRGOVINO IN STORITVE D.O.O.

ROGOZNIŠKA CESTA 25
2250 PTUJ

GOZDARSKA ZADRUGA SLOVENJ GRADEC, Z.O.O.

CELJSKA C. 7
PE MISLINJA

Tel.&fax:02 / 88 42 141; 02 / 88 42 685
tel.:02 / 88 55 148

ODKUP, POSEK, SPRAVILO, PRODAJA LESA

MESTNA OBČINA SLOVENJ GRADEC

OBČINA ČRNA NA KOROŠKEM

**Živeti z lesom pomeni
živeti z naravo.**

Načrtujte z naravo - za večjo kakovost življenja!

Po naročilu izdelana lesena hiša iz Smreke je najboljše okolje za zdravo in prijetno bivanje. Oblikujemo jo po vaših željah, da bo s svojo toplino varovala vas in naslednje generacije. Izdelana je iz najkakovostnejšega lesa, brez lepil, z ustrežno impregnacijo, zato se uvršča med zdravju prijazne hiše.

Smreka d.o.o., Podsmrečje 20, 3342 Gornji Grad,
tel. 03 839 36 07, info@smreka.si

www.smreka.si

GAŠPER

o k n a ■ v r a t a

OBČINA MISLINJA

OBČINA DRAVOGRAD

OBČINA MUTA

Izdelano iz lesa ...

Iverne plošče
surove iverne plošče | oplemenitene iverne plošče

Notranja vrata
gladka vrata | stilna vrata

Žagani les
žagani les gradbene kakovosti | žagani les mizarske kakovosti

LESNA TIP Otiški Vrh d.d.
Prijazni do narave in okolja

Lesna TIP Otiški Vrh d.d.,
Šentjanž pri Dravogradu 133, SI – 2373 Šentjanž pri Dravogradu
www.lesna-tip.si | info@lesna-tip.si

SINTAL KOROŠKA d.o.o.

Glavni trg 41, 2380 Slovenj Gradec

Tel.: (031) 68 25 41

Fax: (02) 88 29 556

E-mail: maja.gabrovec@sintal.si

www.sintal.si

OBČINA VUZENICA

**OBČINA
RADLJE OB DRAVI**

**OBČINA
RIBNICA NA POHORJU**

RELAX® AVTOŠOLA

**VOZNIŠKI IZPIT
VSEH KATEGORIJ**

**RELAXOV
KREDIT
do 24 obrokov!**

DEŽURNI TELEFON NON-STOP 24 UR: ☎ 041 522 614

www.avtosola-relax.si

trgovina z lesom in gozdarske storitve

Miran ROJKO s.p.

Dobja Vas 40
2390 Ravne na Koroškem

tel.: **02 821 57 73**

gsm: **031 652 537**

DŠ: 47531681

posek **s**pravilo **o**dkup **r**azrez **p**rodaja lesa

OBČINA PODVELKA

**OBČINA
RAVNE NA KOROŠKEM**

OBČINA PREVALJE

60 LET ZADRUŽNIŠTVA

ODKUP MLEKA, ŽIVINE IN LESA

VODENJE EVIDENCE ZAVEZANCEV ZA DDV

PONUDBA V TRGOVINAH

- REPROMATERIAL ZA KMETIJSTVO
 - KRMILA IN ŽITA
- KMETIJSKA MEHANIZACIJA
 - GRADBENI MATERIAL
- VSE ZA VRTIČKARJE IN VRTNARJE
 - TEKSTIL
 - CVETLIČARNA
 - ŽIVILA
 - MESNICI

SE PRIPOROČA KOROŠKA KMETIJSKO – GOZDARSKA ZADRUGA SLOVENJ GRADEC

REGAL d.o.o.
RAZREZ IN PRODAJA LESA
Šmartno 120,
2383 Šmartno pri Slovenj Gradcu
Tel: +386 2 88 21 130
Fax: +386 2 88 21 132

OBČINA MEŽICA

LIT d.o.o.

Lesna industrija in trgovina

Tovarniška 24
3214 Zreče
tel. ++386 03 752 0770
fax. ++386 03 752 0771

MARJAN ZAZIJAL

K O R O Š K E
GRADNJE d.o.o.

Celjska cesta 7, 2380 Slovenj Gradec

- visoke gradnje
- nizke gradnje

Telefon (02) 88 39 040

Fax (02) 88 39 049

KOROŠKE GRADNJE d.o.o.,
Celjska cesta 7, 2380 Slovenj Gradec,
telefon (02) 88 38 018
faks (02) 88 38 019

Andra d.o.o.

Fala 40, 2343 Fala

**Odkup lesa
in
trgovina
z lesom**

Tel./fax: 02 87 60 006
GSM: 041 652 168

Nova tveganja in nove priložnosti na finančnem področju

Tomaž Kurmanšek, samostojni premoženjski svetovalec

Kot ste verjetno opazili, vlada na naložbenih trgih precejšnja kriza. Zato je podjetje Elementum skupaj s premoženjskimi svetovalci organiziralo predstavitev prihodnosti plemenitih kovin. Direktor podjetja, Peter Slapšak, je povedal, da je valuta na preizkušnji in banke imajo veliko krizo zaradi hipotekarnih posojil. Zato se je primerno vprašati, ali je pametno imeti denar le na banki ali ga je smiselno razpršiti tudi v druge naložbe. Zlato in srebro sta primerna za zaščito premoženja in zelo zanimiva za dolgoročne vlagatelje. Če se na trgu pojavijo korekcije, kot se dogaja trenutno, je to samo priložnost za cenejši nakup, saj analitiki na tem področju napovedujejo trend rasti še 15 do 20 let.

Če ste to predavanje zamudili, imate ponovno priložnost, da se ga udeležite dne 25. 9. 2008 ob 19.30 uri v Hotelu Paka v Velenju ali pa se za nasvet obrnite na pogodbene sodelavce podjetja Elementum, d. o. o. (www.elementum.si).

Korak za korakom ljudje gradimo svoje sanje.
Uresničujemo jih in verjamemo, da to počnemo za vse življenje.

080 19 20 • www.ZavarovalnicaMaribor.si

**Brez zavarovanja
je vse kot list v vetru**

ZAVAROVALNICA MARIBOR